

Pedagógiai program

*Srí Prahláda Gimnázium, Általános
Iskola és Óvoda*

2022.

Tartalomjegyzék

1. Az iskola nevelési programja.....	4
1.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	4
1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	13
1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	18
1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	22
1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai.....	23
1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	24
1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje.....	27
1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	27
1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	31
1.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	32
1.11 A felvételi eljárás különös szabályai.....	32
2. Az intézmény helyi tanterve	34
2.1 A választott kerettanterv megnevezése	34
2.2 Az egyedi megoldásokat alkalmazó tanterv által meghatározott tantárgycsoportok, tantárgyak és óraszámok.....	35
2.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	42
2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	43
2.5 Mindennapos testnevelés	45
2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	46
2.7 A közép- és emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés	46
2.8 A középszintű érettségi témakörei	47
2.9 Projektoktatás	51
2.10 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	51
2.11 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	51
2.12 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	53
2.13 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei.....	53
2.14 A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program	54
2.15 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	54
2.16 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	54
2.17 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	55
2.18 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	56

2.19 Minőségpolitika, a minőséggyondozás rendszere	60
3. Az óvoda pedagógiai programja.....	61
3.1 Bevezető.....	61
3.2 Helyi nevelés alapelvei és a fejlesztés célja.....	62
3.3 Pedagógiai programunk feladatrendszere	63
3.4 Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	75
3.5 Az óvodai élet szervezése	96
3.6 Személyi és tárgyi feltételek.....	100
3.7 Az óvoda kapcsolatrendszere.....	102
3.8 A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység.....	104
3.9 A gyermekbalesetek megelőzése.....	105
3.10 Differenciálás, inklúzió, integráció.....	105
3.10 Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése	109
3.11 A program tervezése.....	109
3.12 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	110
3.13 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	113
Mellékletek	114
1. számú melléklet: A többi gyermekkel együtt, integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók, és a tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő tanulók fejlesztő programja.....	114
2. számú melléklet: A helyi tantervbe beépülő elemek, az SNI és a beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) nehézséggel küzdő tanulók fejlesztését segítő program	121
3. számú melléklet: Tehetséggyondozás program.....	130
4. számú melléklet: Kalandnap	137
5. számú melléklet: A SRI Praháda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda értékelési rendszerének főbb elvei	146
6. számú melléklet: Varnaképzés keretek.....	147
7. számú melléklet: Osztályozóvizsga követelményei	150
Legitimációs záradék.....	265

1. Az iskola nevelési programja

1.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1.1 Alapelvek:

Az iskola társadalmi szerepéről vallott elgondolások

A gyermekek nevelésében-oktatásában a jellemformálás és a megfelelő lelki-erkölcsi értékrend kialakítása jelenti az alapot, melyre mind a lexikális tudás, mind annak gyakorlati alkalmazása épülni tud. A társadalom minden területén, így az iskolákban is a teljesítmény-orientáltság dominál, az emberek közötti kapcsolatok, az emberi értékek egyre inkább háttérbe szorulnak. Ebben a helyzetben nagy szükség van mély történelmi és kulturális gyökerekkel rendelkező alternatívára a nevelés-oktatás területén, amely képes olyan tartalmas embereszményt és reális emberképet mintául állítani, amely legalább akkora hangsúlyt fektet a lelki-erkölcsi tartalomra, mint a lexikális tudásra.

Intézményeinkben olyan tudatos, lelki értékekben gazdag úriemberekké/hölgyekké szeretnénk nevelni a gyermekeket, akik példát mutatnak általános tárgyi műveltségükkel és pozitív értékrendjükkel, tulajdonságaikkal és kultúrájukkal egyaránt, és ezzel hozzájárulnak a társadalom békéjének és boldogságának megalapozásához, mintául szolgálnak az elkövetkezendő generációknak, valamint tudatos életvitelükkel a társadalom hasznos, kiemelkedő polgáiraivá válhatnak.

A nevelő-oktató munkánkat a nemzeti értékek, az európai értékrend és az ősi védikus¹ kultúra értékeinek ötvöződése hatja át.

Kiemelt figyelmet fordítunk az emberiség előtt álló közös társadalmi és természeti problémákra, valamint a különböző kultúrák iránti nyitottságra, megértésre. Nevelő-oktató munkánk során a minden ember számára nélkülözhetetlen általános műveltség azon szilárd alapjait rakjuk le, melyekre biztonságosan építheti ismereteit a későbbiekben minden tanuló.

Jelen Pedagógiai Program a magyar törvényi szabályozásnak megfelelően a gyermekek tankötelezettségi időszakára ad keretet, azaz az óvodai nevelés, az általános iskolai képzés és a középiskolai tanulmányok időszakára szól.

Az iskola által közvetített értékek

„Egyszerű élet, emelkedett gondolkodás”. Az iskola elve, hogy a gyermekek életkorának megfelelő magas intellektuális képzést kapjanak a közismereti és a lelki kultúra terén, amellyel megtanuljanak olyan praktikus ismereteket, amelyek a mindennapi élethez és az önfenntartáshoz szükségesek.

Oktató-nevelő munkánk során az emberi értékekre helyezzük a hangsúlyt. Lehetőséget adunk

¹ Vallásunk tételeit a Védák és a Védák szellemében született szentírások fejtik ki; a védikus kultúra az ezekre épülő kultúrát jelenti.

a változatos, sokoldalú iskolai munkára, tanulásra és játékra; a gyermekek életmódjának, szokásaiknak, az intézmény és Krisna-völgy által közvetített értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakítására, meggyökereztetésére.

Előterbe helyezzük a tapasztalati úton történő tanulást.

A tanulókkal kapcsolatos értékek

- Gyermekközpontúság, a gyermek érdekeinek szem előtt tartása, az életkori sajátosságok figyelembe vétele.
- Családias légkör, melyet bizalom és őszinteség hat át.
- Szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítása.
- Belső, emberi értékek felfedezése, önmegismerés.
- Intelligens, művelt, önképzésre képes, nyitott, széles látókörű, lelki értékekben gazdag, szeretetteljes, optimista, kreatív, kiegyensúlyozott, gyakorlatias.
- Általános műveltséggel rendelkezik, jártas a védikus kultúra általunk tanított területein.
- Az iskola felelős a tanulók testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséért, a gyermek– és tanulói közösség kialakulásáért és épüléséért.
- A tanulók személyiségének fejlesztésében, kibontakoztatásában és a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülőkkel együttműködve végezzük a nevelő-oktató munkánkat.
- Az iskola gondoskodik a gyermekek felügyeletéről, a nevelés-oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről, a gyermekbaleseteket előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről, a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának, valamint a fizikai állapot felmérésének megszervezéséről
- Biztosítjuk a NAT-ban meghatározott nevelő-oktató munka alapjául szolgáló ismeret-, készség- és képességjellegű követelmények, kulcskompetenciák teljesítését.

1.1.2 Célok:

Az oktatás tudatos és tervszerű tevékenység, melynek során a pedagógus célokat tűz ki maga elé, előre vetíti a tanítási-tanulási folyamat kívánt eredményeit, s ezek elérése, megvalósítása érdekében tervezi-szervezi meg tevékenységét. A célok meghatározása a pedagógiai munka tudatosságának kritériuma.

Az oktatás és nevelés céljai a tanulók személyiség-fejlődésében bekövetkezett tervezett változások, amelyek a tanítási-tanulási folyamat eredményeként valósulnak meg a korszerű műveltségfelfogást reprezentáló művelődési anyag feldolgozása során.

Az iskola célja, hogy megismertesse és a magyar társadalmi-kulturális közegnek megfelelően beillessze a mindennapi életbe a védikus kultúra praktikus és lelki értékeit.

Célunk, hogy tanulóink sokoldalú képzésben részesüljenek a közismereti tárgyak és a védikus kultúra terén.

A NAT-ban meghatározott fejlesztési követelmények és kulcskompetenciák teljesítésével biztosítjuk a tanulók általános, európai műveltségének megalapozását.

Célunk, hogy a tanulók biztonságban érezzék magukat iskolánkban, bizalommal forduljanak tanáraikhoz.

Célunk, hogy olyan egészséges tanulóközösség alakuljon ki, melynek tagjai odafigyelnek egymásra, kölcsönösen formálják egymást, nem az anyagi értékek határozzák meg értékrendjét, hanem tiszteltben tartják egymás személyiségét, tisztelettudóan, szeretettel közelítenek egymáshoz.

A tanár-tanár, tanár-diák és tanár-szülő kapcsolatot a harmónia, szeretet, segítőkészség, együttműködés és a jó kommunikáció jellemezzék.

Hon- és népismeret

- A tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk értékeit.
- Legyenek jól tájékozottak a haza földrajzában, irodalmában, történelmében, mindennapi életében.
- Sajátítsák el azokat az ismereteket, amelyek az otthon, a lakóhely és haza megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.
- A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel.

Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz

- A tanulók ismerjék az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb eredményeit.
- Legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék meg ezeket.
- Alakuljon ki a tanulóknak pozitív viszonyulás a közös európai értékekhez.

Környezeti nevelés

- Segítse elő a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását.
- A tanulók váljanak érzékennyé környezetük állapota iránt.
- Legyenek képesek a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére.
- A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.
- A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Ismerjék meg az öfenntartáshoz szükséges feltételeket.

Erkölcsei nevelés

Oktató-nevelő munkánk során a következő tulajdonságok fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt:

- tudatosság
- megfontoltság
- megbocsájtás
- körültekintés
- komolyság
- felelősségérzet
- lelki-erkölcsi tisztaság
- önfegyelem
- önzetlenség
- adakozás
- együttműködési készség
- tolerancia
- közösségi szellem
- megbízhatóság
- helyes erkölcsi ítélőképesség
- tisztelettudó magatartás
- becsületesség
- segítőkészség
- kedvesség
- erőszak nélküliség
- együttérzés
- kitartás
- igazságosság
- határozottság
- egyszerűség
- mértékletesség
- kiegyensúlyozottság
- elégedettség
- szilárd jellem
- szeretet

Esztétikai nevelés

- A szépség iránti igény és érzékenység kialakítása.
- Harmonikus környezet kialakítására való törekvés.
- A nyugati és a keleti kultúra értékeinek beépítése a mindennapi életbe.

Értelmi nevelés

- Az alapkészségek- és képességek kialakítása, fejlesztése, amely a társadalomba való beilleszkedés és a további ismeretszerzés eszköze.
- Tájékozottság és tájékozódás a világban.
- Önművelés.
- Fejlett kommunikációs készség.
- Testi nevelés
- Edzett testben edzett lélek.
- Testünk és környezetünk tisztasága.
- Az egészség megóvása.
- Testedzés.
- Higiéniai szokások kialakítása.
- A család életmódja.
- Technikai nevelés
- Technikai készségek fejlesztése.
- Alapszinten ismerjék meg az ember számára szükséges eszközök előállításának folyamatát.

A NAT-on felüli egyházi célok megfogalmazása:

Pedagógiai Programunk lehetőséget ad a gyermekeknek számos más, a Nemzeti alaptanterv és a központi kerettanterv követelményrendszerében megfogalmazott elvárásokon túli tudás, képesség, tulajdonság megszerzésére is. E lehetőséggel élve az oktatás során vallásunk szentírásait is használjuk tankönyvekként. Az Istentől származó ősi tudás végtelen tárházát nyújtja az ismereteknek: a világ megismerésére irányul, s belőle választ kapunk arra, hogy kik vagyunk, mi dolgunk a világban. Lehetővé teszi továbbá a kultúrákon átívelő erkölcsi normák elsajátítását és az alapvető emberi értékek beépítését az életünkbe. A Pedagógiai Program célja, hogy megismertesse és a magyar társadalmi-kulturális közegnek megfelelően beillessze a mindennapi életbe a védikus kultúra gyakorlati és lelki értékeit.

Intézményeinkben a fő hangsúlyt – az előírt tantárgyi tartalom mellett – a lelki értékekre helyezzük. Ennek megfelelően a lelki képzés keretein belül a Házirendben szabályozzuk diákjaink számára a követendő lelki normákat egyházunk iránymutatásai alapján. Elsődleges feladatunknak tekintjük a nevelés-oktatás során a jellemformálást, a személyiségfejlesztést, mely Isten és a társadalom szolgálatában teljesedik ki olyan tulajdonságok által, mint a munkamorál, a kötelességtudat, a külső-belső tisztaság, a szentírások tanulmányozása és alkalmazása, a tisztelet, az esélyegyenlőség, az önfegyelem, a felelősségvállalás, a tökéletességre törekvés az egyéniségen és a munkán keresztül, a gyakorlatorientált oktatás, valamint a tudatos, tervezett életvitel a környezetünkkel összhangban. Fontosnak tartjuk az Istennel és embertársainkkal való szeretetteljes kapcsolat kialakítását, ezen kapcsolatokon

keresztül az önmegvalósítás² elérését. A vaisnava³ kultúra ápolásával és az értékrend elsajátításával tudatos, a jóság minőségében lévő emberi életvitel⁴ valósítható meg, amely hozzájárul mind az egyén, mind a társadalom jólétéhez, boldogságához és kiteljesedéséhez. Igyekszünk lehetőséget adni a felnövekvő generációknak arra, hogy a közismereti tudásszerzés mellett a lélek tudományát is elsajátíthassák.

A teremtésben a sokszínűség, a különbözőség adja az élet színes palettáját, ennek megfelelően az emberi értékek elsajátítása és a jellemfejlesztés mellett kiemelten kezeljük minden diákunk egyéniségét, jellemét, természete szerinti⁵ helyzetét. Ezek alapján tudatosan figyeljük, vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, tulajdonságait, jellemzőit. 10 éves kortól kezdődően lehetőséget teremtünk arra, hogy gyakorlati szinten, tapasztalás útján is kipróbálhassák magukat a különféle tevékenységi körökben, előkészítve, segítve ezzel a későbbi pályaválasztásukat. A gyakorlatorientált nevelés-oktatás során lehetőséget teremtünk olyan felelősségteljes tevékenységek végzésére, melyekkel elősegítjük a munkamorál, a kötelességtudat és felelősségvállalás kialakítását. A tanulmányok előrehaladtával többféle lehetőséget, alternatívát kínálunk, melyek közül mindenki kiválaszthatja a természetének leginkább megfelelő irányt.

A nevelés-oktatás során figyelmet fordítunk arra is, hogy a diákokat felkészítsük a mindennapi életre. Ennek egyik fontos eleme a tanulni tanítás, mely stratégia révén hosszú távon, az intézményi keretektől kilépve is meglesz a lehetősége minden diáknak az önképzésre, valamint mások képzésére a szűkebb és tágabb környezetben egyaránt.

A környezettel való békés, harmonikus együttélés tudatos tervezésen alapul. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni a tudatos családtervezést, a család felelősségteljes fenntartását, a közösségépítésre való nevelést. Célunk, hogy a diákok olyan felnőttekké váljanak, akik tulajdonságaikkal, az általuk képviselt értékrenddel képesek aktívan tenni a közösség jobbításáért, s akik a tágabb társadalom jó és hasznos polgárai lesznek. A tudatos életvitellel harmonikus testi és mentális egészség alakítható ki, a természettel összhangban lévő élet pedig elősegíti a jelen és jövő generációk megélhetését.

² Vallásunk teológiai kontextusában az 'önmegvalósítás' az ember és Isten közötti örök kapcsolat megértését jelenti.

³ Vaisnava: Visnu-, azaz Krisna-hívő

⁴ A vaisnava ismeretelmélet szerint az anyagi természetet három kötőerő hatja át: a jóság, a szenvedély és a tudatlanság. A jóság minőségében élni egy tiszta, Istennek tetsző életmódot jelent, a megfelelő tudás birtokában.

⁵ A foglalkozás szerinti kötelességek végzése.

1.1.3 Feladatok:

Az iskola feladatai

- A tanulók alapfokú nevelése és oktatása, felkészítése a felső tagozatra, valamint a középiskolára.
- Adja át azokat az ismereteket, amelyek a tanulók egészségének és testi épségének megőrzéséhez szükségesek.
- A tanulók értelmi képességeinek és egész személyiségének fejlesztése.
- A napi színvonalas oktatás biztosítása.
- A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített és ezáltal motivált munkában fejlessze a gyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét és előmozdítsa érzelmviláguk gazdagodását.
- A tanulók tudásának számonkérése, ellenőrzése, értékelése.
- Közösségi programok szervezése.
- Az éves munkatervben meghatározott feladatok teljesítése.
- Bizalommal és szeretettel teljes légkör teremtése az oktatás-nevelés során.

A pedagógus feladatai:

A tanár tanítsa tanulni a gyermeket, sajátíttassa el és gyakoroltassa az eredményes tanulás módszereit és technikáit:

- Egyénre szabott tanulási módszerek alkalmazása,
- Értő olvasás fejlesztése,
- Az emlékezet erősítése, a gondolkodás fejlesztése
- Az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása.
- Az életkori és egyéni jellemzőkre alapozva tervezze meg a tanítás-tanulás folyamatát.
- Gondosan válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait.
- A tanulók érdekét szem előtt tartva a személyes bánásmód elvét alkalmazza.
- Adjon mintákat az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.
- Alapozza meg a tanulási szokásokat.
- Támogassa az egyéni képességek kibontakozását.
- Működjön közre a tanulási és magatartási nehézségekkel járó folyamatokban.
- Tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket.
- Erősítse a humánus magatartásmintákat, szokásokat.
- A gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését.
- Irányítsa és értékelje a tanulók munkáját, minősítse teljesítményüket.
- Szakmai ismereteit, tudását szervezett továbbképzésben való részvétel útján gyarapítsa.
- A nevelő-oktató tevékenység keretében gondoskodjon a tanulók testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről.
- Működjön közre a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, megszüntetésében.
- Nevelő-oktató tevékenysége során vegye figyelembe a tanuló egyéni képességeit, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét.
- Segítse a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatását, és a hátrányos

helyzetben lévő gyermek felzárkóztatását.

- Ha a pedagógus észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket tegye meg.
- A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülőket figyelmeztesse, ha gyermeke fejlődésének elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek.
- A tanulók és a szülők kérdéseire és javaslataira érdemi választ adjon.
- A gyermek és a szülők emberi méltóságát és jogait tartsa tiszteletben.
- Adja át a tanulók részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket, viselkedésével és életével mutasson példát.
- Legyen igénye az önképzésre, lelkiismeretesen készüljön fel a tanórákra.
- Készítsen dekorációt, szemléltetést.

1.1.4 Eszközök:

Az iskola kötelező órakeretben nyújtott kínálata:

- Biztosítjuk minden tanulónak a NAT-ban meghatározott tananyag elsajátításának lehetőségét.
- Alacsony létszámú tanulócsoportban lehetőség nyílik a személyes bánásmódra.
- Természeti környezetben, friss levegőjű helyen, csendes helyen zavartalan tanulásra van lehetőség.
- Próbálunk lépést tartani a mai hazai oktatás színvonalával képzettségben és tárgyi felszereltségben. Célunk, hogy folyamatosan korszerű taneszközöket szerezzünk be.

Az iskola kötelező órakereten kívül nyújtott szolgáltatásai:

Az iskolánkban folyó munka szerves részét a tanórán kívüli foglalkozások töltik ki, melyekről a nevelőtestület a fenntartó jóváhagyásával dönt.

- a rendelkezésre álló szakemberek körét számba véve,
- az anyagi lehetőségeket figyelembe véve,
- a tanulók terhelését mérlegelve.

Iskolánk a következő tanórán kívüli foglalkozásokat biztosítja:

- Szakkörök érdeklődési kör szerint (zene, kézműves, rajz, nyelv, kertészkedés, főzés, kirándulás, mezőgazdaság, tehenészet, önfenntartás, indiai tánc, harcművészet stb.)
- Tehetséggondozás
- Korrepetálás
- Sportkör
- Projekt munkák
- Gyakorlati képzés
- Pályaorientációs képzések

Természetes, egészséges életmódra nevelés

- Az intézményt természeti környezetben, egy biofarmon hoztuk létre, távol a szennyezett levegőjű városoktól, így a gyermekek egész nap friss levegőn tartózkodnak.
- Az étrend vegetáriánus ételekből áll, melyeket többnyire a helyben termelt biotermékekből készülnek; a gyerekek frissen fejt tejet fogyasztanak.
- A szabadidő, a játék és a testnevelés órák helyszíne a farm dombjai-völgyei és az itt létesült játszóterek.
- A gyermekek rendszeres kirándulásokon vesznek részt; megismerik a farmon és a környéken élő növényeket, állatokat, földrajzi helyeket.
- Videofilmeket néznek meg a természetről.
- Megismerkednek az alapvető mezőgazdasági munkákkal (talaj előkészítés, ültetés, gyomlálás, betakarítás stb.) a farm virágkertészetében, gyümölcsösében és konyhakertjében, valamint az iskola tankertjében.
- A felnőttek és a gyermekek nem használnak egészségkárosító szereket.
- Következésképpen tartjuk a tisztasági szabályokat (a test, a ruházat, tárgyaink és környezetünk tisztasága, rendje).
- A gyermekek rendszeresen részt vesznek környezetük szépítésében, takarításában.
- A farm területe jó lehetőséget nyújt a futásra, kerékpározásra, túrázásra, télen a domboldalakon szánkózásra, és nyáron az iskola előtti tóban való úszásra.

Kulturális tevékenységek

- Indiai ének-zene tanulás (Bhadzsan)
- A védikus kultúra egyik kiemelkedően fontos eleme a tradicionális indiai zene, a bhadzsan, amely verses énekeket tartalmaz.
- A gyermekek megismerkednek ezen költeményekkel.
- Alapfokon megtanulnak játszani tradicionális indiai hangszereken.
- A közösség kulturális rendezvényeinek állandó része a zene és a tánc, melyeken a gyermekek is részt vesznek.

Konyhaművészet

A keleti kultúra másik fontos része a vegetáriánus konyhaművészet. Foglalkozások keretében a gyerekek megtanulják a főzés alapjait, készítenek kenyérféléket, zöldséges ételeket, tejből, tejtermékekből készült édességeket, stb.

Kézművesség

A kézügyesség és az esztétikai érzék fejlesztése is a kultúra része. A gyermekek megtanulják a gyöngyfüzés, a szövés, batikolás, a varrás, a hímzés, a csuhézés és a virágokkal való díszítés alapjait. Megismertetjük őket a különféle népi kézművességekkel, bemutatjuk azokat a módszereket, technikákat, eszközöket, amelyek segítségével önállóan is képesek lesznek majd használati illetve dísz tárgyak elkészítésére.

1.1.5 Eljárások:

A legfontosabb pedagógiai lehetőségünk a személyes, jó példa mutatása. A gyermekek nem azt fogják tenni, amit mondunk, hanem azt, amit mi is teszünk, ahogyan mi is élünk, személyes példamutatással, kapcsolatok kialakításával tudjuk formálni személyiségüket. Emellett alkalmazunk még egyéb ösztönző módszereket, mint a Pontozási rendszer (lásd 6. számú melléklet), elismerés, dicséret.

- szóbeli dicséret formái: osztály előtt, iskolai összejöveteleken
- írásbeli dicséret formái: osztályfőnöki dicséret (a digitális ellenőrzőbe, osztálynaplóba)
- igazgatói dicséret (a digitális ellenőrzőbe, osztálynaplóba)
- fenntartói elismerés (tanévzáró ünnepélyen, közösség előtt)
- 1-5-ig terjedő osztályozás, szöveges értékelés

Jutalmazás:

Jutalmazzuk

- a szorgalmas, folyamatos tanulmányi munkát,
- a hosszabb ideig tanúsított példamutató magatartást,
- az odaadó, önzetlen közösségi munkát.
- a kiemelkedő *szádhánát* (lelki gyakorlatokat).

A jutalmazás formái:

- szóbeli dicséret
- írásbeli dicséret
- tárgyi jutalom (pl. könyv)

Minden diákot egyéniségként kezelünk és megkeressük nevelésének, fejlesztésének optimális lehetőségeit, tehetségének irányait.

1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk pedagógiai programja a NAT-ban leírt értékekre valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és szükségletekre épül. Ezért pedagógiai feladataink a következők:

- a NAT-ban és a helyi tantervben leírt tartalmak átadása, elsajátíttatása,
- valamint az ezekre épülő differenciált oktatás.
- Feladataink azt a célt szolgálják, hogy tanulóink
- különböző szintű adottságaikkal,
- eltérő mértékű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb (érdeklődési körüket érintő) tevékenységükkel,
- szervezett ismeretközléssel,
- Krisna-völgy életébe történő bekapcsolódással,
- spontán tapasztalataikkal összhangban
- minél teljesebben bontakoztassák ki személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátíttatása során törekszünk a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, egészséges és kulturált életmód iránti cselekvési motívumainak, képességeiknek a kialakítására, fejlesztésére.

Képzésünk tartalma magába foglalja az emberre, az európai és a védikus társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra és a technikára vonatkozó kultúra alapvető eredményeit, a tanulók életkori fejlettségi szintjéhez mérten.

A tananyag feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók:

- műveltségét,
- világszemléletét, világképük formálását,
- tájékozódásukat és eligazodásukat a szűkebb és tágabb környezetükben.

Az iskola pedagógiai programjának összeállításánál elsődleges szempont volt a tanulók képességeinek fejlődéséhez szükséges olyan követelmények meghatározása, amely ösztönzi a személyiségfejlesztő oktatást.

Ezért a legfőbb nevelési feladataink:

Az iskola nevelő-oktató folyamata adjon teret:

- a színes, sokoldalú iskolai életnek, tanulásnak, játéknak, munkának,
- Fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, önfegyelmét
- Járuljon hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainkat az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk:

a, Az értelem kiműveléséhez kapcsolódó motívumok

Tanulási motívumok:

- a megismerési vágy,
- az érdeklődés,
- a felfedezési vágy,
- az alkotásvágy,
- tanulási teljesítményvágy,
- tanulási kötelességtudat,
- tanulási ambíció,
- az önfejlesztési igény fejlesztése

Kognitív képességek fejlesztése:

Kognitív műveletek:

- felismerés, kivitelezés,
- gondolatképzés, igazságértékelés,
- összehasonlítás,
- azonosítás, besorolás,
- sorrendfelismerés, sorképzés,

- belátás,
- tapasztalati következtetés.

Megismerés:

- megfigyelés, átkódolás, értékelés, értelmezés, bizonyítás.

Kognitív kommunikáció:

- ábrázolás,
- beszéd, beszédértés,
- írás, olvasás.

Gondolkodás:

- viszonyítás,
- általánosítás, osztályozás,
- problémamegoldás.

Tanulás:

- tapasztalati, értelmező tanulás,
- önálló és szociális tanulás.

b, A segítő életmódra nevelés terén kialakítandó értékek

Szociális kompetencia:

- Globális értékrendek kialakítása, fejlesztése (amely megalapozza az egyéni értékrend kialakulását).
- Egyéni értékrend kialakítása.

Feladat: Az adott kulturális közegnek megfelelő szociális szokások, minták, attitűdök, meggyőződések, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a szociális viselkedés alapvető szabályait, megértsék a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét.

Egyéni szociális értékrend fejlesztése.

A szociális hajlamok (kötődés, családi élet...) öröklött motívumok; működésük és szerepük a tudattalan döntésben, viselkedésben nyilvánul meg.

Feladat: Olyan iskolai légkör kialakítása, amely az iskolai közösség mindennapi életében elősegíti, hogy a tanuló folyamatosan megtapasztalhassa az egyének és csoportok kölcsönös megértésének, együttérzésének, segítőkészségének előnyeit, hiányuk káros következményeit. A tényleges szociális közegek hatása mellett kiemelt szerepet kell juttatni a közvetett hatásoknak is (történelmi, irodalmi hősök...).

Szociális képességrendszer fejlesztése:

Szociális szokások: hasonló helyzetben mindig hasonló viselkedést váltanak ki.

Feladat: Pozitív szociális szokások kialakításának segítése. Olyan iskolai életrend kialakítása, melyben a tanulók biztonságban érezhetik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatók, kiszámíthatók, következtetések és mindenre egyformán vonatkoznak.

Szociális minták

Feladat: Pozitív minták bemutatása, a tanárok példamutatása; történelmi és irodalmi személyiségek tetteinek bemutatása; a negatív antiszociális minták pusztító hatásának megfékezése.

Szociális kommunikáció fejlesztése:

Feladat: Pozitív érzelmi légkör kifejlesztése az iskolában, az osztályban és a tantestületben egyaránt, amelyben a pedagógusok és a tanulók is biztonságban és jól érzik magukat, ahol a tanulók érzelmi karaktere és személyisége optimálisan fejlődhet.

Segítőkézség fejlesztése:

Feladat: Az iskola kínálja fel a segítség sokféle lehetőségét. Olyan segítő légkört alakítson ki, melyben a segítség elvárt és elismert viselkedés.

Együttműködési készség fejlesztése:

Feladat: A pedagógus rendszeresen teremtsen alkalmat az együttműködésre (közös feladatmegoldás, kirándulások...). A tanulók rendszeresen vegyenek részt olyan tevékenységekben, amelyek a segítő együttműködés által valósulnak meg.

c, Egészséges és kulturált életmódra nevelés:

Önkiszolgálási képességek

Testi képességek:

- a testi képességek kifejlesztése, folyamatos karbantartása
- a település sportolási lehetőségeinek optimális kihasználása
- a kezűgyesség fejlesztése tanórán és tanórán kívüli tevékenységek során (szövés, gyöngyfűzés, varrás...)

Önellátási képességek:

Az életkori sajátosságoknak megfelelően az önellátó képességek, a viselkedés tevékenységformáinak megismerése, gyakoroltatása (egészséges, kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, rendszeret, házimunkák, közlekedés, vásárlás szokásai, készségei).

Befogadóképességek:

- Zenei befogadóképesség fejlesztése, válogatott zeneművek hallgatásával.
- Vizuális befogadóképesség fejlesztése.
- Az iskola legyen minden részletében igényes, esztétikus közeg, ahol a tanulók jól érzik magukat, ami fejleszti ízlésüket, igényességüket.
- Önkifejezési képességek (előadói képesség, szövegalkotó képesség, improvizációs képesség, vizuális önkifejező képesség).
- Önvédelmi képességek
- Egészségvédő képesség: Az egészséges életmód megismerése, alapvető szokások gyakorlása, balesetvédelmi szokások; lelki egészség.
- Önértékelő képesség: a tanulói önértékelés váljon rendszeressé.
- Önmegismerő képesség fejlesztése.

- Önfejlesztő képesség: a tehetség felismerése, fejlesztése.

d, Speciális kompetenciák fejlesztése:

- Az alkotókészség fejlesztése.
- Olyan tanórán kívüli szakkörök fenntartása, melyek fejlesztik a tanulók kreativitását.
- Alkotókészség fejlesztését szolgáló feladatok összeállítása tanórán.

A megvalósulás színterei:

- tanórák,
- tanórán kívüli tevékenységek,
- foglalkozások,
- rendezvények,
- élethelyzetek,
- közös munkák.

A NAT-ban megfogalmazott alapvető követelmények azt a célt szolgálják, hogy a tanulók iskolai és iskolán kívüli tevékenységükkel minél teljesebben kibontakoztassák személyiségüket.

Társadalmi értékek
• közösségi szellem • másokkal szembeni felelősségteljes, toleráns magatartás • szolidaritás és együttműködés • segítőkészség • hagyományok ápolása • embertársaink szolgálata • törekvés közös szellemi és anyagi javak gyarapítására • a házasság szentsége • családi harmónia • a feljebbvalók (szülők, tanárok, idősebbek) tisztelete
Interperszonális viszonyok, értékek a másokkal való érintkezésben
• az élőlények tisztelete • az egyének szuverenitásának tiszteletben tartása • erőszakmentesség az élőlényekkel szemben • mentesség a külsődleges jegyek alapján történő különbségtételtől • humánus magatartás • a másság elfogadása • az egyéni, személyes meggyőződések, nézetek, szokások tiszteletben tartása • empatikus kapcsolatteremtés, értő figyelem másokkal szemben • az érdekek kompromisszumán alapuló kreatív együttműködés
Intraperszonális, az egyén önmagához való viszonyában megjelenő értékek
• önállóság, önismeret, önkontroll, önmérséklet • önképzés

• önfegyelmén alapuló belső szabadság • elv-centrikus belső önirányítás • felelősségteljes egyéni döntések meghozására való alkalmasság • külső-belső igényesség • lelki-testi tisztaság
Kulturális értékek és magatartások
• a kultúra értékei iránti nyitottság • tolerancia az önkifejezési módok sokféleségével szemben • a magyar és az európai kultúra ismerete • a keleti kultúrkincs értékeinek beépítése életünkbe • a szépség iránti érzékenység • egyéni esztétika értékrend és ítélőképesség
A természet világához való viszonyban megjelenő értékek
• az ember és a természet harmonikus kapcsolata • az élet tisztelete és védelme • erőszak-nélküliség az élőlényekkel szemben • az élőlények és a természeti kincsek iránti felelősség

1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.3.1 Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Célkitűzések:

A felgyorsult élettempó új alkalmazkodást kíván az egyéntől az élet minden területén. Az iskolának ezért nagy szerep jut az egészségmegőrzésre irányuló technikák fejlesztésében. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés keretében meg kell tanítanunk diákjainkat a helyes életviteli szokásokra, ezért ez egyben erkölcsi nevelés is.

Legfőbb érték az ember, amelynek alapja az egészség. Az egészség azonosítható a testi, lelki és szociális harmónia állapotával. Fontos, hogy tanulóink felismerjék az egészség értékjellegét. E cél akkor érhető el, ha kialakítjuk tanítványainkban az önmagukért és másokért érzett felelősségtudatot.

Az egészségkultúráltság fejlesztésében ki kell térnünk az életvitelt szolgáló optimális feltételekre (védőfaktorok) és az ezek hiányából származó rizikófaktorok megismertetésére. Ebben az életkorban tanulóink még általában egészségesek, vagy egészségromlásuk visszafordítható, ezért az egészség védelmére és megőrzésére kell tanítanunk őket. A prevenció az egészséges életvitelhez szükséges ismeretek átadásából és készségfejlesztésből áll.

Az egészségnevelés alapelvei:

- a szellemi, a testi és a lelki nevelést egyformán fontosnak kell tekinteni
- kiterjed minden tanulóra
- segíti az egészséges iskolai légkör kialakulását

- személyiség megerősítése

Az egészségi állapot és életmód oda-vissza hat egymásra, ezért az egyéni felelősséget hangsúlyoznunk kell az oktatás során. Egészségesnek tekintjük azt az embert: akinek életműködései kiegyensúlyozottak, lelki élete harmonikus, és a társadalmi elvárásoknak képes eleget tenni.

Az életmód szempontjából az alábbi elemeket kell szem előtt tartanunk készségek kialakításánál:

Biológiai tényezők	Személyi higiéné, környezethigiéné
	Egészséges táplálkozás (vegetarianizmus)
	Testnevelés és sport, több mozgás
Mentális tényezők	Stressztűrés, stresszkezelés
	Hangsúly a megelőzésen (prevenció)
	Balesetmegelőzés
	Elsősegélynyújtás
	Időben orvoshoz fordulás, szűrővizsgálatok
	Egészségüggyel való együttműködés
Szociális tényezők	Dohányzás, alkoholfogyasztás kerülése
	Szerencsejáték kerülése
	Drogtagadás
	Egészséges életvezetés, életritmus
	Egyházi közösségi rendszerben való aktív részvétel
	Egyéni környezettisztelt, környezetvédelem
Lelki nevelés	Rendszeres részvétel a templomi programokon
	A lelki gyakorlatok rendszeres végzése

A pedagógus szerepe az egészségnevelésben:

A fiatalok életvitelüket minták követésével is alakítják, ezért különösen fontos a pedagógusok példamutató életmódja. Egy tanár az egész személyiséggel nevel, így válik az erkölcsi nevelés alapjává a példamutatás. A pedagógus egyéni és testületi magatartása tükrözzé azt a közösségi értékrendet, amire a tanulókat nevelni akarjuk.

Az iskola, mint léttér is befolyásolja a tanulók egészségét és pszichikumát, ezért az iskolai környezetnek meghatározó szerepe van az életvitel és napirend alakításában.

1.3.2 Az egészségfejlesztés pedagógiai feladatainak színtere:

Tanítási órákon:

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyában megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természettudomány, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés a testnevelési órákon:

- A kerettanterv alapján készült helyi tanterv szerint a testnevelés tantárgy oktatása: gimnasztika, atlétika, torna, labdajátékok, küzdősportok, úszás, szabadidős sportok
- Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése
- Minőség-ellenőrzés: a tanulók egységes mérése, értékelése, és minősítése

Egészségnevelés tanórán kívül

Szakmai szervezetekkel való együttműködés:

- Védőnői ügyelet biztosítása;
- Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallásvizsgálat, stb.);
- Egészségügyi felvilágosító előadások;

Egyéb:

- kirándulások szervezése
- ismerkedés az ajurvédikus gyógyászattal
- illetve a népi gyógyászattal (gyógynövények, borogatások stb.)

Mindennapos testmozgás:

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a középiskolás gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerincferdülés, statikai lábbetegség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Az elváltozások gyakorisága nem igazolja a testnevelési órák hatékonyságát. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőfeszítésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra.

Célok, alapelvek:

- Minden tanuló minden nap vegyen részt valamilyen testmozgásban
- Testnevelés órán megfelelő terhelést kapjon

- Minden testnevelés órán legyen gimnasztika a helyes testtartást, helyes légzést kialakító gyakorlatok
- Gyógytorna gyakorlatok
- Minden testnevelés óra – testmozgás örömet és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is.
- Érvényesüljön a testnevelés személyiségfejlesztő hatása
- Tanítsunk olyan sportokat is, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében (szabadidő sportok, játékok, aerobik)
- A tanulók testi-biológiai fejlődése csak rendszeres, napi testneveléssel és sporttal (testmozgással és testedzéssel) biztosítható. Ez a feladat sem előbbre, sem későbbre nem hozható és semmiféle más tevékenységgel nem helyettesíthető.
- A kisgyermek a legmaradandóbb élményüket életük első tíz évében gyűjtik. Ha a testi készség és képességfejlesztés ebben az életkorban elmarad, a későbbiekben nem, vagy csak alacsony szinten pótolható.

Iskolánk egészségügyi ellátása:

Iskolánk állandó kapcsolatot tart fenn a somogyvámosi háziorvossal, illetve a védőnői kirendeltséggel. Itt valósulnak meg az évenkénti kötelező szűrővizsgálatok, valamint a kötelező védőoltások is.

1.3.3 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb céljai:

- a tanulók ismerjék fel az elsősegélynyújtás fontosságát, kiemelkedő szerepét
- tudják az egyes sérülések élettani hátterét és várható következményeit
- sajátítsák el az alapvető segélynyújtási módokat (pl. vérzés csillapítás, stabil oldalfekvés, újraélesztés)
- a résztvevők ismerjék meg a balesetek típusait, elméleti háttereit (törés, görcs, égés, mérgezés, ájulás, vegyszerek okozta sérülések stb.)
- az alábbi területeken fejlődjenek készségeik (probléma felismerés, gyors és szakszerű cselekvés, embertársaink iránti érzékenység, a bajbajutottakkal való együttérzés)

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- tanórákon, tananyagon keresztül (biológia, környezet ismeret, osztályfőnöki)
- külsős szakember bevonásával

1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az iskola életében a közösség tevékenységrendszere kulcsfontosságú. A közösségi nevelésnek nagy a szerepe a társadalmilag értékes magatartás- és tevékenységformák kialakításában és megszilárdításában. A közösségi tevékenységek szervezésénél figyelembe kell vennünk, hogy az kiterjedjen a közösség minden tagjára, s mindenkitől megkövetelje a közösségfejlesztő magatartásformák permanens gyakorlását.

A közösségi nevelés területei az iskolában:

- tanítási órán: csoportmunka, párokban végzett munka
- egyéb foglalkozásokon
- szabadidős tevékenységek ideje alatt

Kiemelt feladatok:

- A tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek
- Találja meg a helyét a közösségben. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett, ezt szolgálatnak tekintse
- Tudjon és merjen a konfliktusokról beszélni, akár a felnőttekkel is, tapasztalja meg, hogy ezek természetesek, s hogy van rájuk megoldás.
- Tanítsuk meg, hogy társait tisztelje és szeresse.
- Fejlesszük a beteg, sérült, fogyatékos embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Ösztönözzük a hagyományok megtartását, az egyházi ünnepek szervezett keretek közötti megünneplését, ezen keresztül a tágabb közösségbe való bekapcsolódást.

A legfontosabb közösségfejlesztési feladatokat az iskola minden dolgozójának figyelembe kell venni, hiszen mindannyian példaként állnak a gyermekek előtt megjelenésükkel, viselkedésükkel, beszédstílusukkal, társas kapcsolataikkal.

1.4.1 A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

Az osztályközösségből olyan valódi közösség formálása, amely

- képes a közös értékrend elfogadására,
- hajlandó a közös cél érdekében cselekedni,
- a tanórákon megfelelően viselkedni, dolgozni.

E több éven át tartó hosszú távú cél megvalósítása érdekében a következők a feladatok:

- kölcsönös segítségnyújtás a tanulásban,
- a közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (a helyes cselekvés bemutatása, bírálat, önbírálat),

- a tanulók önállóságának fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása: az elért eredmények továbbfejlesztése a következő évfolyamokon,
- olyan nevelőtestület kialakítása, amely követeléseit, nevelési eljárásait összehangolja.

1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- Ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés szabályait, melyek a közösségben való harmonikus kapcsolatokhoz elengedhetetlenek.
- felelősségi körök meghatározása, ezek teljesítésének számonkérése
- szakkörökön való közös részvétel
- rendezvények szervezése, ezeken való részvétel
- a tanárok, szülők és tanulók együttes részvétele közösségi munkában
- közös takarítás, kertészkedés
- születésnap ünnepségek
- kirándulások.

1.4.3 A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- Ünnepek, közös mezőgazdasági és templomi munkák, közös filmnézés, játék.
- A csoportban végzett közös munka során feladatunk az önismeret mélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása, az együttműködés fejlesztése.
- A tevékenységformákat használni a kölcsönösség, és az egyének tartós aktivitására való építés.
- A tevékenységek adjanak lehetőséget a csoport tagjai közötti emberi kapcsolatok pozitív elmélyítésére, fejlesszék a tanulók egész személyiségét.
- Egyházi közösségi programok:
- a tanulók részt vesznek szüleikkel, vagy tanáraikkal az egyházi ünnepi fesztiválokon
- szüleikkel együtt részt vesznek az egyház közösségi rendszerében (Közösségi Tanácsadói gyűlések, Sanga programok)

1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,

- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt, csoportvezetőket az intézményvezető bízta meg.

Az osztályfőnök, csoportvezető feladatai és hatásköre:

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának, csoportjának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti és koordinálja az osztályban, csoportban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály, csoport szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály, csoport fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával, csoportjával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya, csoportja kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban, csoportjában végzendő gyermekvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermekvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban, csoportban.

1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai

tevékenység

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- A gyermekek kis létszámú tanulócsoportban tanulnak, amely lehetőséget ad a személyre szabott bánásmódra.
- A gyorsabban haladó tanulók külön feladatokat kapnak.
- Egyénre szabott házi feladat.
- Minél több könyvvel szeretnénk megismertetni a gyermekeket, ezért rendszeresek a könyvajánlások.
- A gyermekek beszámolnak olvasási élményeikről.
- A tanítók rendszeresen olvasnak történeteket a gyerekeknek.
- Az iskolai könyvtár használata.
- Minden tanteremben felállítottunk egy könyvespolcot tele könyvekkel.
- Gyűjtőmunkák adása, egyénre szabottan is.
- A gyermekek szakkörökön vesznek részt.
- Nyári tanfolyamokat szervezünk különböző témakörökben (természet, kézművesség, zene, színjátás).
- Krisna-völgy területén folyó tevékenységek a sokoldalú képzésre adnak lehetőséget. Tanórán kívül, főként a nyári szünetben szervezett formában megismerkednek különböző munkaterületekkel: főzés, mezőgazdaság, tehénterelés, tehénfejés, ökrösszekér hajtás, méhészkedés...)

1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

- A tanulócsoport kis létszáma miatt a lassabban haladó gyerekekre több figyelmet és időt tudunk fordítani.
- Szükség esetén délutáni korrepetálásokat tartunk.
- Az SNI, BTMN tanulóinknak fejlesztő órákat biztosítunk gyógypedagógus által
- Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket gyermekeik fejlődéséről, kérjük az együttműködésüket, ha szükséges, gyakoroljanak a gyermekkel és kísérik figyelemmel iskolai és otthoni tanulását.

1.6.3 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

- Nevelő-oktató munkánk során folyamatosan a helyes magatartás, etikus viselkedés tanítása, melyre a nevelők fokozottan odafigyelnek. Ennek érdekében bevezettük az etikett órát, ahol még alaposabban megismerhetik a tanulók a társadalmi együttélés normáit.
- Iskolán kívül, a Krisna-völgyben élő emberekkel való napi kapcsolat számos alkalmat teremt arra, hogy a felnőttek formálják a gyermekeket.
- Magatartási problémák esetén a lengyeltóti pedagógiai szakszolgálathoz fordulunk.

- Folyamatos kapcsolatot tartunk a szülőkkel, így rendszeresen megvitatjuk a gyermekekkel kapcsolatos tapasztalatokat; a pedagógusok javaslatokat adnak a szülőknek.
- Évente egyszer családlátogatást tartunk.
- A személyes bánásmód elvét követjük.

Az alábbi három egyszerű szabály betartásával, betartatásával igyekszünk elkerülni a problémákat:

- Nem bántjuk a másikat fizikailag (tettelesen),
- Nem bántjuk a másikat pszichésen (szavakkal),
- Nem bíráljuk a másikat a vallás-gyakorlását illetően.

1.6.4 Az ifjúság- és gyermekvédelmi feladatok ellátása

Valljuk, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek személyes példamutatása meghatározó szerepű a gyermek személyiségfejlődésében. Ezért az iskola dolgozóinak – a pedagógusoknak és a személyzetnek

- tilos a dohányzás
- tilos alkoholt és kábítószereket fogyasztani,
- és az erőszakmentesség elvét kell követniük (nem alkalmazhatnak testi erőszakot, nem ölhetnek állatokat...).
- tilos az erkölcstelen életmód
- A gyermekek testi és erkölcsi védelmének biztosítása az iskola minden dolgozójának kötelessége.
- Rendszeresen tartunk az életkornak megfelelő felvilágosító órákat az etikett óra keretében.
- Az iskola megbízott gyermekvédelmi felelőse rendszeresen tartja a kapcsolatot az iskola dolgozóival, a diákokkal, a szülőkkel és a közösség tagjaival, valamint rendszeres, évenkénti oktatást, felvilágosítást nyújt számukra.
- Az iskola rendszeres kapcsolatot tart fenn Krisna-völgy Gyermekvédelmi Bizottságával.

1.6.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Folyamatosan gondot fordítunk arra, hogy lehetőségünk szerint segítsük a hátrányok enyhítését. Ennek érdekében az alábbi eljárásokat alkalmazzuk tantestületünk:

- Az osztályfőnökök ismerjék meg a tanulók szociális helyzetét még az első év elején.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetben lévő tanulókra.
- Egyéni elbeszélgetésekkel, a szülőkkel való találkozásokkal segítjük a tanulók beilleszkedését a közösségbe.
- A problematikus esetekben szakember (mentálhigiénés szakember, pszichológus) segítségét vesszük igénybe.

- Az iskolaorvos, a védőnő és az osztályfőnök együttműködnek a problémák megoldásában.

Az együttműködés módját az intézmény szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. A családok szociális segítségét Krisna-völgy vezető testülete végzi.

1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az intézmény legfontosabb döntéseinek meghozására – a jogszabályban meghatározott esetekben – a nevelőtestület jogosult. Az egyéb döntések meghozása az intézményvezető jogköre. Azokban az ügyekben, amelyek az iskola tanulóinak jelentős részét érintik, a döntési folyamatban lehetőséget biztosítunk a diákság számára véleményének kifejtésére, a döntési folyamat befolyásolására. A döntési folyamat részét képező értekezletre a diákságot közvetlenül érintő témakörben meghívjuk a diákönkormányzat képviselőit. Teljes körűen biztosítjuk a jogszabályok által a diákönkormányzat vonatkozásában deklarált véleményezési jogok érvényesítését, a véleményt minden alkalommal írásban szerezzük be. A diákönkormányzat tájékoztatása, a döntést megelőző informálás lebonyolítása, a diákönkormányzat véleményének beszerzése az intézmény igazgatójának kötelezettsége. A fentiekben túl a diákság többségét érintő döntések meghozatala előtt lehetővé tesszük az egyes osztályok számára a véleménynyilvánítást, amelynek tartalmát és az osztályközösség által megfogalmazott javaslatokat az osztályfőnök juttatja el az iskola igazgatójának.

1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

1.8.1 Az igazgatóság és a nevelőtestület

A nevelőtestület különböző közösségeinek kapcsolattartása az igazgató segítségével a megbízott pedagógus-vezetők és a választott képviselők útján valósul meg.

A kapcsolattartás fórumai:

- az igazgatóság ülései
- a különböző értekezletek
- megbeszélések

Ezen fórumok időpontját az iskolai éves munkaterv határozza meg.

Az igazgatóság az aktuális feladatokról a nevelői szobában elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.

Az iskolavezetőség tagjai kötelesek:

- az iskolavezetőség ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól.
- az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az igazgatóság, az iskolavezetőség felé.

A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal, az iskola vezetésével.

1.8.2 A nevelők és a tanulók

Az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról a folyosón elhelyezett hirdetőtáblán keresztül, a hétindító órán, valamint az osztályfőnökök az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a tanulókat.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanároknak folyamatosan szóban és írásban tájékoztatni kell.

1.8.3 A nevelők és a szülők

Az iskola egészének az életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról

az igazgató:

- a Szülői Közösség ülésén, vagy az iskolai szülői értekezleten
- a folyosón elhelyezett hirdetőtáblán keresztül
- az alkalmanként, vagy időközönként megjelenő írásbeli tájékoztatón keresztül
- évente egyszer családlátogatás keretében

az osztályfőnök:

- az osztály szülői értekezleten
- a fogadóórán tájékoztatják a szülőket.

A tanulók egyéni haladásával kapcsolatos tájékoztatásra az alábbi **fórumok** szolgálnak:

- családlátogatások
- szülői értekezletek
- fogadó órák
- nyílt napok
- írásbeli tájékoztatók a digitális tájékoztató füzetben.

A szülői értekezletek, és a fogadóórák idejét az iskolai munkaterv évenként tartalmazza. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy választott képviselők útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

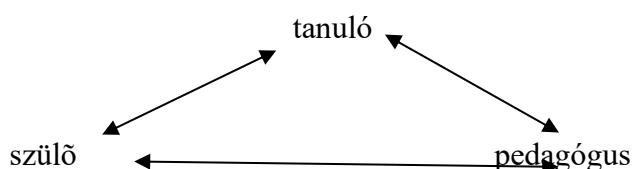
A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról és házirendjéről az iskola igazgatójától az iskolai munkatervben évenként meghatározott igazgatói fogadó órákon kérhetnek tájékoztatást. Az említett dokumentumok nyilvánosak, minden érdeklődő számára elérhetők. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél található meg:

- az iskola irattárában, illetve az iskola épületében kinyomtatva,
- az iskola igazgatójánál elektronikusan,

- az iskola honlapján a közzétételi listán.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskolai nevelő-oktató munka célja a tanulók személyiségének harmonikus fejlesztése, amelynek feltétele a nevelés két alapvető közegének, a családnak és a pedagógusoknak az aktív együttműködése.

Ezen együttműködés alapja a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség.

Megvalósulási formái:

- a kölcsönös támogatás és a
- koordinált pedagógiai tevékenység.

Feltétele:

- a kölcsönös bizalom és tájékoztatás,
- az őszinteség.

Eredménye:

- a családi és iskolai nevelés egysége
- és ennek nyomán kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

Az együttműködés formái:

A szülők részéről az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- együttműködő magatartás
- érdeklődő és segítő hozzáállás
- a Házi rend alapszabályainak betartása
- a gyermek támogatása tanulmányaiban, tanulási feltételeinek megteremtése
- a nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldás keresése,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése
- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken

Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:

- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanulók tanulmányi előmeneteléről, magatartásáról a digitális naplón keresztül
- szülői értekezletek évente két alkalommal
- fogadó órák
- előadások szervezése
- családlátogatások
- közös rendezvények, kirándulások szervezése gyermekeknek, pedagógusoknak és

- szülőknek
- nyílt napok
- szükség esetén személyes találkozások, megbeszélések.

A tanulók és pedagógusok kapcsolatának formái:

- tanórák
- tanórán kívül foglalkozások
- szabadidős tevékenységek (rendezvények, közös munkák, kirándulások stb).

1.8.4 Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai

Intézmények, intézetek

Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

- Fenntartó: Krisna-völgy
- Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége
- Pedagógiai Oktatási Központ, Kaposvár
- Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Lengyeltóti
- Pedagógiai Szakszolgálat, Lengyeltóti
- Fonyódi Járási Szociális, Család-és Gyermekjóléti Központ

A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató a felelős.

Szervezetek, közösségek, csoportok

Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenn a következő intézményekkel, szervezetekkel, gazdálkodókkal:

- Védikus Kultúráért Alapítvány kuratóriuma, Somogyvámos
- Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége Budapesti Temploma
- Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola, Budapest
- Ökovölgy Alapítvány, Somogyvámos

Egészségügyi Szolgálat

A tanuló egészségi állapotának megóvásáért az iskola igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn a somogyvámosi orvosi rendelővel, a védőnői szakszolgálattal és ennek segítségével megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát, a kötelező védőoltások beadatását.

1.8.5 A közösségi szolgálat szervezésével kapcsolatos feladatok

A közösségi szolgálat jogszabályban előírt kötelezettsége alapján minden középiskolai tanuló számára 50 óra közösségi szolgálat teljesítésének kötelezettségét írjuk elő. Az a középiskolai tanuló, aki az 50 óra közösségi szolgálatot nem teljesíti, nem kezdheti meg az érettségi vizsgát. Az iskola vezetése együttműködési megállapodást köt a közösségi szolgálati feladatok közös szervezésére. Az iskola gondoskodik a megfelelő számú közösségi szolgálati hely

megszervezéséről, a partnerszervezetekkel való folyamatos kapcsolattartásról, a mentorok megbízásáról.

1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

1.9.1 A vizsgaszabályzat hatálya, célja

A vizsgaszabályzat célja:

Jelen vizsgaszabályzat meghatározza az iskolánkban szervezett vizsgák hatályát, az értékelés rendjét, valamint a vizsgatárgyak részeit és követelményeit.

A vizsgaszabályzat hatálya:

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

1.9.2 Az értékelés rendje

A vizsgák az arra kijelölt tanító illetve szaktanár vezetésével zajlanak, minimum 3 tagú vizsgabizottság előtt. A szóbeli és írásbeli vizsgák értékelése ötfokú jeggyel történik (1-5), melyet a mellékelt jegyzőkönyvön, az osztályozó naplóban és év végén a bizonyítványban is rögzítünk.

A vizsgák időpontját évente határozzuk meg, amelyet az éves munkatervben rögzítünk.

A vizsgák általános szabályaihoz a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64-73§-a, a Nkt. 65.§-a a mérvadóak.

1.9.3 A vizsgatárgyak részei és követelményei

A vizsgatantárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában és helyi tanterveiben található követelmény- rendszerével.

Az egyes tantárgyakból való vizsgáztatásnál az alábbiakat vesszük figyelembe:

- Az adott évfolyam helyi tantervben meghatározott követelményei alapján állítjuk össze a vizsgafeladatokat
- A vizsgán szaktanárok is részt vesznek
- Írásbeli és szóbeli vizsgáztatást is alkalmazunk

1.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Iskolaváltás

Intézményünk biztosítja a tanulók számára az iskolaváltást.

Átvétel más intézményből

A tanuló felvételéről a fenntartó dönt. A felvételnél a hitoktatásban való részvételt, hitéletet mérlegeljük.

A felvétel alapvető szempontja, hogy a szülők és gyermekük elfogadják az intézmény pedagógiai programját, és eltökéltek legyenek annak megvalósítására és a mellékletben foglalt feltételeknek megfeleljenek.

Ha a tanköteles tanuló iskolát változtat, további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata.

1.11 A felvételi eljárás különös szabályai

A felvétel rendje

Az általános követelményeket kiegészítő szempontok felvétel és átvétel esetében:

- az egyház közösségi rendszeréhez való tartozás (MKTHK irányelvekkel összhangban),
- az egyház vallási szabályainak elfogadása és gyakorlása
- a fenntartó írásos engedélye
- megfelelni a Házirend mellékletben szereplő feltételi rendszernek

A felvételt az intézmény által meghirdetett módon és időben kell kérni iskolánkban. Erről az Éves Intézményi Munkatervben lehet tájékozódni.

Az intézmény tanulói részére a folyamatos továbbhaladás feltételei:

A gimnáziumi tagozatra való felvételnél a 8. osztályos tanulók számára a központi írásbeli felvételi pontszámait, valamint a szóbeli felvételi eredményét vesszük figyelembe.

A gimnáziumi tagozatra készített felvételi tájékoztatót az iskola honlapján nyilvánosságra hozzuk. Ebben megtalálható:

- az iskola OM-azonosítója és a meghirdetett tanulmányi terület leírása;
- hogy a tanulmányi területre milyen SNI-s tanuló jelentkezhet;
- szóbeli felvételi követelményei
- a felvételi kérelmek rangsorolásának módja.

2. Az intézmény helyi tanterve

2.1 A választott kerettanterv megnevezése

Intézményünk a központi kerettanterv mellett egyedi megoldásokat alkalmaz.

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1-12. évfolyamon a NAT alapján:

NAT előírás													
tantárgy		évfolyamok/óraszámok											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Magyar	Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3	3	4	4	4
Matematika	Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem					2	2	2	2	2	2	3	3
	Állampolgári ismeret								1				1
	Hon-és népismeret						1						
Hit-és erkölcsan	Etika	1	1	1	1	1	1	1	1				
Természet-tudomány és földrajz	Környezetismeret			1	1								
	Természettudomány					2	2						
	Integrált természettudomány							4	5			2	
	Fizika							1	2	2	3		
	Kémia							1	2	1	2		
	Biológia							2	1	3	2		
	Földrajz							2	1	2	1		
Idegen nyelvek	Idegennyelv 1. élő				2	3	3	3	3	3	3	4	4
	Idegennyelv 2.									3	3	3	3
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1		
	Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1		
	Dráma és színház							1					1
	médiaismeret												1
Technológia	Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1					
	Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	2	1	2	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
	Közösségi nevelés (ofői)					1	1	1	1	1	1	1	1
Összes alap óraszám		22	22	22	23	27	26	28	28	32	32	30	29
Szabadon tervezhető (10%)		2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Megengedett max. Óraszám		24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34	34

2.2 Az egyedi megoldásokat alkalmazó tanterv által meghatározott tantárgycsoportok, tantárgyak és óraszámok

Az egyedi megoldásokat az alábbiak szerint alkalmazzuk:

Egyedi megoldás														Tanterv	
tantárgycsoport	tantárgy	évfolyamok/óraszámok													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Kommunikáció (Száhitja)	Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3	3	4	4	4	eltérés a központi kerettantervtől	
	Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	2	1	2		központi kerettanterv alapján	
	Idegen nyelv 1. élfő				2	3	3	3	3	3	3	4	4	központi kerettanterv alapján	
	Idegen nyelv 2.									3	3	3	3	központi kerettanterv alapján	
Teremtés tudomány (Bhautika vidzsnyána)	Matematika	4	4	4	4	4	3	3	4	3	3	3	3	központi kerettanterv alapján	
	Környezetismeret			1	1									eltérés a központi kerettantervtől	
	Természettudomány					2	2							eltérés a központi kerettantervtől	
	Fizika							1	1	2	2			eltérés a központi kerettantervtől	
	Kémia							1	1	1	2			eltérés a központi kerettantervtől	
	Biológia							1	1	2	2			eltérés a központi kerettantervtől	
	Földrajz							1	1	2	1			eltérés a központi kerettantervtől	
Művészetek (Kalá)	Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1			eltérés a központi kerettantervtől	
	Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1			központi kerettanterv alapján	
	Dráma és színház	1	1	1	1			1					1	eltérés a központi kerettantervtől	
	Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1						központi kerettanterv alapján	
	Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	központi kerettanterv alapján	
	Templomi ének (bhadszan)							1	1	1				eltérés a központi kerettantervtől	
Társadalom tudomány (Varnáshrama dharma)	Történelem					2	2	2	2	2	2	3	3	eltérés a központi kerettantervtől	
	Állampolgári ismeret								1				1	központi kerettanterv alapján	
	Hon- és népismeret							1						központi kerettanterv alapján	
	Közösségi nevelés (ofői)					1	1	1	1	1	1	1	1	eltérés a központi kerettantervtől	
Vaisnava liturgia (Szvádjhája)	Vaisnava etikett és életmód	1	1	1	1	1	1	1	1	1				eltérés a központi kerettantervtől	
	Védikus versek (slóka)	1	1	1	1									eltérés a központi kerettantervtől	
	Védikus irodalom					1	1	1	1					eltérés a központi kerettantervtől	
	Szanszkrit nyelv								1	1				eltérés a központi kerettantervtől	
Vaisnava liturgia (Szvádjhája) Szabadon választható gimnáziumban:	64 művészet													eltérés a központi kerettantervtől	
	Védikus tűzceremónia (jadsnya)													eltérés a központi kerettantervtől	
	Templomi liturgia (púdzsa)													eltérés a központi kerettantervtől	
	Szanszkrit nyelv										3	3	3	3	eltérés a központi kerettantervtől
	Védikus imák (mantra)													eltérés a központi kerettantervtől	
	Védikus tudományok													eltérés a központi kerettantervtől	
Emelt óraszám érettségi tárgyból												6	6	központi kerettanterv alapján	
Összes óraszám		24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34	34		
Megengedett max. Óraszám		24	24	24	25	28	28	30	30	34	34	34	34		

Tantárgyak: a szabadon felhasználható órakeret (évfolyam maximális óraszámának 10%-a) egyházi tartalommal

Óraszámok: a NAT ajánláshoz képest átcsoportosítva

Vaisnava etikett és életmód: Hit-és erkölcsstan tantárgy helyett

A tanulmányok területei

A nevelési-oktatási intézmények elsődleges feladata, hogy felkészítsék a gyermekeket az életre. Három nagy egységben határoztuk meg az e cél eléréséhez vezető területeket:

1. Jellemfejlés (ásrama)
2. Tantárgycsoportok

3. Gyakorlati tevékenységek (széva)

A *jellemfejlesztés* során fő céljaink az egyén és a közösség épülését egyaránt szolgáló pozitív jellemvonások kifejlesztése, a kultúra szabályainak és gyakorlatának elsajátítása, az értékrend kialakítása, melyeken keresztül megértjük, hogy kik is vagyunk – akár mint egyének, akár mint egy közösség tagjai.

A *tantárgycsoportokon* keresztül ismereteket szerzünk a minket körülvevő világról, megértjük, hogyan működik, illetve mi a helyünk benne.

A tudásunkból és a természetünkől fakadó *gyakorlati tevékenység* lesz az a terület, ahol lefoglaljuk magunkat különböző foglalkozásokban – azaz ahol a tudás a gyakorlattal, az alkalmazással találkozik.

A három terület együttvéve mutatja meg azt, hogyan kell működnünk a társadalomban és a világban.

Jellemfejlesztés (ásrama)

A *jellemfejlesztés* során a pozitív jellemvonások kifejlesztése a fő cél, amit a felállított szabály- és előírásrendszer betartása mellett, a *Srímád Bhágavatam* című szentírásunkban (7.11.8–12) megfogalmazott jó tulajdonságok elsajátítása révén kívánunk elérni. E jó tulajdonságok: igazmondás, kegyesség, egyszerűség, tisztaság, türelem, helyes és helytelen közötti különbségtétel, uralom a gondolatok felett, uralom az érzékek felett, erőszakmentesség, önmegtartóztatás, adományozás, szentírások tanulmányozása, egyszerűség, elégedettség, a szentek szolgálata, a fölösleges tettek mellőzése, komolyság, az önvaló kutatása, elkötelezettség az ételosztás mellett, készség, hogy mindenkiben az örök lelket lássuk.

Tantárgycsoportok

Az általunk megfogalmazott célok elérése érdekében a védikus szentírások alapján újragondoltuk a NAT által meghatározott műveltségterületekhez tartozó, a központi kerettanterv által megadott hagyományos tantárgyak struktúráját, úgynevezett tantárgycsoportok megalkotásával. Ezen tantárgycsoportok összeállításánál figyelembe vettük a tantárgyak közötti átfedéseket, az egymáshoz való kapcsolódásukat, a közös pontokat. Az egyes tantárgycsoportok több tantárgy fejlesztési céljainak is eleget tehetnek. A fentiek alapján öt tantárgycsoport jött létre, melyeknek a magyar elnevezése mellett zárójelben a szanszkrit megfelelőjét is megadtuk.

Valamennyi tantárgycsoportnál felsoroltuk az odatartozó területeket, melyek azonban a képzés folyamán eltérő – az adott képzési szintnek megfelelő – mértékben jelennek meg.

1. *Kommunikáció (száhitja)*

Magyar nyelv és irodalom
Digitális kultúra
Idegennyelv 1. élő
Idegennyelv 2.

A kommunikációs készségek elsajátítása alapvető bármely más ismeretanyag megszerzéséhez,

így ezt a tantárgycsoportot kiemelten fontosnak tartjuk. Célunk, hogy az alapkészségek (jelen kontextusban az értő olvasás és írás) komoly megalapozásával előkészítsük a terepet az összes többi területen történő információszerzés lehetőségéhez. Ezzel a tantárgycsoporttal az összefüggésekre rávilágítva, komplexen szeretnénk megalapozni tanulóink kommunikációs készségeit, melyek kiterjednek a digitális írás-olvasásra, az info-kommunikációs eszközök használatára és az idegen nyelven való kommunikációra is.

2. Teremtéstudomány⁶ (*bhautika-vidzsnyána*)

Matematika
Környezetismeret
Természettudomány
Fizika
Kémia
Biológia
Földrajz

A védikus világszemlélet ciklikus, azaz körforgásszerűen ismétlődő folyamatokból áll. Komplex világképe rendkívül mély ismeretanyaggal tárja elénk a teremtet világ sokszínűségét, működését, ittlétünk valódi okát, célját, valamint előírja számunkra azt az ideális életvezetést, mellyel elérhetjük az önmegvalósítás folyamatán keresztül a teljes tudással és boldogsággal teli öröklétet. A természettudományok empirikus megközelítése mellett szélesebb képet kaphatunk a világ működéséről, a természeti törvények mellett az isteni törvényeket is megismerhetjük, a kettő közötti kapcsolat felfedezésével pedig megkapjuk az értelmet ahhoz, hogy tudatos, holisztikus szemléletű, a világot egész működésében látó és értő emberré válhassunk. A központi kerettantervben a fent felsorolt tantárgyakhoz megfogalmazott fejlesztési célokat kiindulópontnak tekintve és alapul véve, a szentírások tudományos leírásain és a hozzájuk kapcsolódó történeteken keresztül valóban egy komplex, Istent a középpontba helyező világképet tudunk átadni a gyerekeknek. Az így megszerzett tudást aztán tapasztalati úton is kipróbálhatják: megfigyelések, kísérletek, gyakorlati alkalmazás során győződhetnek meg annak helytállóságáról, illetve ösztönözzük őket újabb és újabb összefüggések felfedezésére is.

3. Művészetek (*kalá*)

Ének-zene
Vizuális kultúra
Dráma és színház
Technika és tervezés
Testnevelés
Templomi ének (*bhadzsan*)

A művészetek eredeti célja valamennyi kultúrában Isten és a Vele való kapcsolatunk bemutatására, megértésére, valamint az Ő elégedetté tételére irányult, emellett pedig lehetőséget adott az egyén kiteljesedésére és önkifejezésére. Ma már tudjuk, hogy a művészeti tevékenységeknek komoly transzferhatása van más tudományterületek, készségek, képességek

⁶ Az isteni teremtés tudományának megismerése.

felé, sőt, a személyiségre gyakorolt pozitív hatásuk elősegíti a mentális és spirituális fejlődést is. A mindennapos művészeti tevékenység fontos eleme a tantervünknek, végigkíséri a gyermekek életét a képzés valamennyi szakaszában. Fontosnak tartjuk, hogy a művészeteken keresztül felébresszük az igényt a gyermekekben a kulturális élményekre, ezen keresztül pedig a minőségi időtöltésre. A művészetek széles palettája kitűnő lehetőséget kínál arra, hogy minden gyermek megtalálja azt a művészeti tevékenységi formát, mellyel elérheti a kitűzött célt. Intézményeinkben ezért kiemelt figyelmet fordítunk a mindennapos művészeti nevelésre.

4. *Vaisnava liturgia (szvádhjája)*

Vaisnava etikett
Védikus versek (slóka)
Védikus irodalom
Szanszkrit

Szabadon választható a 9-12. évfolyamokon:

64 művészet
Védikus tűzceremónia (jadzsnya)
Templomi liturgia (púdzsa)
Szanszkrit nyelv
Védikus imák (mantra)
Védikus tudományok

A védikus filozófia elméletével és gyakorlatával a Krisna-tudatú hívő családok gyermekei már születésük pillanatától kezdve ismerkednek. Ebben a kultúrában felnőve természetes lesz számukra, hogy életük középpontjában Isten áll, és tisztában lesznek azzal, milyen következményekkel fog járni a maguk és a környezetük számára, hogy milyen életmódot választanak majd. Ugyanakkor mindez az életkortól függetlenül bármikor elkezdhető, így a menet közben csatlakozó gyermekek is be tudnak kapcsolódni a filozófiai tanulmányokba, gyakorlatokba. A filozófiai mélységeket nem az életkor, hanem az elméleti és az internalizált, megélt tudás alapján szabályozzuk, illetve választható fakultációként az alaptanulmányokon túl is lehetőséget kapnak az arra érdeklődők a bővebb tanulásra.

5. Társadalomtudomány (*varnásrama dharma*)

Történelem
Állampolgári ismeretek
Hon-és népismeret
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)

A *varnásrama dharma* a társadalom egészét magában foglalja, célja pedig, hogy valamennyi tagját hozzásegítse a boldog és kiegyensúlyozott élethez. Ennek részeként lehetővé teszi az ehhez szükséges tulajdonságok elsajátítását és a harmonikus életvitel megtalálását, illetve biztosítja, hogy az emberek a munkájukat az egyéni és társadalmi helyzetükből adódó kötelességeikkel (*dharmájukkal*) leginkább összeegyeztethető módon végezhessék. Mindezt úgy éri el, hogy az ún. társadalmi (*varna*) és lelki (*ásrama*) rendek minden tagjának olyan tevékenységeket kínál, melyek megfelelnek a természetüknek. A múlt eseményeinek tanulmányozása, elemzése, valamint a különböző társadalmi modellek párhuzamba állítása által több szempontból is levonhatjuk a következtetéseket a történelmi fordulópontok

értelmezésénél. A múlt történései határozzák meg jelenünket, a jövő formálása viszont a mi kezünkben, gyermekeink, tanulóink kezében van.

Gyakorlati tevékenységek (széva)

A gyerekek érdeklődési körének megfelelően 10 éves koruktól kezdve biztosítjuk, hogy kipróbálhassák magukat különféle gyakorlati tevékenységekben, egyben előkészítve őket a pályaválasztásra is. A gyakorlati tevékenységeket úgy állítjuk össze, hogy lehetőségük legyen minél szélesebb körben megismerni a felnőttek világát, a különböző szolgálati, illetve munkaterületeket. Emellett különféle projektekbe, felelősségteljes feladatokba is bevonjuk őket, figyeljük képességeiket, irányultságukat. A szülők felé való folyamatos visszajelzésekkel segítjük, hogy megtalálják azt a fajta elfoglaltságot, ami a képességeikhez, természetükhöz, személyiségprofiljukhoz leginkább illik.

A 2020-as NAT-nak való megfelelés (műveltségi területek, tantárgyak, kulcskompetenciák)

Képzési területek	NAT műveltségi területek	NAT tantárgyak	Kulcskompetenciák
I. Jellemfejllesztés (<i>ásrama</i>)	Technológia Etika/Hit-és erkölcstan	Etika/Hit- és erkölcstan	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
II. Tantárgycsoportok			
1. Kommunikáció (<i>száhitja</i>) Magyar nyelv és irodalom Digitális kultúra Idegennyelv 1. élő Idegennyelv 2.	Magyar nyelv és irodalom Idegen nyelv Technológia	Magyar nyelv és irodalom Digitális kultúra Első élő idegen nyelv Második idegen nyelv	A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi) A digitális kompetenciák A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
2. Teremté studomány (<i>bhautika vidzsnyána</i>) Matematika Környezetismeret Természettudomány Fizika Kémia Biológia Földrajz	Matematika Természettudomány és földrajz	Matematika Környezetismeret Természettudomány Fizika Kémia Biológia Földrajz	A matematikai, gondolkodási kompetenciák
3. Művészetek (<i>kalá</i>) Ének-zene Vizuális kultúra Dráma és színház Technika és tervezés Testnevelés Templomi ének (<i>bhadzsán</i>)	Művészetek Technológia Testnevelés és sport	Ének-zene Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés Dráma és színház	A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
4. Szentírástan és - gyakorlat (<i>szvádjája</i>) Vaisnava etikett Védikus versek (slóka) Védikus irodalom Szanszkrit <i>Szabadon választható a 9- 12. évfolyamokon: 64 művészet</i>	Történelem és állampolgári ismeretek, Etika/Hit- és erkölcstan	Etika/Hit- és erkölcstan	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Védikus tűzceremónia (jadsnya Templomi liturgia (púdza) Szanszkrit nyelv Védikus imák (mantra) Védikus tudományok			
5. Társadalomtudomány (<i>varnásrāma dharma</i>) Történelem Állampolgári ismeretek Hon- és népismeret Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem Állampolgári ismeretek Hon- és népismeret Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
III. Gyakorlati tevékenységek (<i>széva</i>)	Technológia		Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák A tanulás kompetenciái

2.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A pedagógusoknak a tankönyvek kiválasztását az igazgató által meghatározott határidőig meg kell tenniük. Csak olyan tankönyvet, munkafüzetet, segédeszközt használunk, amelynek alkalmazásával a szakmai munkaközösség egyetért. A tankönyvfelelős a jogszabályokban meghatározott határidőig elkészíti a tankönyvvrendelést. A tankönyvek kiválasztásánál az alábbi szempontokat vesszük figyelembe.

Az általunk használt tankönyvek:

- fedjék le a kerettanterv és a helyi tanterv követelményeit
- adjanak lehetőséget a tudás gyakorlására, alkalmazására
- ösztönözzenek felfedezésre, cselekvés általi tanulásra
- ösztönözzenek eszközhasználatra
- ösztönözzenek önállóságra
- ugyanolyan súlyt fektessenek az adott feladat megtanítására és automatizálására
- munkáltató jellegűek legyenek
- adjanak lehetőséget a differenciálásra
- szakmailag legyenek pontosak
- feladatrendszerük a fokozatosságnak megfelelően épüljenek fel
- utasításaik legyenek világosak, egyértelműek, követhetőek
- a tanulók életkori sajátosságainak feleljen meg a betűméret, a terjedelem, az illusztrációk és ábrák
- tartalmilag a gyermekekhez közel állóak legyenek, keltsék fel érdeklődésüket
- feleljenek meg a valóságnak
- jó minőségűek legyenek
- megfizethetőek
- kapcsolódjon hozzájuk felmérő feladatlap
- figyelmet fordítunk az iskolai könyvtárban elérhető *tartós tankönyvek kínálatának és állományának bővítésére.*

Egyéb:

- eposzok, mesegyűjtemények, a tanítók által készített feladatlapok, gyerekkönyvek és mese-hangoskönyvek
- a zene tanulásához tradicionális indiai hangszerek (cintányér, agyagdob, harmónium)
- Védikus irodalom (vaisnava szentírások, szanszkrit szótár, a Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola jegyzetei)

2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

2.4.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával;
- megismertetjük a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- elsajátíttatjuk az iskolai normákat, magatartásbeli elvárásokat, társakkal, környezettel való viselkedés szabályait
- fejlesztjük a figyelmet, a kötelességérzet kialakulását.

2.4.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- életkornak megfelelő motivációs módszerek, eszközök segítségével fejlesztjük a tanulást, az érdeklődést, a cselekvésre késztetést, a teljesítmény növelését
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;

2.4.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- kulcskompetenciák megalapozása a tantárgyakon, élethelyzeteken, közösségekben való szerepvállalásokon keresztül,
- a tanulói tudás megalapozása, tanulni tanítani,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;

2.4.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. A hetedik-nyolcadik évfolyamon folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.4.5 A 9-12. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A gimnázium 9-12. évfolyamán folytatott nevelés-oktatás feladata az iskolai alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a szakközépiskolában az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valósítjuk meg, amelynek során:

- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani,
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban,
- a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával,
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával, a mentális képességek célirányos fejlesztésével, az önálló tanulás és az önművelés alapozásával,
- fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.4.6 A helyi megvalósítás egyéb szabályai:

A helyi megvalósítás egyéb szabályait az „Egyedi megoldások részletes bemutatása” című dokumentum tartalmazza.

2.5 Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon:

Diákjaink számára a pedagógiai programunk heti öt testnevelési órát tartalmaz, amelyből heti három órát az órarendbe iktatva osztálykeretben szervezünk. A 4. és 5. testnevelés órát diákjaink számára az alábbi rendben biztosítjuk:

- heti két testnevelés óra összevonva: úszás a Lengyeltóti Uszodában,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,
- sportszervezetben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, a sportszervezet által kiállított igazolással
- iskolai sportkörben való sportolással, melyet a sportkört tartó tanár igazol.

2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

Választható tantárgy iskolánkban a 2. idegen nyelv, amelynek tanulása minden diákunk számára a 9. évfolyamtól kötelező. A tanuló az iskola által a felvételi tájékoztatóban szereplő idegen nyelvek közül választhat.

Választható tantárgyként szerepel iskolánkban a 9-12. évfolyamokon az emelt szintű fakultációs tárgyak köre, valamint a szabadon választható órakeretben az adott tanítási évben meghirdetett tantárgyak köre.

2.7 A közép- és emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés

Iskolánkban minden diák számára kötelezően választandó az utolsó két évfolyamon legalább egy, heti kétórás érettségire felkészítő foglalkozás, amelynek feladata a közép vagy emelt szintű érettségire történő felkészülés segítése.

Emelt szintű érettségi vizsgára készít föl iskolánkban:

- magyar nyelv és irodalom fakultációs tanterve
- történelem emelt szintű fakultációs tanterve,
- matematika fakultációs tanterve,
- idegen nyelv fakultációs tanterve
- fizika, kémia, biológia és földrajz emelt szintű fakultációs tanterve.

Középszintű érettségi vizsgára készít föl iskolánkban:

Minden egyéb, a helyi tantervekben legalább két évig összesen legalább 138 órában kötelezően tanított tantárgy, azaz a

- magyar nyelv és irodalom,
- történelem,
- idegen nyelvek,
- matematika,
- fizika, kémia, biológia, földrajz fakultáció,
- digitális kultúra és testnevelés tantárgyaknak

(az emelt szinten felkészítő kurzusokon felüli) tantervei.

Az ének-zene, vizuális kultúra tantárgyak tanterve csak abban az esetben készít föl a középszintű érettségi vizsgára, ha a diák a választható tantárgyak tanulásakor legalább összesen 138 órára egészíti ki a tantárgy óraszámát.

Azokat tanulókat, akik valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tettek, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítették, az iskola magasabb évfolyamán vagy évismétlés esetén felmentjük az adott tantárgy tanítási óráján való részvétel alól, de az adott órán az iskolát nem hagyhatja el.

2.7.1 Fejlesztési feladatok és követelmények az emelt szintű oktatásban

Iskolánkban először a 11. évfolyamon van lehetőség a fakultáció választására. A fakultációs oktatás során szervezésekor tudatosan készítjük fel diákjainkat a pályorientációs tevékenységgel erre a választásra, hogy a legoptimálisabb fakultáció vagy fakultációk

választására kerülhessen sor a sikeres emelt szintű érettségi letétele és a sikeres továbbtanulás érdekében. A 9-10. évfolyamon végzett pályaaorientációs tevékenység eredményeként, a 10. évfolyam végén a diákok a szülők bevonásával, az általuk aláírt nyilatkozattal, a szaktanárral konzultálva döntenek az emelt szintű fakultációk választása mellett. Egy vagy két fakultációt ajánlunk a diákoknak, hiszen a felsőoktatásba való bejutáshoz egyre inkább szükséges az emelt szintű érettségi, s nem csak egy tárgyból. A jó képességű és jó eredményt elért tanulóknak lehetővé tesszük, hogy három fakultációt is válasszanak (a harmadik tárgy valamelyik nyelvet jelentheti a sikeres emelt érettségi és az annak letételét követő nyelvvizsga megszerzése céljából). Legalább egy fakultáció választása kötelező azoknak a diákoknak, akik még nem tudják a továbbtanulásuk irányát, de egy-egy tárgyból jól teljesítenek, iránta érdeklődést mutatnak, a későbbiekben ez segíthet a továbbtanulás irányának meghatározásában.

Célul tűzzük ki, hogy az emelt szintű érettségre történő jelentkezés esetében a jelentkező tanuló az emelt szintű eredményével meg tudja szerezni az emelt szintű érettségiért járó többletpontokat, tehát legalább a közepes emelt szintű eredményt elérje. A felkészítés során azonban arra törekszünk, hogy diákjainkból a lehető legjobbat kihozva, ne csak a plusz pontokat, de a lehető legmagasabb százalékos eredményt célazzák meg a felsőoktatásba való bejutás zálogaként. Nem csak szaktárgyi ismereteket, de minden olyan tanulói kompetenciát fejlesztünk, melyek a sikeres emelt szintű érettségi vizsga letételéhez és a felsőfokú tanulmányok sikeres folytatásához szükségesek. Mivel a kívánt továbbtanulási cél elérése érdekében diákjaink több tárgyból is jelentkezhetnek emelt szintű oktatásra, minden esetben különös figyelmet fordítunk arra, hogy minden tantárgyból fejlődjen a tanulók feladatmegértési szintje, szintetizáló képessége, problémamegoldó képessége, az eredmények interpretálásának képessége, aminek majd a felsőoktatásban is hasznát veszi.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy az emelt szintű oktatásban minden tantárgyból fejlődjen a tanulók feladatmegértési szintje, szintetizáló képessége, problémamegoldó képessége, az eredmények interpretálásának képessége.

2.8 A középszintű érettségi témakörei

Magyar nyelv és irodalom

Magyar nyelvtan:

- 1.Kommunikáció
- 2.A nyelvi rendszer
- 3.A szöveg
- 4.Stilisztika
- 5.Retorika
- 6.Pragmatika
- 7.Általános nyelvi ismeretek
- 8.Nyelvtörténet
- 9.A nyelv rétegződése

Magyar irodalom:

- 1.Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők
- 2.Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők
- 3.Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők

4. Művek a világirodalomból
5. Színház és dráma
6. Az irodalom határterületei
7. Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom

Történelem

1. Az ókor és kultúrája
2. A középkor
3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora
4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492-1789)
5. Magyarország a kora újkorban (1490-1790)
6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789- 1914)
7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása
Magyarországon (1790-1914)
8. A világháborúk kora (1914- 1945)
9. Magyarország a világháborúk korában (1914- 1945)
10. A jelenkor (1945-től napjainkig)
11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig
12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

Idegen nyelv

1. Személyes vonatkozások, család
2. Ember és társadalom
3. Környezetünk
4. Az iskola
5. A munka világa
6. Életmód
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás
8. Utazás, turizmus
9. Tudomány és technika
10. Gazdaság

Matematika

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok
2. Számelmélet, algebra
3. Függvények, az analízis elemei
4. Geometria, koordinátageometria, trigonometria
5. Valószínűségszámítás, statisztika

Fizika

1. Mechanika
2. Hőtan, termodinamika

3. Elektromágnesség
4. Optika
5. Atomfizika, magfizika
6. Gravitáció, csillagászat
7. Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek

Kémia:

1. Általános kémia
2. Szervetlen kémia
3. Szerves anyag
4. Kémiai számítások

Biológia:

1. Bevezetés a biológiába
2. Egyed alatti szerveződési szint
3. Az egyed szerveződési szintje
4. Az emberi szervezet
5. Egyed feletti szerveződési szintek

Földrajz:

1. Térképi ismeretek
2. Kozmikus környezetünk
3. A geoszférák földrajza
4. Társadalmi folyamatok a XXI. század elején
5. A világgazdaság jellemző folyamatai
6. Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában
7. Európa földrajza. A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában
8. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok
9. Globális kihívások – a fenntarthatóság kérdőjelei

Digitális kultúra

1. Informatika: Információs társadalom
2. Informatikai alapismeretek - hardver
3. Informatikai alapismeretek - szoftver
4. Szövegszerkesztés
5. Táblázatkezelés
6. Adatbázis-kezelés
7. Információs hálózati szolgáltatások
8. Prezentáció és grafika
9. Könyvtárhasználat

Testnevelés

Elméleti ismeretek

1. Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai; magyar sportsikerek
2. A harmonikus testi fejlődés
3. A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség fejlesztésében
4. A motoros képességek szerepe a teljesítményben
5. Gimnasztikai ismeretek
6. Atlétika
7. Torna
8. Zenés táncos mozgásformák
9. Küzdősportok, önvédelem
10. Úszás
11. Testnevelés és sportjátékok
12. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek

Gyakorlati ismeretek

1. Gimnasztika
2. Atlétika
3. Torna
4. Küzdősportok, önvédelem
5. Úszás
6. Testnevelés és sportjátékok

Vizuális kultúra

Alkotás

1. Vizuális nyelv alapelemei
2. Technikák
3. Ábrázolás, látványértelmezés
4. Formaértelmezés
5. Térértelmezés
6. Színértelmezés
7. Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás

Befogadás

1. A megjelenítés sajátosságai
2. Technikák
3. Vizuális kommunikáció
4. Tárgy- és környezetkultúra
5. Kifejezés és képzőművészet

Ének-zene

Reprodukálás

Éneklés
Műelemzés

Befogadás

Zenetörténet

2.9 Projektoktatás

Intézményünkben a projektoktatás megvalósulására létrehoztunk egy új pedagógiai módszert, a „Kalandnap”-ot, ennek részletes ismertetése a mellékletben található.

Projektmódszert alkalmazunk az egyházi ünnepek feldolgozásához is.

2.10 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, valamint az iskolánkban tanuló valamennyi gyermek iskolai sikerességének elősegítése érdekében megvalósul a tehetségigéret, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a roma tanulók, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása. Az egymás különleges adottságának megismerését szolgáló, és más tolerancia erősítőprogramok megvalósítása révén kívánjuk tanulóinkban erősíteni az elfogadó multikulturális szemléletet, valamint csökkenteni az előítéleteket.

Fenti célokat különösen az alábbi tevékenységekkel megvalósítani:

- differenciált személyközpontú oktatás megvalósítása
- tehetségsegítés, tehetséggondozó programok
- felzárkóztató programok
- sajátos tanulásszervezési megoldások, illetve szervezeti formák alkalmazása mind az iskolán kívüli és az iskolai munka terén
- multikulturális rendezvények: egy-egy ország, nép, kultúra megismerése érdekében
- foglalkozások sokszínűségének megteremtése

2.11 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Követelmények:

- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Az értékelés során törekedni kell arra, hogy a szóveges értékelés vagy az érdemjegy mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze.

Az értékelés formái évfolyamonként

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szóveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól, vagy megfelelően teljesített, illetve

felzárkóztatásra szorul.

A második év végétől a hagyományos osztályzások módszert használjuk, azaz a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeljük, félévkor és tanítási év végén osztályzattal minősítjük.

A szaktanár a tanuló teljesítményét, előmenetelét

- heti egy órás tantárgynál félévenként legalább három érdemjeggyel,
- heti kettő vagy három órás tantárgynál havonta legalább egy érdemjeggyel,
- heti három óránál magasabb heti óraszámú tantárgynál havonta legalább kettő érdemjeggyel értékeli.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés
- szóbeli felelet értékelése
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban
- írásos értékelés
- szülőknek digitális üzenő füzet vagy ellenőrzőben való tájékoztatás
- félévi és tanév végi bizonyítvány

Az értékelés módja:

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

Kiemelkedő tantárgyi teljesítmény félév és tanév végi osztályzata: kitűnő (5).

Az ellenőrzés fajtái:

- szóbeli feleltetés
- füzetvezetés ellenőrzése
- írásbeli (írásbeli felelet, házi dolgozat, röpdolgozat, témazáró dolgozat)
- a tanuló produktumának ellenőrzése (rajz, technika, testnevelés, ének)
- projektmunkák produktumai
- kiselőadások

Írásbeli és szóbeli feladatok értékelése:

A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

Teljesítmény	Érdemjegy
0 - 33%	elégtelen (1)
34 – 49%	elégséges (2)

50 – 74%	közepes (3)
75 – 89%	jó (4)
90 – 100%	jeles (5)

2.12 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Az otthoni felkészülés kiadásának szempontjai:

- tanulók napi és heti terhelése
- az egyes diákok képességei, adottságai (differenciálás)
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme.

Az otthoni felkészülés kiadásának korlátai:

- Házi feladatot nem adunk, célunk, hogy valamennyi iskolai tananyag az iskolában a tanórákon kerüljön feldolgozásra.
- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- A dolgozatokra való felkészülés együttes ideje nem lehet több napi 1-1,5 óránál.

2.13 A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az előírt tanulmányi követelményeket, a magasabb évfolyamra lépés feltételeit az egyes tantárgyi tervek tartalmazzák.

A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 2-12. évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.

Ha a tanuló a 2-12. tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez „elégtelen” osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.

Ha a tanuló a 2-12. évfolyamon a tanév végén három vagy több tantárgyból szerez „elégtelen” osztályzatot, az évfolyamot ismételni köteles.

Ha a tanuló az első évfolyamon első alkalommal nem tesz eleget az előírt követelményeknek, munkája előkészítő jellegűnek minősül, és tanulmányait az első évfolyamon folytatja.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
- egyéni tanrendű, munkarendű volt.

2.14 A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Intézményünk fejlesztő programját az 1. és 2. számú melléklet tartalmazza.

2.15 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Intézményünkben igény szerinti csoportbontásokat alkalmazunk.

Iskolánkban - amennyiben szükséges – az alacsony létszámú évfolyamokat összevonva tanítjuk. Alsó tagozaton minimum 2, maximum 4 évfolyam vonható össze.

2.16 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Évente egyszer gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

Iskolánkban a NETFIT (Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt) módszerét alkalmazzuk a tanulók fizikai állapotának felmérésére.

2.17 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

2.17.1 Az iskola egészségnevelési elvei

A helyi megvalósításának részletes szabályai a pedagógiai program „Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok” c. fejezetében találhatóak.

2.17.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Iskolánkban ÖKOISKOLA programot tartunk fenn, 2016 óta Örökös Ökoiskola vagyunk.

Iskolánk környezeti nevelési programja:

Intézményünket csodálatos természeti környezetben, egy 270 hektáros biofarmon hoztuk létre, távol a szennyezett levegőjű városoktól. Közösségünk tagjai minden szinten (család, iskola, a közösség egyéb tagjai) ugyanolyan lelki alapokon nyugvó értékrendet közvetítenek a gyermekek felé, nem dohányoznak, nem fogyasztanak alkoholt, vagy más kábító-és mámorítószert sem. A település minden lakosa vegetáriánus. Mindezeknek figyelemreméltó szerepe van a gyerekek harmonikus, kiegyensúlyozott személyiséggé alakulásában.

Tanulóink életük minden szintjén az önfenntartás és az önellátás szellemiségével, mindennapos gyakorlatával találkoznak:

- rendszeresen részt vesznek a közösség mezőgazdasági munkálataiban
- tavasztól őszig rendszeresen együtt tevékenykednek a felnőttekkel a biokertészetben, s részt vesznek az ültetéstől a betakarításon át egészen az eltevésig minden folyamatban
- rendszeresen látogatják a tehenészetet, és a korosztályuknak megfelelő szinten, segítenek a tehenek gondozásában
- ellátogatnak Krisna-völgy méhészetébe, ahol az ottani tevékenységekkel ismerkednek, megtanulják a méz elkészítésének fortélyait, megismerik az apiterápiát (méhészeti-termékekkel való gyógyítás)
- részt vesznek az ökrös gépekkel való aratási munkálatokban, megtanulják, hogyan lesz a búzából kenyér
- megtanulják a komposztálás tudományát, és a különböző biolevek használatát a tápanyag utánpótlásban és a „kártévők” távoltartásában
- rendszeres terepgyakorlatokon megismerik a völgy 11 hektáros botanikus kertjének növényeit (850 fás szárú faj, ebből 170 örökzöld), és állatvilágát
- részt vesznek a 2007. óta működő Öko-völgy programban, melynek kapcsán rendszeresen szervezünk Öko-konferenciákat a környékbeli iskolák tanárainak bevonásával.
- megismerik a környezet megóvása, és a környezeti fenntarthatóság érdekében létrejött projektjeinkkel (pl. a 7000 m²-es nádgyöker-zónás szennyvíztisztító rendszer, ökrök munkájának felhasználása a gépi erő kiváltására stb.).
- természetesen nőnek bele a szelektív hulladék gyűjtés és újrahasznosítás folyamatába, (papírhulladék egy részének felhasználása a fával való fűtés során, a komposztálható

szerves hulladékok gyűjtése a komposzt-tárolókban).

- az iskolában is és otthon is tanítjuk őket a többször felhasználható, környezetbarát anyagok használatára, valamint a környezetben lebomló háztartási szerek (mosószóda, hamulóg) használatára.
- évente legalább négy alkalommal szervezünk a környezeti neveléshez kapcsolódó projektet, témanapot.
- energiajárőr szolgálatot tartunk fenn az iskolában
- tavasztól ősziig kerékpárral közlekedünk, télen gyalog vagy szánkóval
- helyben található, termelt vagy előállított termékeket használunk
- az iskola udvarán madáretetőket helyeztünk ki
- az iskola udvarán nagy zöld, gyepes terület található, mellette fák, bokrok, cserjék és dísznövények zöldellnek
- az udvaron fa játszótér és kalandpálya található
- az iskola épületében beltéri, zöld dísznövényeket gondozunk
- az iskola könyvtárában kb. 150 környezeti témájú könyv, újság található
- az iskola honlapján külön rovat van a környezeti nevelésnek
- az iskolában külön faliújság található a környezeti témáknak
- iskolánk részt vesz a PontVelem használatiem gyűjtő programban
- zöld jeles napokon kirándulásokat, vetélkedőket szervezünk, pályázatokon veszünk részt.

Összességében az iskola célja, hogy a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló ökológikus magatartás- egyéni és közösségi szinten egyaránt- legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv. Ezt segítik az ősi szentírásainkban található időtlen bölcsességek is (pl. a Föld és a tehén anyaként való tisztelete).

Megújuló energiák technikai tanösvény

Intézményünk energiafelhasználása Magyarországon egyedülálló módon kizárólag megújuló energiaforrásokból valósul meg.

Iskolánk technikai tanösvénye a megújuló energiákat (nap, tűzifa) hivatott bemutatni. A technikai tanösvényünk az alábbi területeket foglalja magába:

Fűtés: Fatüzelésű kazán, bojler

A fűtésünk alapanyaga a helyi erdőinkből származó tűzifa (akác, cser, stb.), ami megújuló energiaforrásnak számít, mivel néhány évtized alatt újratermelődik.

Szintén tűzifával állítjuk elő a meleg vizet egy fatüzelésű vízmelegítő segítségével, ami a kazán mellett található.

Elektromos rendszer: napelemek

Az épület villanyvilágításához és az egyéb elektromos berendezések használatához szükséges elektromos energiát napelemek segítségével állítjuk elő.

Szennyvízkezelés:

A szennyvizet a helyi nádgyökérzónás szennyvíztisztító kezeli.

2.18 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának

értékelési elvei

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. A minősítési rendszerrel célunk az egységes, szemléltető értékelés megvalósítása.

A minősítés formái:

A tanuló magatartásának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2).

A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Félévkor a minősítés az ellenőrző könyvbe csak számmal kerül be, az év végi bizonyítványba a fenti egyszavas minősítéseket kell beírni.

A minősítés eljárásrendje:

- A tanulók magatartását és szorgalmát az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni. A második év végétől a hagyományos osztályzatos módszert használjuk, azaz a tanuló magatartását és szorgalmát tanítási év közben rendszeresen értékeljük, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítjük.
- Az értékelő táblázat alapján a tanulókat havonta értékeljük, a havi jegyek átlaga kerül be a félévi és a tanév végi bizonyítványba.
- A végleges minősítés a nevelőtestület döntése alapján alakul ki az érvényben lévő minősítési fokozatok alapján.
- Az első félév végén az adott időszakban (félévben), a tanév végén az egész tanévben mutatott magatartást és szorgalmat értékeljük.
- A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.
- Az egyéni tanrendű, munkarendű tanulók magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.
- Az értékelés alapelveit, az egyes minősítések feltételeit az osztályfőnök a tanulókkal az év eleji első osztályfőnöki órákon, a szülőkkel a tanév első szülői értekezletén ismerteti.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei:

A magatartás és szorgalom megítélésekor mindig figyelembe kell venni a gyermek életkörülményeit és képességszintjét!

Értékelő lap:

Magatartás értékelése

	példás	jó	változó	rossz
tisztaság	ügyel környezete rendjére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt, taneszközei tiszták, rendesek, mindig nála vannak	ha szólunk, ügyel környezete rendjére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt, taneszközei javarészt tiszták, rendezettek	környezete rendjéért keveset tesz, vagy nem érdekli, felszerelése gyakran hiányzik, elhanyagolt	szándékosan rongálja a környezetét, felszerelése rendszeresen hiányos, rendetlen
Szabálykövetés	betartja az iskola házirendjét, a tanár kéréseit kifogás nélkül teljesíti.	betartja az iskola házirendjét, de a tanár kéréseit csak többszöri felszólításra teljesíti	az iskola házirendjét többször megszegi, a tanórán vagy a tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül, a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik	a házirend előírásait sorozatosan megsérti, nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet. Viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza
tiszta lap	nincs írásbeli figyelmeztetése	van írásbeli figyelmeztetője, de mindet jóvátette	van írásbeli figyelmeztetője, de nem mindet tette jóvá.	havi 3-nál több figyelmeztetése van
általános magaviselet	magatartásával, cselekedeteivel nincs probléma	magatartása jó, de cselekedetei, ítéletei időnként nem megfelelőek	cselekedetei következményeit nem képes felismerni, rendszeresen az indulat vezérli	magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti
Felelősségvállalás	A vállalt felelősségeket maradéktalanul teljesíti	A vállalt felelősségeket alkalmanként teljesíti	A vállalt felelősséget nem teljesíti	Megtagadja a felelősségvállalást.
társaival való kapcsolata	tiszteli és elismeri mások értékeit, jóindulatú, tudásával, a közösségben elért helyzetével soha nem él vissza	tiszteli a felnőtteket, társait, de nem mindig a jó indulat vezérli, nem mindig érzékeny társai igényeire	játékban gyakran vét a szabályok ellen, közösségi munkájában sokszor udvariatlan, durva, a viselkedési szabályokat csupán úgy tudja betartani, ha többször figyelmeztetik	társaival, felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik

beszéd	szépen, tiszteletteljesen beszél társaival, igazmondó, másokat nem zaklat fel, nem használ csúnya szavakat	általánosságban szépen, tiszteletteljesen beszél társaival, néha felesel, vagy megbánt másokat szavaival, általában igazmondó	Többször előfordul, hogyan szavaival megbánt másokat, az igazságot hajlamos elferdíteni, alkalmanként trágár szavakat használ	Szándékosan sérteget másokat a szavaival, gyakran felesel, hazudik, gyakran trágár szavakat használ
konfliktus kezelés	képes kulturáltan fellépni a saját maga és szűkebb környezete érdekében, akár aktívan is cselekszik a probléma megoldására	alkalmanként már képes kulturáltan fellépni a saját maga és szűkebb környezete érdekében, nyitott a probléma megoldására	sérelmeit gyakran önbíráskodással oldja meg, kevésbé nyitott a probléma megoldására	sérelmeit rendszeresen önbíráskodással oldja meg, elzárkózik a probléma megoldása elől
szolgálatkészség a közösség felé	feladatait becsülettel elvégzi, szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége érdekében	feladatait egy részét becsülettel elvégzi, de nem kellő figyelemmel	feladatait rendszeres elhanyagolja	a feladatait nem fogadja el és nem teljesíti
Szorgalom értékelése				
	példás	jó	változó	hanyag
tanórai aktivitás	tanórákon aktív, édeklödö, szívesen vállal feladatokat és el is végzi	aktív, de figyelme néha elkalandozik	többször csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik	a tanuláshoz nyújtott tanulói vagy nevelői segítségét nem fogadja el, annak ellenszegül
bhakti pont	van bhakti pontja	nincs bhakti pontja	-	-
seva- szolgálatkészség, kötelesség	munkavégzése pontos, megbízható, segítökész	alkalmanként már megbízhatóan dolgozik	megbízhatatlanul dolgozik	nem végzi el a munkát
tanulmányi teljesítmény képességei alapján	képességeinek megfelelő, egyenletes teljesítményt nyújt, képességeihez mértén a legjobbat hozza ki magából	képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes teljesítményt nyújt, de nem tesz bele plusz energiát a fejlődésbe	tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől	képességeihez mértén semmit sem tesz tanulmányi fejlődése érdekében
tanulmányi feladatok, szorgalmi feladat	feladatát a tantárgyból rendszeresen elvégzi	feladatát a tantárgyból nagyrészt elvégzi	tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait	megbízhatatlan, figyelmetlen, rendszeresen nem végzi el feladatait,

			nem mindig teljesíti	
--	--	--	----------------------	--

2.19 Minőségpolitika, a minőséggyondozás rendszere

Fontosnak tartjuk, hogy az intézmény hatékonyan, eredményesen tudjon működni, ennek biztosítására több területen is megteremtjük a visszacsatolás lehetőségét a vezetőség felé. A folyamatos ellenőrzés három irányba is megvalósul: a gyerekek, a tanárok és a szülők felé egyaránt. A minőségbiztosítás célja a minőség fenntartása és fejlesztése, mely az alábbi területeken jelenik meg:

Gyerekek tantárgyi előrehaladása: Folyamatos felmérésekkel, mérőföldkövek beiktatásával ellenőrizzük a diákok tanulmányi előrehaladását, melynél a mindenkor érvényes központi kerettantervet vesszük alapul, biztosítva ezzel az iskolák közötti átjárhatóságot.

Gyerekek előmeneteli rendszere: ezt a jellem fejlődésének mérésére alkalmazzuk, (lásd pontozási rendszer 5. sz. melléklet). Korosztálytól függetlenül a jellem, a személyiség fejlődésének előmenetelét jelenti.

Tanárok: Valljuk, hogy minden tanárnak kötelessége a folyamatos önképzés. Ezeket egyéni igények, illetve az iskolavezetés által megfogalmazott szükségletek alapján állítjuk össze. A rendszeres önellenőrzések, havi visszajelzések segítik a munka hatékonyságának vizsgálatát.

Szülők: A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, a rendszeres visszajelzések segítik a szoros együttműködést. Közös célunk a gyermekek nevelése-oktatása, melyet a szülői házzal karöltve kívánunk megvalósítani. Fontosnak tartjuk a szülők képzését is, rendszeres kapcsolattartással, szülői képzések szervezésével segítjük őket.

Egyéni bánásmód: A pedagógiai szakszolgálatokkal együttműködve segítjük a tanulási zavarral és nehézséggel küzdő gyerekeket, gyógypedagógusokkal biztosítjuk a fejlesztőórák megvalósulást. Akkreditált Tehetségpontként pedig segítjük a kiemelkedő, tehetséges gyermekek kibontakozását.

3. Az óvoda pedagógiai programja

3.1 Bevezető

Az óvoda neve: **Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda**

Az óvoda címe: **8699 Somogyvámos, Varsana u. 2. (624. hrsz)**

Az óvoda fenntartója: **Krisna-völgy, Indiai Kulturális Központ és Biofarm**

Az óvoda OM azonosító: **201308**

A fenntartó címe: **8699 Somogyvámos, Fő u. 38.**

Küldetési nyilatkozatunk

A pedagógiai programunk szerint óvodánk alapvető feladata, hogy a Krisna-tudatos lelki értékrend alapján készítsük fel a gyerekeket az iskolára. Boldog, kiegyensúlyozott, vidám gyerekeket neveljünk, egészséges légkörben, mozgásban és szellemi képességük legjavát adva töltsék el napjaikat az óvodában.

A program jellegénél fogva teljes hatékonysággal akkor alkalmazható, ha az óvodai nevelés teljes időtartamában, a nevelés minden területén az óvodai élet egészére kiterjed. Fejlődés lélektani, mozgáslélektani és nevelés lélektani megalapozottsága maximálisan biztosítja az egyéni bánásmód pedagógiai elvének érvényesülését, a tehetséggondozást, felzárkóztatást.

Lelki kultúránk elemei saját aktív tevékenységgé válnak, a gyermeki világkép részévé. Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetíteni kultúránkat, hogy ez által az óvodás gyermekek szociálisan és érzelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak. Ismernie kell a módját, és vállalnia azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az óvoda-iskola átmenetben az iskola küszöbéig, hogy a gyermek új feladatokra felkészült, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonásokkal rendelkezik, és eközben boldog gyermekkorát is megőrizhesse!

A program következetes alkalmazásának eredményeként, gyermekeink hat-hét éves korukra alkalmassá válnak az iskolakezdésre.

Óvodánk jellemzői

Krisna-völgyet 1993-ban alapította meg a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége. A templomépület 1996-ban lett felszentelve. Ezzel egy időben elindult az ide költöző hívők létszámának növekedése. Az utóbbi években a gyermeklétszám folyamatos növekedését tapasztalhatjuk és az elemzéseink az elkövetkező tíz év végére teszik a gyermeklétszám állandósulását. A születések száma évi 5-8 között mozog, aminek eredményeképpen szükségesnek látszott a jelenlegi két családi napközis csoport helyett az általános iskola tevékenységének óvodai feladatellátással való kibővítése.

Az óvoda épülete a somogyvámosi Krisna-völgy lakóterületének közepén helyezkedik el. A telken 220 nm-es épület, 1 csoportszoba, 1 fürdőszoba, 1 előszoba és kerti játszótér áll a gyermekek rendelkezésére. Tárgyi eszközeinket és felszereléseinket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk a közösségünk adományait is. A

nevelőtestület folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Jövőképünk

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet: biztonságot, vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfeledt játékkal és mozgással tölthetnék, kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló és mindig megújulni képes óvodapedagógusok irányításával.

Gyermekekép

Gyermekeink szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségben. Tisztelik szüleiket, az óvodapedagógusokat, a dajkákat, bizalommal fordulnak hozzájuk.

Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nem verbális módon is kifejezni. Érdeklődőek, sok-sok tapasztalattal felvértezettek. Ügyesen mozognak, szeretik a sportot, a természetet, a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartás és viselkedés kultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illetudók, szeretik és védik a természetet.

Óvodakép

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével szeretetteljes, mindenkit maximálisan elfogadó, családias, bizalmat árasztó Krisna-tudatos légkörével készíti fel a gyermekeket az életre. A gyermekek és a szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete a gyermekek és szülők tisztelete, egymás érdekeinek megbecsülése párosul.

3.2 Helyi nevelés alapelvei és a fejlesztés célja

Az óvodai program épít a Krisna-tudatos és a hazai tradicionális nevelési értékekre, ötvözve azokat a korszerű nevelés lélektani eredményekkel.

Alapelveink:

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége.
- A gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, a családias légkör megteremtése mellett a játék szerepét hangsúlyozzuk.
- Mindenkor és minden helyzetben a gyermekek érdekeinek figyelembe vétele.
- Az óvoda gyermekközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakozására törekszik.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hátrányok kompenzálására.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását, kompetenciáinak alakítását.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.
- Az óvoda kialakult pedagógiai értékeinek megőrzésére törekvés.

Óvodánk nevelési célja

- hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az

eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

- a sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, és szociális érettség kialakítása,
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos megszerzésével,
- a gyermekek környezettudatos és Krisna-tudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.
- sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával az esélyegyenlőségük biztosítása,
- a migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelése.

Az óvodánkban történő fejlesztés, értelmezésünk szerint a gyermek érési folyamatához igazított életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz, messzemenően illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet. Ebben meghatározó a 3-7 éves kor alapvető sajátossága: az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelem vezérelt megismerés, az élmény fonalán való gondolkodás.

A testi-lelki szükségletek kielégítése a gyermek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.

3.3 Pedagógiai programunk feladatrendszere

Általános feladataink

Pedagógiai programunk fő törekvése, hogy a tanulási képességek és kompetenciák célzott fejlesztésével minden gyermeket lehetőségeihez mérten közvetetten felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdésre, az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre. A program tartalmi kidolgozásánál a gyermek alapvető megnyilvánulási módjára és fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat.

A program nevelési keretét egyfelől a gyermek természetes megnyilvánulási formái, másfelől az óvoda kultúra átadó hatásrendszerének együttese, kölcsönössége, harmóniája határozza meg.

A Krisna-tudatos lelki nevelést a mindennapi tevékenységeken (játék, mozgás, helyes viselkedés, mese, stb) keresztül adjuk át.

Az egészséges életmód alakítása, környezeti nevelés

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkezik az óvodába. Ezekre alapozva ezt tovább erősítve, vagy kioltva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét. Meghatározónak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremt a stressz-mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, a gyermek számára is kiszámítható légkört.

Valljuk, hogy az egészséges környezet, és az egészséges életmód kölcsönhatásban van,

egymásra épül és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezet-tudatos személet és magatartás megalapozását.

Óvodánkban a mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek, egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- 1) az egészséges, lakto-vegetáriánus táplálkozásra,
- 2) a mindennapos testmozgásra,
- 3) a testi és lelki egészség fejlesztésére
- 4) a bántalmazás és a bármilyen erőszak megelőzésére,
- 5) a baleset-megelőzésre és elsősegélynyújtásra,
- 6) a személyi higiéniére terjed ki.

Célunk a gyermekek testi és lelki egészségének erősítése, komfortérzésének megteremtése.

Az egészségmegőrzésre és a betegségek megelőzésre is gondot fordítunk. Az életmód kialakulásában meghatározó a család szerepe. Valljuk, hogy az egészséges életmódot az óvodáskorú gyermek a környezetétől sajátítja el, tapasztalatok, tevékenységek gyakorlása, ismeretszerzés során.

Óvodánkban a helyes szokásrendszer kialakításával, erősítésével és az alkalmazotti közösségünk modellszerepével, viselkedésével pozitív hatást kívánjuk gyakorolni a gyermekekre.

Célunk:

- A gyermekek testi és lelki szükségletinek, valamint mozgás igényének kielégítése, szervezetük edzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a lakto-vegetáriánus (növényi alapú étrend tejtermékekkel kiegészítve) táplálkozás által a betegségek megelőzés, és az egészség megőrzés szokásainak kialakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges, egészséges, stressz-mentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével, a környezet megóvására irányuló szokások alakítása.

Az egészséges életmód alakításának területei

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele, a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyermek, óvodapedagógus, gyermek-dajka kapcsolatot feltételez. A toalett használatával kapcsolatos tevékenységek figyelemmel kísérése, támogatása, szükség szerint fizikai segítség nyújtása sértheti a gyermek intim szféráját, ezért nagyon türelmesnek, megértőnek kell lennünk.

A testápolás terén, akár a kéz, akár az arc megérintése, szintén válthat ki elutasítást a gyermek részéről, amit el kell fogadnunk, és nem szabad tolakodóan viselkedünk. A papír zsebkendő használatával kapcsolatban felhívjuk a gyermekek figyelmét, annak anyagára, hulladékként kezelése során szelektívként gyűjtésére. Az öltözködéskor fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggésének felismertetése,

egymáshoz igazítása. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermek énképét, segíti önállóvá válásukat. Az óvodapedagógus bemutatja, megismerteti, és figyelemmel kíséri a napi élethez szükséges szokások fejlődését. Mivel minden tevékenységet szóbeli megerősítés kísér, ezért a napi életritmus megtervezésénél erre is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg.

Testi nevelés

A testi nevelés magában foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás), természetes mozgásigényének kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, megőrzését, edzését. Az egészséges életmódra nevelés hatékonysága maradéktalanul akkor érvényesül, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet biztosított. Ehhez rendelkezésünkre áll az iskola tornaterme és az ahhoz tartozó sporteszközök, az óvoda és az iskola területén található játszóterek (mászókák, hinták, csúszda, stb).

Mozgás

Mozogni lehet otthon, a játszótéren, az óvodában, a csoportszobában, az udvaron, a parkban. Fontosnak tarjuk a megfelelő, kényelmes, természetes alapanyagú, jól szellőző öltözetet a szabadban és a teremben egyaránt. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását. Az óvoda pedagógus feladata – a dajkával megosztva –, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez.

Évszakonként közeli kirándulásokat, sétákat szervezünk, változatos helyszínnel, megismertetjük a természetjárás szépségét a gyermekekkel.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakításához szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is.

Levegőzés

A levegőzés élettani hatásán túl elősegíti többek közt a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását. Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a mindennapok során lehetőség szerint a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végezzék. A helyi adottságok szerint a játék, az étkezés, mozgás, sportok is a szabadban történhetnek.

Pihenés

Legfontosabb a pihenéshez szükséges nyugodt légkör biztosítása – az altatás hangulatához illő mese, halk zene – a gyermekek egyéni alvásigényeinek és szokásainak figyelembe vételével, a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

Krisna-tudatú hívőként nem fogyasztunk húst, és az egészséghez szükséges étrendet a lakto-vegetáriánus táplálkozás által biztosítjuk.

A gyermek étrendjének minőségi és mennyiségi összeállítását évente egyeztetjük az étkezést biztosító szolgáltató képviselőjével. Preferáljuk a vitaminban gazdag zöldségeket, gyümölcsöket nem csak főtt formában, hanem nyersen is. A HACCP élelmiszerbiztonsági előírásokat betartva igyekszünk a gyermekeket a számukra eddig nem ismert ételek ízével, elkészítési módjával megismertetni, közvetlen modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerű táplálkozás kialakításához.

Kialakítjuk az kulturált étkezési szokásokat, (terítés evőeszközök használata). Az étkezések előtti közösen imádkozunk.

Óvodai rendezvények alkalmával a szülőkkel együtt is készítünk friss zöldség és gyümölcsételeket és italokat.

Egészségvédelem

A gondozási és testi nevelési, és a mozgás fejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására, pl. a környezet, a játékeszközök tisztán tartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítése. A környezeti ártalmak kiküszöbölésére energiatakarékos izzók, keverőfejes csaptelepek felszereltetése, nyugtató hatású színharmónia.

Lényegesnek tartjuk az anamnézis felvétele közben felderített ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség) regisztrálását, figyelemmel kísérését, alapvető tennivalók elsajátítását és a gyermek fiziológiás szükségletének biztosítását (pl. étrend helyes betartása), az egészséges életmód egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtését.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, valamint karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A gyermekeket önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük (erőszakmentes konfliktuskezelés, tolerancia)

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt kell a szabadban tölteni, az időjárásnak megfelelő ruházatban. Mindezeknél figyelembe kell venni a gyermekek közötti egyéni különbségeket, egészségi állapotukat. A szabadban töltött idő alatt nyáron fényvédő krémmel óvni kell őket a nap káros hatásaitól, nyáron erős UV sugárzáskor 11-15 óra között a gyermekek nem lehetnek sem a napon, sem az árnyékban.

Környezettudatos, környezetbarát magatartás alakítása

A fenntartható fejlődés érdekében célunk, hogy a sokféle tevékenységen, élményen keresztül ismerjék meg, fedezzék fel és szeressék meg az őket körülvevő természeti és tárgyi környezetet, ismerkedjenek meg a környezetbarát életvitel legfontosabb szokásaival, hogy majd felnőve aktív részesei, tudatos alakítói legyenek környezetüknek.

A családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgáljuk a gyerekek fejlődését

Az egészséges életmód alakításból adódó óvodapedagógusi feladatok

- A gyermekek életkorának megfelelő párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).

- A szokás-és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- A kialakított szokás- és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.
- Önállósági törekvések támogatása.
- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása.
- A szülők meggyőzésével a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatása.
- A toalett használat intimitásának biztosítása.
- Egyéni szükséglet alapján a toalettpapír használatában, a zsebkendő használatában segítségnyújtás.
- A fiúktól a WC-deszka felhajtásának, a fiú szerepeknek megfelelő toalett használatnak elvárása.
- A WC lehúzásának igényre alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A gyermekek tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A gyermekek környezetében környezetbarát tisztítószer (pl. mosószóda) alkalmazása.
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerint segítségnyújtás.
- Erős napsütés illetve hideg, szeles időben – egyéni szükséglet szerint – a gyermekek bőrének krémezése.
- A felöltözéskor, vetkőzéskor egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás.
- A gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködéshez szoktatása.
- A szülők megismertetése a gyermek egészségét szolgáló ruházatnak jellemzőivel: lehetőség szerint természetes anyagból készüljön, kényelmes legyen, gumírozása ne legyen túl szoros, a cipő tartsa a gyermek bokáját.
- A ruhák összehajtásának, az öltözőszekrényben való rendben tartásának megismertetése, elvárása.
- A gyermekek levegőzésének biztosítása.
- A délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése, illóolajos mécses használata.
- Lefekvés után mesélés, majd testközeli jelenlétével simogatással, a gyermekek érzelmi biztonságának nyugalmi állapotának támogatása.
- A gyermek balesetvédelmi oktatása rendszeresen, illetve az alkalomnak megfelelően.
- Lázas, hányós, hasmenéses gyermek elkülönítése, gondoskodás felügyeletéről, szüleinek értesítése.
- Napi rendszerességgel fogmosás

Feladataink továbbá

- A gyermekek önmaguk és környezetük tisztasága és esztétikuma iránti igényük fejlesztése
- Higiénikus szokások, szabályok megerősítése, kialakítása, az egész nap folyamán történik, ahol az önállóságra való ösztönzés és a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- Tisztálkodás, WC-használat, kézmosás, törülközés, fésűködés helyes, rendszeres végzésére nevelés az egészség megóvása érdekében történik, az intimitás tiszteletben tartásával és a nemi identitás figyelembevételével.
- Megteremtjük, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen a gyermek, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, kompetenciájához, fejlődési üteméhez.
- A tevékenységekhez nyugodt, sürgetésmentes légkört teremtünk (csoportszobákban)

udvaron és más helyiségekben) ügyelve a hőmérsékletre, a szellőztetésre, fényviszonyokra, páratartalomra, zajártalomra.

- Az étkezési kultúra alakítása- és erősítésekor a gyermekközösség mintaadó erejére is építünk.
- A korszerű táplálkozásra a közétkeztetésben is törekszünk, ami kiegészül a rendszeres zöldség és gyümölcsnapokon való, nyers formában történő zöldség és gyümölcsfogyasztással is.
- A jó minőségű ivóvíz fogyasztására egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra.
- A pihenés feltételeinek megteremtése az egyéni és közösségi érdekek összehangolásával történik, figyelembe véve a gyermekek életkorából fejlettségéből adódó különbségeket.
- Délutáni pihenést segíti a rövid mese- vagy a halk zene, vagy altatódal, énekhallgatás.
- A zavartalan pihenés érdekében biztosítjuk a megfelelő méretű szivacságyakat, takarókat, és az „otthont jelentő”, és balesetveszélyt nem rejtő „játékalvókák” használatát.
- A szabad levegőn való tartózkodás fontos eleme a napirendünknek.
- A túlzott UV-sugárzásra, a légszennyezettség veszélyeire figyelve tartózkodunk a szabadlevegőn.
- Fontosnak tekintjük, hogy a gyermek cipője megfelelő minőségű, állagú és biztonságos legyen.
- A mindennapi mozgásnál a mezítláb való mozgást alkalmazzuk, amennyiben a terem vagy a terep erre lehetőséget biztosít.
- A mindennapos spontán és szervezett mozgás kiemelt szerepet kap a nevelési rendszerünkben.
- Rendszeres orvosi ellátás szervezése, szűrővizsgálatok jogszabály szerint
- Pozitív viszonyulások kiépítése az orvossal, a gyógyító eljárással kapcsolatban
- Prevenció és korrekció szükségességének felmérése.

Óvodánkban folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse az óvodásgyermekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését, támogassa a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítse és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Siker kritériumok

- Szükségleteit képes kommunikálni, esetenként késleltetni.
- Szükségleteit képes önállóan kielégíteni.
- Toalett használatkor a fiúk lehajtják a WC-deszkát, és állva végzik a kisdolgukat.
- WC-zést követően a kislányok és kisfiúk is használják a toalettpapírt.
- Tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység után kezet mos, a kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözködik, vetkőzik, ha kell, segítséget kér.
- Cipőjét befűzi, bekötésével próbálkozik.
- Ruháját igyekszik összehajtván a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit tud elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik.
- Szívesen fogyaszt zöldségeket, gyümölcsöket, magvakat.
- Vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára.
- Nem szemetel, törekszünk a szelektív hulladékgyűjtésre
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.

- Szívesen mozog a szabadban, évszaktól függetlenül.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodás korosztály számára meghatározó a gyermek és az óvodapedagógus kapcsolatának minősége. A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért fontosnak tartjuk az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;

Valljuk, hogy a környezet, az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. A környezetet pontosan, valóságyszerűen megismerni, a cselekvés, a kép, a szó egységében lehet. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat, szokásokat átadjuk, közvetítsük a gyermekeknek, alapozva aktivitásukra, érdeklődésükre. Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot. Programunkban fontos a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi- lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze a **személyiséglap és a családlátogatás**. Ezekből információt kapunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek, és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során – napi tapasztalatokkal kiegészítve – hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében a fejlesztési feladatok megtervezésében. Az óvodában az értelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodapedagógus- részben átvállalja az anya szerepét, empátikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakít ki a gyermekkel. Fejlesztő munkája során arról gondoskodik, hogy a gyermek tapasztalatai változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak.

A gyermek „én központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Ezt alapozzák meg a kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek.

Ezáltal minden kisgyermeknek lehetősége van:

- Kommunikálni társaival a közös tevékenység során, számos tapasztalatot szerezni az eredményes, kölcsönösen elfogadható kommunikáció formáiról, és kimunkálni saját, hiteles és célravezető kommunikációs formáikat.
- Megtanulni a közös tevékenységek alkalmával, hogy hogyan viszonyuljanak társaikhoz, a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez erősíti a pozitív viszonyulást, és jelentős mértékben elősegíti a szocializációt.
- Megtanulni a kritika mások számára elfogadható formában történő kifejezésének módját, és a kritika elfogadását. A társaktól érkező pozitív visszajelzés egyben önerősítő, önbizalom növelő hatásával hozzájárul a személyiség kibontakozásához.
- Észrevenni, hogy a közös tevékenységben közreműködő társak sokféle színes egyéniségek, egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeiket

képviselők.

- Megtapasztalni, hogy a problémának több megoldása is lehet, attól függően, milyen szempontból közelítjük meg.

Célunk:

- Erkölcsi, akaratí tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése, az óvodapedagógus és dajka példaadásával és helyzetteremtésével.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközlítése.
- A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- A figyelem ráirányítása a természeti, és emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteletére és megbecsülésre nevelés.
- *Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása.*
- A tehetséges, vagy kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiség kibontakoztatás.

Erkölcsi normák megalapozása az óvodáskorban

- Programunkban fontos a másság tiszteletben tartása, együtt élünk a sokszínűséggel, sőt örülünk a többértékűségből fakadó színes életlehetőségeknek. Ez pedig nem más, mint az eltérő szokások, nyelvek, kultúrák, életmódok, műveltségek, anyagi lehetőségek összeegyeztetése azon a szinten, amely szinten egy csoport (esetünkben egy gyerekcsoport) együtt kell, hogy éljen napi több órán át. Nem célunk az eltérő értékek összemossa, egyesítése, nem célunk az „egyformásítás”, de célunk az együttműködés, a jó közérzet, a cselekvésre (játékra) készítő légkör kialakítása.
- Véleményünk szerint csak az az óvodai csoport válhat közösséggé, amelyikben minden egyes gyermek önmagában biztos, önálló és mindenkinek vállalható szerepet tölt be. Egyént nevelünk tehát, de az egyén érdekei csak a „másik” összefüggésében ér valamit, csak a többiekkel való relációjában válik jelentőssé. A Krisna-tudatban benne van a „mi-tudat”, s benne van „én-tudat” is, az „én-tudat” pedig, adott esetben, „mi-tudattá” és Isten-tudattá alakulhat.
- Nevelésünk szerint a szokásrend kialakítása, és az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja. Az egyes szokások, együttélési normák „betartatása” tehát nem azonos időben zajlik az azonos életkorú gyerekeknél sem, viszont az egyes értékek, szabályok felnőtt általi megítélése azonos kell, hogy legyen. A „kettős mérce” eleve ellentmond az erkölcsnek. Ezért pl. mindenképpen fel kell venni a szemetet a földről, mindenképpen segíteni kell, ha valaki elesik, stb. A differenciálás tehát abban nyilvánul meg, hogy kitől, milyen szinten várjuk el ezeket a cselekedeteket. Véleményünk szerint az egyes reakciók megerősítése, illetve a sajnálkozás, ha az adekvát cselekvés elmarad, segítheti és meggyorsíthatja a belsővé válást. Véleményünk szerint az igazán hatékony dicséret a megelégedés, az öröm és sosem a tárgyi jutalom, mint ahogy a szokások elmaradásánál vagy be nem tartásánál sem jó, ha büntetést kapnak a gyerekek. A többiek, a gyerekcsoport tagjai amúgy is kifejezik az egyes cselekedetekhez való viszonyukat, ami szintén a pozitív vagy negatív megerősítés egy szocializált formája, és ez az állapot már maga a közösségi érzés állapota.
- Nevelésfilozófiánk szerint ebben az életkorban elegendő, ha az erkölcsiség az egymásra

figyelésben, az együttműködésben, segítségadásban megnyilvánul, illetve néhány együttélési szabály betartásában. (köszönés, játékeszközök helyrerakása stb.) A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.

- Ebben a teljesítményközpontú, elanyagiasodott és individualizált világunkban fontosnak tartjuk a gyerekek erkölcsi-lelki fejlődésének elősegítését.

Ünnepek az óvodában (a vallási ünnepek időpontja a hold-naptárat követi)

- Góvardhana-púdzsa (Az Úr Krisna felemeli a Góvardhana-hegyet)
- Mikulás december 6.
- Karácsony december 24, 25, 26.
- Farsang az Úr Nityánanda megjelenési napján (beöltözés jelmezekbe)
- Az Úr Csaitanya megjelenési napja (az Úr Krisna legutóbbi megjelenése)
- Víz világnapja március 22.
- Az Úr Rámacsandra megjelenési napja (A Rámáyana ősi eposzából történetek felidézése)
- Föld napja április 22.
- Az Úr Nriszimha megjelenési napja (Az Úr Krisna egy korábbi megjelenése)
- Madarak és fák napja május 28.
- Anyáink napjamájus elején (A szülőanya, a Földanya és a tehénanya tisztelete)
- Ballagó gyermekek búcsúztatása
- Az Úr Krisna megjelenési napja

Az ünnepek nevelő értéke

Ezek az ünnepek az Isten-tudatot és a Mi-tudatot erősítik, hagyományokat ápolunk, megtanítjuk a gyermekeinket az ünneplésre. Az őt körülvevő eseményekre, emberekre, a körülötte lévő világra megtanul odafigyelni. Így felnőve kiegyensúlyozott ember lehet.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosításából adódó óvodapedagógusi feladatok

- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Óvodánkban a gyermek nyitottságára építünk, és ahhoz segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szűkebb és tágabb közösséghez való kötődés alapja,
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítása.
- A csoportszoba környezettudatos és Krisna-tudatos szemléletű, otthonos, hangulatos,

esztétikus, biztonságos berendezése.

- Személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzása, odafigyelő „anyapótló” magatartása.
- Spontán szociális tanulásban a komplex viselkedésminták beépítése a gyermeki viselkedésbe, Krisna-tudatú illemszabályok alapjainak elsajátítása
- helyes viselkedés és együttélés elemi szabályai, melyeket természetes élethelyzetekben gyakorolhatnak pl.óvodán kívül-műsor, kulturális és más intézményekben, templomban.
- Környezetvédelmi, viselkedési és magatartásformák alakítása.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.
- Erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának és döntés fejlődésének támogatása.
- Gyakorlat közeli helyzetek teremtésével az interperszonális kapcsolatok kialakításához szükséges készségek, képességek alakítása.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat” alakítása.
- Páros és kiscsoportos feladat helyzetek teremtése, kooperatív technikák alkalmazása.
- A különbözőség elfogadásának segítése.
- A konfliktushelyzet békés, mindkét fél számára elfogadható megoldására inspirálás.
- A tehetséges gyermekek kibontakozásának támogatása.
- A családdal való együttműködésre való törekvés.
- Egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
- Szülői értekezlet tartása évente min. kétszer.
- Családlátogatás szükségyszerűen.

Sikerkritériumok

- Ismeri a közösségben megkívánt alapvető viselkedés kultúrát.
- A csoport szokás és szabályrendszerének ismeretét, magatartásában is érvényesíti.
- Szereti, és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot, szívesen ápolja a növényzetet, gondoskodik az állatokról.
- Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- Szükség esetén segíti az arra rászorulókat.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- Érzelmien, indulatain korának megfelelően tud uralkodni.
- A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- Alakulóban a feladattudata.
- Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Bátran, de kulturáltan mondja el véleményét.
- Igényes a saját tevékenységeivel szemben.
- Szívesen játszanak vele a többiek.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- Szívesen kommunikál.
- Érkezéskor, távozáskor köszön.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.
- Megtalálja a helyét a közösségben, abban jól érzi magát.

- Képes társaival kooperatívan együttműködni.
- Türelemre, kitartásra képes.
- A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet, és elfogadás elvén működik.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés célja az anyanyelv szeretete, ismerete a kommunikációs kedv fenntartásával, továbbá az inger- és élmény gazdag környezet megteremtésével, az érzékelés észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, és a mozgás fejlődésének folyamatos biztosítása. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúra átadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek ugyanis képesek az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja, a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikkhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése.

A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl. érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, a javítgatás elkerülésével - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Célunk

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerelése, célirányos bővítése.
- Kognitív képességek fejlesztése:
 - egyre pontosabb, valósághű észlelés,
 - figyelem, összpontosításra való képesség,
 - valósághoz közelítő képzeleti működés,
 - reproductív emlékezet,
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
 - az alakuló fogalmi gondolkodás.
- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszéd, hallás és szövegértés fejlesztése.

- Kapcsolatfelvétel támogatása az információ eljuttatásának segítése a másikkal verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok

- Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat.
- Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása.
- A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek nonverbális közléseinek megismertetése.
- A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Az egyéni érdeklődési kör figyelembe vétele.
- Figyelem-összpontosításra motiválás.
- A pszichikus képesség struktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatban.
- A gyermeki kérdések megválaszolása.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- A gyermekek szókincsének bővítése.
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása, játékban.
- A társ verbális és nonverbális reakció megértésének segítése.
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető tiszta beszéddel mintaadás.
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése, a magyar nyelv megismertetése terén.
- Szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztő pedagógussal.

Sikerkritériumok

- Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése.
- Képes vizuális auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- A keresztszótár működése korának megfelelő.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Figyelme korához képest tartós.
- Gondolkodására a probléma megoldására való törekvés és a kreativitás a jellemző.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol.
- Szókincse korának megfelelő.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- A közölt információt megérti.
- A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja.
- Bátran kérdez.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai életéhez szükséges kifejezéseket és képes magát megértetni.

Az óvodapedagógus fejlesztő feladatai

A többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelésének és ellátásának biztosítása.

Ha azt tapasztalja, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában (funkcióiban) lemaradt, vagy tartósan stagnál (ez nyomon követhető fejlettségmérő-lapon) abban az esetben vissza kell térnie a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, amelybe még biztonságosan mozog (vagyis a mozgáshoz, a cselekvéshez) és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre. Időt és lehetőséget kell biztosítani az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen történő elmélyítésére korrigálására.

A korrigálható lemaradások nagyrészt megelőzhetőek azzal, hogy azok természetes módon fejlesszék a gyermek képességeit (pl. mozgásos játszóeszközök, logikai játékok).

3.4 Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

3.4.1 A játék

A játék fejlődése a fejlődés egészének tükrözi. A játék által közelíthetővé válik a fejlődés szenzomotoros, művelet előtti, műveleti szakaszainak minden lépése. A szakaszok ismeretén túl a játék teszi megfigyelhetővé azokat a minőségi ugrásokat, amelyek ugyan nem a szakaszok határai, hanem inkább egy bizonyos fejlődési folyamatosság lassú átmintázódásának elemei. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

A játék mind a szocializációt, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi. Az egyszerű gyakorló, majd utánzó játékoktól vezet a szimbolikus játékokon keresztül a szabályjátékok világába, de ez az út csak elvi hierarchia, a gyakorlójáték soha nem hal el, a szimbolikus játékok nagy időszakában már megtalálhatók az egyszerűbb játékszabályok. Az egyidejűségben rejlik a játék színességének titka, lehet valami nagymozgásos, tűnhetne gyakorlónak, de ugyanakkor szimbolikus és szabály által vezérelt is egyszerre.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

- *Gyakorlójáték:* fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.
- *Szimbolikus szerepjáték:* alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei
- *Konstruáló játék:* alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak- és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája
- *Szabályjáték:* fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs készsége

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarat, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világtól és a tudat kialakulásától. Az én tudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása a másik nézőpontjának megértése, előre történő figyelembevétele, szociális hatékonyság (modellnyújtás, modellkövetés) a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szociokognitív, azaz értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó funkcióit.

A mi szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében

tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet, és biztosítjuk a szabad játék és korai tanulás minden feltételét.

Az egyenlőtlen fejlődés, a mozgás, a percepció, a gondolkodás, a viselkedés részfunkció zavara, szindróma együtteseinek fennállásakor a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciái erősítését támogatjuk. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük a fejlődést. Fejlődési hátrányaik megszüntetése a mi feladatunk, annál is inkább, mert a percepció és a gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskorra tevődik, ennek kompenzációja, korrekciója kisiskolás korban már a megkésetttség vagy az akadályozottság feloldásával való küzdelem.

A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát, közeledik a játékok végtelen tárházának valamelyik, számára kedves eleméhez. A gyermek idegrendszere pontosan szabályozza, hogy miből mit, mennyit, újat – e vagy a biztonságot nyújtó ismeretet preferálja az adott pillanatban.

Programunk a játékot tekinti a tanulás elsődleges keretének. Ezért napirendünkben a folyamatosságot, rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, melynek jelentőségét a játékra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő idő adja.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék. Eltérés az óvodapedagógus szerepében található.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék

kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti

együttjátásával, támogató, serkentő ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Szabad játék

Amikor az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában,
- játékeszközök megválasztásában,
- társak megválasztásában,
- gyermeki játékelgondolás megvalósulásában,
- játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus hagyjon elengedő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

Kezdeményezett játék

Amikor az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet.

Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel.

- A gyermeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartsuk tiszteletben választását – jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel!
- Alkotói pedagógiai légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számára.
- A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

A játéktevékenység célja- óvodapedagógus szemmel:

- A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciájának fejlesztése.
- Érzelmi, akarati tulajdonságainak alakítása.
- Szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

A játék támogatásából adódó óvodapedagógusi feladatok

Feltételek biztosítása:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A játékok gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. Ez legyen áttekinthető, a játékfajták lineáris fejlődési sora – függetlenül a korcsoporttól – legyen megtalálható, az alapjáték és tartozékai kerüljenek egy helyre, ügyeljen a játékok optimális mennyiségére és a játékok cseréjére.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek elhelyezése oly módon, hogy a gyermekek bármikor szabadon választhassák.
- Különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, például homok, víz, a játékkal kapcsolatos szabály alakítása.
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása (pl. fűles labda).
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményként előhívó tárgyakra való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

A játék támogatása:

- A gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív személetű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése – differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósulása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátszás során.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képesség-struktúrák adekvát támogatása.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a

gyermektől is elvárja.

- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés, egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő kialakítása.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

Sikerkritériumok

- Örömmel, önfeledten játszik.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni.
- Építmény lemásolására képes.
- Képes élményei eljátszására.
- Szívesen vállal szerepet.
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat.
- Másokat is figyelmeztet a szabályok betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.
- Játékában elmélyült, kitartó.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik.

Mozgás

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is. A tornának, a futásnak, játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a teremben és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A sport számunkra a mindennapi élet része. Az úszás és torna minden csoportnak, minden nap van, a többi sport nagycsoportba lép be.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgásfejlesztés célja:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.
- A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A mozgásfejlesztés területei:

- Szabad játékban a gyermekek spontán, természetes mozgása közben.
- Mindennapi testnevelésen.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Célja:

- hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá,
- hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet,
- bátran, örömmel mozogjanak a csoportszobában, a medencében és a sportpályákon.

Életkori jellegzetességek

A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért elsősorban a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket biztosítjuk. Ezek az eszközök lehetnek a „Mászóház” csúszdával, létrával ellátva, textil alagút, szivacs elemek, de akár tornaszőnyegek és a csoportszoba asztalai is felhasználhatók erre a célra. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó, mászó, bújó játékokat.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.

Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Erre a célra nagyon jól használhatók a különböző hinták, a nagy fizioterápiás labda, a füles labda, az ugróasztal, a lépegető, stb.

5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetősége nyílik ennek a spontán fejlesztésére, például ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, apró gyöngy fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás.

Az udvari játék, mozgás serkentése minden fejlettségi szinthez gondoskodunk eszközökről és lehetőségekről, így minden kisgyermek saját szabad választása alapján tevékenykedhet. Mászásra, bújásra készíti a gyermekeket például a „hernyócska”, járásra az emelt felületű farönk sor, egyensúlyozásra a láncos léptető híd, hintázásra mérleghinták. Tapasztalataink szerint szívesen próbálkoznak biciklizéssel, háromkerekű műanyag motorozással. Ehhez 2 és 3 kerekű biciklit, motort biztosítunk. A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen kialakítjuk a biciklizéshez kapcsolódó szabályokat.

A bátorság, ügyesség, erőnlét kipróbálását teszi lehetővé a többfunkciós mászó vár. A labdajátékok sokaságát választják, például kosárra dobás, foci, kidobós.

Mozgásfejlesztés a testnevelési játékokban és a mindennapi testnevelésben

Célja:

- a tervezett, szervezett, irányított testnevelési játékokkal a mozgáskultúra fejlesztése,
- koordinált mozgás alakítása,
- téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.

A testnevelési játékok (foglalkozások) anyaga a torna, játékjellegű foglalkozásokból tevődik össze és törekszünk a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. Óvodánkban a testnevelési tevékenységeket úgy alakítjuk ki, hogy legyenek benne az úszást segítő gyakorló

elemek is, melyeket az úszóedző tanít.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően hol, mint eszköz, hol pedig, mint cél..

A tevékenységek megtervezésénél fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. Tudjuk, hogy a gyermekeknek sok mindent meg lehet tanítani, de fejlődésüket csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben a megfelelő tevékenységeket végeztetjük velük.

A 3-4 évesek testnevelési játéka anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat. Például különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereket, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A testnevelési játékok (foglalkozások) alkalmával a legtermészetesebb módon ismerkedhet meg testrészeivel és azok funkcióival.

Ezért alkalmazhatóak jól a testséma fejlesztő programból a következők:

- a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok (például „Járjatok a sarkatokon!”, „Ütögetétek a talpatokat a földhöz”).
- a tárgyhöz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (például „Álljatok a babzsák mögé!”, „Hasaljatok a padra!”)
- test személyi zónájának alakítása (például „Emeljétek a babzsákot a fejetek fölé, vegyétek át a másik kezetekbe!”)

Ebben az életkorban külön nem tervezzük az észlelés fejlesztését, hiszen a nagymozgások végrehajtása közben spontán fejlődik.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be. Például jelre sorakozás az óvodapedagógus előtt (az óvodapedagógus helyzetét mindig változtatja) szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban. Elhelyezkedés különböző szereken, formákban.

A mozgásfejlesztésnél előtérbe kerül:

- az egyensúlyérzék fejlesztése, például különböző mozgások végzése emelet felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások,
- szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, például babzsák feldobása, elkapása, egyensúlyozó járás létra fokai között.

A testséma fejlesztő programból kiemelt helyet kap az oldaliság gyakorlása. A kicsiknél még csak az „egyik-másik” megkülönböztetést használjuk. Itt már a „jobb-bal” kifejezéseket is, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva. Például „Emeljétek fel a szalagos jobb kezeteiket!”. A csukló megjelölése a kezességtől független. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra az oldalra kerüljön a szalag. Az észlelés fejlesztése is megjelenik a 4-5 éveseknél, de még mindig nem kiemelt feladatként.

Az 5-6-7 éveseknél azonban az észlelés fejlesztése lesz a legcélzottabb. Ebben az életkorban az alaklás, formaállandóság fejlesztésére tervezhetünk sok gyakorlatot. Ezek közül az egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetőek. Például labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is. Új feladatként jelentkezik a finommotorika fejlesztése. Ez nagyon

lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának alapvető feltétele. Testnevelési foglalkozásokon ezt természetes módon a szerek különböző forgásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

A játékok során lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését, és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

A mozgásfejlesztésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése.
- A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A baleset elkerülésének érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- Lehetőség szerint az előtér kihasználása, szabályok kialakításával és figyelemmel kísérésével.
- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- A mozgásfejlesztés anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- A játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon.
- Oldaliságot jelző csuklópánt használata.
- A testnevelés-foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- Tiszta, jó levegő biztosítása a tornateremben.
- A futások, ugrások, dobások lehetőség szerint az udvarra történő szervezése. (arra az évszakra tervezi be, amikor már jó idő van!).
- Tevékenységek irányításánál és értékelésénél differenciál, figyelembe veszi az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Szükség esetén a dajka segítségének igénybe vétele (baleset elkerülése!).
- Az adott mozgásfejlesztő anyaghoz a prevenciós program fejlesztési feladatának hozzáigazítása.
- Odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére.
- A mozgásfejlesztésben elegendő időt hagy a gyakorlásra, illetve megadja a lehetőséget a tevékenységből való kilépésre.
- A jól ismert, készségszintű feladatok gyakorlására a köredzést, mint az egyik leghatékonyabb foglalkoztatási formát alkalmazzuk.
- A mozgásfejlesztő tevékenység szervezése biztosítja a folyamatos mozgás lehetőségét, kiküszöböli a várakozási időt.
- Kézi szerek használata
- Kiemelt prevenciós feladatok megvalósítása: nagymozgás fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.

Sikerkritériumok

- Igényli a mindennapos mozgást.

- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Tud játszani motorozni vagy biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugrókötel, karika).
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

3.4.2 Kultúraátadás

Kultúraátadás, mely a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket. Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket új élményekkel, ismeretekkel gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre. A családdal való együttnevelés során az óvodapedagógus figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyerekek. Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, nemzeti hagyományokra, figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

Verselés, mesélés, dramatikus játékok

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetíti a gyermekeknek. A közösen átélt örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermeket egymással és anyanyelvükkel. A mese – és versmondás lényeges elemeit – testbeszéd, tekintettartás, verbális emlékezet – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás-dramatizálás, melyen keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket, kiegészítőket saját maguk is elkészíthetik barkácsolás keretében, ezzel a játék örömét az önálló alkotás élményével fokozva.

Tapasztalataink szerint a kisgyermek életében a személytelen televízió, videó, DVD és számítógép nem képes a személyes mesélést helyettesíteni. Ezért rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánlunk klasszikus és népi irodalmi

műveket.

Célunk:

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A magyar és egyetemes lelki kultúra értékeinek átörökítése.
- Interkulturális nevelés.
- A szülők nevelési szemléletének formálása.

Javasolt tartalom:

3-4 évesek	mondókák, mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, rövidke versek; ismerkedés a képes-mesés könyvekkel
4-5 évesek	mondóka, hangutánzó mese, párbeszédes mese, láncmese, egyszerűbb szerkezetű tündérmese, történetek, versek
5-6-7 évesek	kiszámolók, felelgetők, versek, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék

A napi tevékenység során az óvodapedagógus többször is mondhat – a helyzethez illő – mondókát, rövid verset, mesét, kitalált történetet. A főleg 3-4 éves korban nagy jelentőségű testi kapcsolat iránti gyermeki igény kielégítésén túl a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege nyugtatóan hat a gyermekekre. Az óvodapedagógus közvetítsen a gyermekeknek a természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotásokat (mese, vers, elbeszélés). Teremtsen alkalmat arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, de adjon lehetőséget az általuk kitalált történetek elmondására is, vagy a már ismertek másfajta cselekményszövésére, befejezésére is.

A verselés, mesélés, dramatikus játékok tevékenységgel kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása.
- Elsősorban a védikus műalkotásokból választás, ezen túl a magyar népi irodalmi művekből és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből.
- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges „szertartás” kialakítása.
- Mobilizálható mesekuckó kialakítása.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.
- A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására.
- Szívesen dramatizál, bábozik.
- Kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol.

- A gyermekek mese- versalkotásra ösztönzése.
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása.
- A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása.
- Könyvtárlátogatások szervezése.
- Irodalmi művek ajánlása a szülőknek.
- A mesélés szerepének megismertetése szülői körben.

Sikerkritériumok

- Örömmel várja a mesélést.
- Mesekezdeményezésen szívesen vesz részt.
- Képes kitartóan figyelni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni.
- Képes a folytatásos mese szálait, epizódjait összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet.
- A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verset.
- Szereti a mondókákat.
- Képes történeteket elmondani.
- Képes meséket, történeteket alkotni.
- Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud.
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait.
- Nő a szülői mesélés gyakorisága.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A védikus és a magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja a lelki és az anyanyelvi örökséget. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

A tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a tánc megismerésére is.

A zenei nevelésre a nap bármely során lehetőség nyílik a különféle tevékenységekhez kapcsolva, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az énekes fontos eszközül szolgál a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A dalok éneklése, hallgatása, a gyermektáncok és -játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

A gyermektánc a felfogásunkban a táncfigurákkal való szabad mozgás örömét jelenti, oly módon, hogy minden táncos alkalom az együttes mozgás örömét adja a gyermekek számára.

Célja:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek, néptánc megismertetése által.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.

3-4 évesek	• A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával. • A játékok elsősorban kétszemélyes (óvodapedagógus a gyerekekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek. • 6-8 mondóka, ölbeli játékok, 10-15 énekes játék, 1-2 műdal
4-5 évesek	• A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang. • A negyed és a páros nyolcad mellett a negyed szünet és szinkópa is előfordulhat. • A játékok csoportos jellegűek: körjáték, szerepcserélő, sorgyarapító, tánclépések • 4-5 új mondóka, 12-15 énekes játék, 2-3 műdal
5-6-7 évesek	• A dalok hangterjedelme változatlanul nagy hatod távolságban mozogjon, de hangkészletében már megjelenhet a félhang is (fá és ti). A negyed és nyolcad mellett megjelenhet a tizenhatod is. • Ismerjenek meg újabb játékformákat: kapus, hidas, sor és ügyességi, esztétikus mozgást igénylő pársjátékok, tánclépések • 4-7 új mondóka, 15-18 új énekes játék, 3-4 alkalomhoz illő műdal

- Az óvodában is játszható énekes népszokások és hozzá tartozó táncok válogatása.
- Ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és a harmonikus, szép mozgás alakítása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- Friss levegő biztosítása.
- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elengedő hely kialakítása.
- A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása.

Óvodapedagógusi feladatok korcsoportonként, a hallás – és ritmusérzék fejlesztése terén:

3-4 évesek	• Fejleszti hallásukat magas-mély reláció, halk-hangos különbségek felismertetésével. • Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaénekeltetésével.
------------	---

	• Hangszerek hangjának, eltérő zörejangok felismertetése és megkülönböztetése. • Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés, tempókülönbségek (gyors-lassú) érzékeltetésével, játékos mozdulatokkal. • Egyszerűbb táncmozdulatok utánzásos elsajátítása. • Ütőhangszerek, egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása és gyakoroltatása. • Ritmusmotívumok – egyszerű beszélt és énekelt – visszatapsoltatása.
4-5 évesek	• Fejleszti hallásukat az oktáv és kvint távolságok érzékeltetésével. • Halk-hangos megkülönböztetésével, beszéd, ének és taps formájában. • Zenei emlékezetüket dallamfelismeréssel, dallambújtatással fejleszti. • Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismertetése. • Az egyenletes járás és tapsolás összhangjának megteremtésével fejleszti ritmusérzéküket. • Gyors-lassú tempótartás képességének alakítása beszéd, ének és mozgáson keresztül. • Táncos jelleg mozdulatok alakítása. • Ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és finommozgás alakítása. • Ritmus és dallam motívum visszatapsoltatása és visszaénekeltetése. • Dallamfordulatok kitalálására ösztönzés.
5-6-7 évesek	• Fejleszti hallásukat a magas-mély dallam vonalának térbeli érzékeltetésével. • Gyors-lassú és a halk-hangos fogalompárok együtt gyakoroltatása. • Dallamfelismertetés kezdő motívumról vagy belső motívumról. • Dallambújtatás gyakoroltatása hosszabb és rövidebb egységekkel. • Motívum visszaénekeltetése kitalált szöveggel csoportosan és egyénileg. • Sokféle zörejek és zenei hangok felismertetése, kis eltérések, irányok, távolságok, közeledések, távolodások függvényében. • Fejleszti ritmusérzéküket az egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetésével és összekapcsolásával. • Dallam felismertetése a dal ritmusáról. • Gyors és lassú tempó tartatása mérőegységnek megfelelően, negyed, nyolcad lépéssel. • Esztétikus, együtemű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása.

	• Tánc közben a zene ritmusának, lüktetésének átvételére motivál. • Törekszik arra, hogy táncban a párok összehangoltan, és a több pár egymáshoz igazodjon. • Változatos ütőhangszerek használatával a dalok ritmusához alkalmazkodás képességének fejlesztése. • Dallammotívumok hangsúlyainak kiemeltetése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal. • Ösztönzi saját szövegű dallam kitalálására, zenei kérdés – felelet játékra.
--	--

Sikerkritériumok

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, táncot
- Bátran énekel, akár egyedül is.
- Korához képest tisztán énekel.
- Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.
- Megkülönbözteti a zenei fogalompárokat: halk-hangos, gyors-lassú...
- Mozgása esztétikus, ritmust követő.
- Auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett.
- Szívesen hallgat zenét.
- Képes érzékeltetni az egyenleges lüktetést.
- Felismeri néhány hangszer hangját.
- Maga is képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum).
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, táncokat, dalos játékokat, rigmusokat.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek ábrázolótevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabbika, mégis csak egyik, meglehetősen szűk dimenziója, hiszen a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Programunkban a vizuális látásmód fejlesztésére, az önkifejezési mód megtalálására naponta nyílik lehetőség a mindennapi tevékenységekben, a csoportszobában és az udvari játék során egyaránt.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Célunk:

- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása.
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- A helyes ceruza fogás elsajátítása.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára.
- Az ábrázolás eszközeit a gyermekek által elérhető helyen tartja.
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra.
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, védőköpeny használata, kézmosás, védő asztalterítő...
- A higiénias szokások betartását figyelemmel kíséri.
- A 3-4 évesekkel megkedvelteti a rajzolás, festés alapjait, a mintázás alaptechnikáját, nyomdázást, tépést, ragasztást.
- A 4-5 éves gyermekek körében formálja a képalkotást, megismerteti a vágás, hajtogatás, egyszerűbb fonás, varrás és gyöngyfüzés alapjait.
- Az 5-6 éves gyermekeknél a képalkotás különböző, változatos technikákkal történő készítését erősíti (pl. festés, Mozaik, kollázs, nyomatok) és megismerteti a szövés technikáját, valamint a többféle technikai megoldást igénylő barkácsolást.
- Az óvodapedagógus bemutatja a gyermekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő műalkotásokat.
- A gyermekeket rácsodálkoztatja a szépre, esztétikusra.
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja.
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segíti.
- Az 5-6-7 éves gyermekeknek saját eszközt és saját gyűjtődossziét biztosít.
- A váratlan eseményeken alapuló ábrázolási kedvet rugalmasan kezeli.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra.
- Támogatja a gyermekek kezdeményezését csoportos alkotásra.
- Balkezes gyermeket nem erőltet jobb kézzel való munkálkodásra.
- Az ábrázolás során különösen figyel a diszgráfia tüneteire, észleléskor jelzéssel él a pszichológus felé.
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén 3 oldalú ceruzafogót ad a gyermekeknek.
- Mintázáshoz többféle anyagot is használ (vizes homok, gyurma, agyag, gipsz).
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal, kiegészítőkkel növeli (termések, magvak, fűszerek, szárított és préselt növények).
- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Sikerkritériumok

- Bátran, szívesen használja az ábrázolás eszközeit.
- Élményeit képes megjeleníteni.
- Szem-kéz mozgása összerendezett.
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni.
- Ismeri a hat alapszínt, azt bátran használja.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő.
- Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.

- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- Alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét.
- Térlátása korának megfelelő.
- Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra, képes esztétikai véleményt alkotni.
- Ismer 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat
- Vonalvezetése balról jobbra halad.

A külső világ tevékeny megismerése

A külső világon, környezeten értjük egyrészt a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), másrészt a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, vásárlás és árucikkek, az emberi kapcsolatok, a környezet).

Tisztában vagyunk vele, hogy a nevelés nem megy egyik napról a másikra, tudjuk, hogy a szóbeli közlés a környezet alakításában nem lehet elsődleges, nem lesz belőle szokás, életforma. Életformára, környezettudatos, természetbarát életformára pedig magával a mindennapi élettel tudunk nevelni. A közvetlen élményeken alapuló tevékenység hatására fejlődik majd a gyermekek érzékenysége, és alapozódik meg a természettel együtt élni tudó és természetet védő ember szokása.

A környezet minél átfogóbb megismertetése lehetőséget ad az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző hagyományok közvetítésére. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, a tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak. Ha mindehhez hozzájárul az óvodapedagógus érdeklődése, lelkesedése, empátiás készsége, színes egyénisége, továbbá az őt körülvevő felnőttek – különösen az érzelmileg közelálló dajka – pozitív példája, biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket, ragaszkodnak ahhoz, lehetőségeikhez képeset védik, és megfelelő ismeretekkel rendelkezve eligazodnak benne.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg.

Nevelésünk során alkalmazkodunk a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez, a megvalósítás az apró történeteken keresztül érvényesül.

Az óvodánk szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik.

1. A pedagógiai programunk a környezeti nevelést kiemelten kezeli, erre építve a fejlődést elősegítő tevékenységeket tartalmaz a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséggel.
2. A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok alapján (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).
3. Az óvodai nevelőmunkánk tervezésében és a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

4. A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)
5. A gyerekek nevelése az egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján a cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével zajlik.
6. Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, erdei óvoda stb.)
7. Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, a családdal való közvetlen kapcsolatban zajlik.
8. Óvodánk kapcsolódik a települési, a tágabb környezeti színterek zöld jeles napi hagyományaihoz. (természet-ünnepek, Föld napja, a víz világnapja).
9. Az óvodánk dolgozói szem előtt tartják a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására. (Kapcsoljuk le a villanyt! Zárjuk el a csapot! Ne folyassuk a vizet feleslegesen!)
10. Az óvodaépületünk helyiségeinek berendezése tükrözi a környezetbarát szemléletmódot, Az óvoda berendezését az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jellemzi, helyi sajátosságok figyelembevételével a természetes anyagok felhasználása érvényesül.
11. A gyerekek által használt eszközöket vásárlásánál is prioritás a környezetbarát eszközök, játékok beszerzése.
12. A gyermekek a munka tevékenységen belül növényápolási, feladatokat látnak el.
13. Az óvodánk udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől.
14. Az óvodakert mellett helyezkedik el egy gyümölcsös kert, ami a növények gondozásának tanulását biztosítja.
15. A gyermekek kertgondozáshoz kerti szerszámokat használnak.
16. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékanak. A fák jól árnyékolják a kertet és a homokozót. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.
17. Az energiatakarékosság szem előtt tartása érvényesül a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak, a termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A cserépkályhás fafűtési rendszer környezetbarát. A melegvíz előállítás fával történik.
18. A levegő illatosítására gyógynövényeket használunk. (nem használunk hajtógázos

légillatosítókat).

19. A szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.).

20. A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.

21. Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek.

Célunk:

- A természeti és épített környezet megismerésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek kialakítása.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

A külső világ tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik.
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait.
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- Egyházi ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti a lelki és az egyetemes, nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Megtanítja felfedezni a környezet szépségét, harmóniáját.
- Megláttatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat.
- A környezet és természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatja.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. a hulladékkezelés, szelektálás.
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását, alkalmazását.
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.
- Terepgyakorlatokat szervez, ahol a természettudományos ismeretek mellett az élővilág, az életközösségek megismertetésére motivál, észreveteti a legapróbb növényt, rovar, meghallatja a madarak hangját, más állatok neszeit.
- A terepgyakorlatokon, kirándulásokon természeti kincsek gyűjtésére motivál (lehullott termések, levelek, magok, tollak, fakérgék, kagylók, csigaházak, kőzetdarabok, kavicsok).
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élnek.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermekeket.
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Sikerkritériumok

- Tudja, hol lakik.
- Tudja saját és szülei nevét.
- Ismeri szülei foglalkozását.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismer a növény-és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
- Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.
- Felismeri a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe.

Célunk:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismertetéséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése.
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása.
- Szükség esetén rávezető kérdésekkel segítés.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro-csoportos szervezéssel.
- Mozgásos feladatoknál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

1. A számfogalom előkészítése, megalapozása

- Mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg,

űrtartalom szerint.

- Halmazok összemérése, elemek párosítása. A válogatások során nyíljon mód a párosításra, számlálásra, a több, a kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására.
- Fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- Játékos szituációkban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségétől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon.
- Sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése.
- Mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom.

2. *Tapasztalatszerzés a geometria körében*

- Szerezzenek tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon.
- Építsenek szabadon és másolással különféle elemekből.
- Alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát.
- Használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket.

3. *Tájékozódás a térben és a síkban*

- Irányok azonosítása, megkülönböztetése.
- Játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel.
- Próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is.
- Fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetők. Hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal.

Sikerkritériumok

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelőek.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb....
- Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent....
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök

és kompetenciák fejlesztésnek egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

- *Kognitív*: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- *Érzelmi-akarat*i: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- *Szociális-társas*: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A munka jellegéből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- Elegendő munkalehetőség szervezése.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor.
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése.
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtás.
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

Sikerkritériumok

Önkiszolgáló tevékenységek:

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, a kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködéskor önállóan tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.
- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Alkalomszerű munkák

- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el, és annak szervezésében is önállóan.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

Közösségi munkák

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobába, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A munkafajták helyszínei:	A munkafajták lehetőségei
Épületen belül:	pl. terítés, rendrakás az étkezőben, játékok helyrerakása a csoportszobában, csoportszoba díszítése, sepregetés, teremrendezés: szükség esetén székek, asztalok, szőnyegek átrendezésében való segítségnyújtás rendrakás a mosdóban, törölközők, poharak helyre tétele rendrakás az öltözőben, cipők helyre tétele, ruhák fogasra akasztása.
Épületen kívül:	pl. virágöntözés, ültetés, szabadtéri játékeszközök helyére hordása

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését, a gyakorlatorientált ismeretszerzést.

Célunk:

- Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése.
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciájának alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tanulási tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzásos minta – és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.

- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
 - Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
 - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
 - Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógiai feladatok:
 - A tehetség és megjelenési formájának felismerése
 - A gyermek segítése a továbbfejlődésben
 - Speciális szükségleteinek kielégítése
 - Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése
 - A szülő segítése gyermeke nevelésében
- Részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembereknek és az óvodavezetőnek.

Sikerkritériumok

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség – és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

3.5 Az óvodai élet szervezése

Óvodánkban a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével.

Napirend, heti rend

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak. A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy egyházi ünnep, vagy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.

A napirend, heti rend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembevételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik.

A program pedagógiai szemléletéből adódóan elsődlegesnek tartjuk a gyermek mozgásfejlesztését, ezért a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk. Mivel az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van – az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző dajkával -, ezért a napirend kialakulásánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezdhessék. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

Napirend javaslat az óvodai programhoz:

Nyitástól – ebédig (5-35 perces csoportos foglalkozások szervezése)	Szabad játék 5 perces testnevelés mindennapos mozgás Reggeli (Előtte és utána testápolási teendők) Játékba integrált tanulás benne, az óvodapedagógus által kezdeményezett cselekvő, felfedező, komplex játékos tevékenységek - mozgásfejlesztés (úszás) - beszélgetés, beszélgető-kör - verselés, mesélés, dramatikus játék (drámajáték), bábjáték - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - ének, zene, énekes játék, gyermektánc - a külső világ tevékeny megismerése, benne matematikai tartalmú tapasztalatszerzés Szabad játék és játékos mozgás a csoportszobában/ szabadban - Mindennapos szervezett mozgásos játéktevékenység, láb- és testtartást javító torna
Ebéd (13-tól)	Testápolási teendők Ebéd Testápolási teendők
Ebédttől – Uzsonnáig (kb.13.00-tól)	Mese Pihenés, folyamatos felkelés
Uzsonna (kb.15:00-tól)	Testápolási teendők Uzsonna Testápolási teendők
Uzsonnától- az óvoda zárásáig (15:30-tól)	Szabad játék Mozgásos játékok a csoportszobában és a szabadban Választható párhuzamos tehetséggondozó gazdagító tevékenységek

Cselekvő, felfedező kezdeményezett, komplex játékos tevékenységek (Játékba integrált tanulás)

- Az egyes művészeti területek szorosan összekapcsolódnak, témájukat az évszakok és az ünnepek határozzák meg.
- A szervezett tanulás munkaformái: frontális, mikro-csoportos, egyéni
- A nap folyamán a szabad játék biztosítása mellett: a 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete:30 perc, 4-5 éveses napi szervezett tanulási időkerete:40 perc, 5-6-7 éveses napi szervezett tanulási időkerete:60 perc

Szervezett mozgásfejlesztés:

- Délelőtti torna: max 30 perc

Napirend

Időtartam		A tevékenység megnevezése
8.00-9.30	J Á T É K	Gyermekek fogadása, játék- kuckó zene-hallgatás
9.30-13.00	J Á T É K	Közös oltárnyitás, imádkozás Játékba integrált tanulás Képességfejlesztések Testápolás, tízórai Beszélgető kör Mindennapos együtt mozgás Öltözködés, szabad mozgás, játék Séták, megfigyelések a szabadban

13.00-14.30		Testápolás Ebéd Pihenés, mesehallgatás Folyamatos ébredés , uzsonna
14.30- 16.00	J Á T É K	Szabad játék, teremben, udvaron Folyamatos távozás

Heti rend javaslat az óvodai program nevelési gyakorlatához

A hét 5 napjából: 5 nap játékba integrált tevékenységek komplex módszerrel

A hét napjai	Kötelező tevékenység	Domináns tevékenység	Játékba tevékenység módszerrel	integrált komplex
Hétfő		Mese-vers	Játék	
Kedd	Testnevelés	Mozgás		
Szerda		Ének-zene		

Csütörtök		A külső világ tevékeny megismerése	Munka jellegű tevékenység Rajzolás, mintázás, kézimunka Ének, zene
		Ének, zene,	A külső világ tevékeny megismerése
Péntek		Matematikai tapasztalatszerzés	Matematikai tapasztalatszerzés

Tevékenységi formák szervezési jellemzői

Az óvodai tevékenységek szervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

A program működtetése során az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

A mozgásfejlesztésnél a nevelő hatást használjuk ki. A gyermekeket fegyelemre fontosságára neveljük, mely során az összpontosításuk fejlődik, pontosakká, céltudatosakká válhatnak!

A tevékenységek közül egyedül a mozgásfejlesztés (sportokat) szervezzük kötött formában. Ennek indokai:

A mozgás baleseti forrás lehet, ezért az óvodapedagógustól és edzőktől fokozott figyelmet igényel, ami párhuzamos tevékenységként nem megoldható.

3.6 Személyi és tárgyi feltételek

3.6.1 Személyi feltételek

- Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.
- Óvodapedagógusaink nyitottak az önművelésre, a továbbképzésekre, és az így megszerzett ismereteket hatékonyan építik be a mindennapi nevelőmunkába.
- Munkatársaink személyiségvonásainak legfontosabb jellemzői: elfogadás, hitelesség, tapintat és az empátia.
- Pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat a helyi óvodai programunknak megfelelően egyeztetik.

- (Munkájukhoz szükséges legalább napi 2 óra átfedési idő, különösen a mikro-csoportos és párhuzamos tevékenységek megszervezéséhez, valamint a séták, kirándulások a környező világ megismeréséhez.)
- A pedagógiai munkában a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megteremtéséhez bevonjuk a pedagógiai munkát közvetlenül segítő dajkákat is.

Elvárásaink az óvodapedagógusok felé:

- segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásának képessége
- jó empátiás készség
- gyermek- és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet
- csapatjátékos

Programunk sikeres végrehajtásához az alábbi személyi feltételek szükségesek

BEOSZTÁS	LÉTSZÁM
Vezető-óvodapedagógus	1 fő
Óvodapedagógus	a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik
Dajka vagy helyette gondozónő és takarító együtt	óvodai csoportonként 1 fő
Logopédus	1 fő (megbízás esetén)
Fejlesztőpedagógus	1 fő (megbízás esetén)
Óvodapszichológus	1 fő (megbízás esetén)

A logopédus feladata: elsősorban a gyermekek beszédének szűrése a beszédfejlődés akadályoztatása szempontjából, ezek kezelése, másodsor középső csoport év végén, de legkésőbb nagycsoport elején dyslexia-prevenációs vizsgálat végzése minden egyes gyermeknél, szükség esetén annak szakszerű terápiája.

Az óvodapszichológus elsősorban a korai felismerésre és a megoldásban történő közreműködésre teszi a hangsúlyt. Kapcsolatot tart a szülőkkel.

Fejlesztőpedagógusunk feladata: a gyermekek szűrése, terápiája, fejlesztése egyéni foglalkozás keretében, csoporton belül és kívül.

3.6.2 Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda külső, belső berendezése megfelel a gyermekek testméreteinek, szolgálja biztonságukat, kényelmüket, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi a mozgás- és játékigényük kielégítését.

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, melyek megfelelnek a kötelező minimális eszköz – és felszerelési jegyzékbe foglaltaknak.

Az óvoda eszközök jegyzéke mellékletként csatolva

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő speciális eszközök:

- *Fejlesztő játékok:* A játékeszközök vásárlásánál fontos az óvodapedagógus tudatos odafigyelése arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt használatakor.
- *Hagyományos óvodai játékok, eszközök, berendezési tárgyak:* A meglévő eszközök tudatosabb használata a program szellemében. Újak vásárlásánál is ezeket a szempontokat érdemes előtérbe helyezni.
- *Szakkönyvek, folyóiratok:* Az újabb pszichológiai, pedagógiai, módszertani kutatások folyamatos figyelemmel kísérése elengedhetetlen a program korszerűsítése érdekében.

3.7 Az óvoda kapcsolatrendszere

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A gyermek elsősorban a családban nevelődik. Jó esetben az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Sajnos gyakoribb a családban végbement funkcionális változások következtében, hogy az óvodára hárul a fejlődésben történő lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Óvoda — család

Családlátogatás

A családlátogatás (amely a szülőkkel előzetes egyeztetés alapján történik) célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól.

Befogadás (Beszoktatás)

Célja: a gyermekek beilleszkedésének segítése. Eltérés lehet a családból, bölcsődéből, vagy más közösségből érkező gyermekek szocializációs szintje között. Az elfogadás támogatására azért van szükség, mert a gyermekek számukra ismeretlen új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. Az elfogadás időszaka a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör megtapasztalásával.

Az elfogadás időszakának formái

- nevelési év megkezdése utáni ismerkedés
- anyás elfogadási időszak

- fokozatos elfogadási időszak

A fenti lehetőségekről a szülőket az óvodai beíratáskor tájékoztatjuk!

Ünnepek az óvodában (A vallási ünnepek időpontját az éves hold-naptár határozza meg)

- Góvardhana-púdzsá (Az Úr Krisna felemeli a Góvardhana-hegyet)
- Mikulás december 6.
- Karácsony december 24, 25, 26.
- Farsang az Úr Nityánanda megjelenési napján (beöltözés jelmezekbe)
- Az Úr Csaitanya megjelenési napja (az Úr Krisna legutóbbi megjelenése)
- Víz világnapja március 22.
- Az Úr Rámacsandra megjelenési napja (A Rámáyana ősi eposzából történetek felidézése)
- Föld napja április 22.
- Az Úr Nriszimha megjelenési napja (Az Úr Krisna egy korábbi megjelenése)
- Madarak és fák napja május 28.
- Anyáink napja május elején (A szülőanya, a Földanya és a tehénanya tisztelete)
- Ballagó gyermekek búcsúztatása
- Az Úr Krisna megjelenési napja

Családdal együtt közös programok, ünnepek

A közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket s az ezekre való felkészülést.

A közös programok, ünnepek hagyományai:

- Farsang (beöltözés jelmezekbe az Úr inkarnációit és örök társait bemutató)
- Anyáink napja (A szülőanya, a Földanya és a tehénanya tisztelete)

Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból mind külsőségeiben, mind belső tartalmukban.

Fogadóóra

A fogadóórák célja a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről.

Óvodapedagógus vagy szülő kérésére előre megbeszélt időben, szülőnként.

Személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után történik. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melynek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvodapedagógus egyaránt kezdeményezheti. Minden évben legalább egyszer minden gyermek szülőjével fogadóórán találkozunk, ennek különösen középső csoportban van kiemelt jelentősége a következő évi várható beiskolázás miatt. A hatályos jogszabályoknak megfelelően a szülők tájékoztatása gyermekük fejlődéséről.

Szülői értekezlet

A szülői értekezlet célja az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvodapedagógus feladata a szülők tájékoztatásán kívül véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele. A szülői értekezlet ideje a nevelési év elején az óvodavezető éves munkatervében kihirdetésre kerül.

Óvoda — iskola

- Pedagógiai programunk fontos eleme az iskolákkal való szoros és élő kapcsolattartás, mellyel az iskolába menő gyermekek zökkenő-mentes beilleszkedését kívánjuk elősegíteni.
- Részvétel az iskolai bemutató órákon, tapasztalatcsere az iskolai programokról, tanítási módszerekről az óvodásgyermekek és óvodapedagógusok együttes részvételével.
- Az általános iskolai tanítók meglátogatják az óvodát

Óvodánk kapcsolatai más óvodákkal

Kölcsönös tapasztalatcserekre, látogatásokra törekszünk más óvodákkal, hogy megismerjük nevelési programjukat, és a különböző nevelési módszerek megvalósításának módjait.

Óvoda — közművelődési intézmények

Somogyvámos és környéke közművelődési intézményeinek kínálatából óvodánk úgy válogat, hogy az egyes programokat, lehetőségeket, a mindennapi nevelőmunkába beépítve, nevelési programunkat szolgálva használjuk fel.

1. SRI Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda (testnevelés)
2. Krisna-völgyi könyvtár (anyanyelvi nevelés)
3. Krisna-völgyi Botanikus kert (környezeti nevelés)
4. Krisna-völgyi Tehénvédelmi Központ (környezeti nevelés)

Óvodánk kapcsolatot tart az alább felsorolt intézményekkel

- Pedagógiai szak és szakmai Szolgáltatók
- Somogy Megyei Kormányhivatal
- Környékbeli (somogyvámosi) óvoda és távolabbi (Keszthely, Lengyeltóti, stb.) óvoda.

Óvodánk egyéb kapcsolatai

1. Egészségügyi szervek: védőnő, gyermekorvos, gyermekfogászat, ÁNTSZ
2. Gyermekevédelmi intézmények: A gyermekevédelemmel kapcsolatos feladatokat óvodapedagógusaink a gyermekevédelmi felelős irányításával végzik. Gyermekejöléti Szolgálat

3.8 A gyermekevédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Óvodánk óvodapedagógusai közreműködnek a gyermekek veszélyeztetettségének felmérésében, megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során, amennyiben a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk, együttműködünk

a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.

A nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatjuk a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségének helyéről, idejéről.

3.9 A gyermekbalesetek megelőzése

A nevelési év megkezdésekor, illetve szükség szerinti gyakorisággal (pl. kirándulás előtt) az életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően ismertetjük a gyermekekkel az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat, a tilos és elvárható magatartási formákat. Felhívjuk a figyelmüket a veszélyforrásokra. Az ismertetés tartalmát dokumentáljuk.

Az óvoda házirendjében meghatározzuk a felnőttek számára azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a gyermekek óvodában tartózkodása során szem előtt kell tartaniuk.

3.10 Differenciálás, inklúzió, integráció

A differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon kibontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló, időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmóniát eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, és ez az elv programunk minden elemében érvényesül.

Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szintéren belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

A pedagógus feladata a dajkák felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

Mivel minden gyerek más, ezért szemléletünk alapja a differenciálás a

kiemelt figyelmet igénylő gyermek

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében.

Programunk felfogása szerint:

- minden kisgyerek fejleszthető.
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene-ovi, tánc, vizuális nevelés, hagyomány-ápolás)
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtákra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.
- Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetség korai jelei:

Vannak gyerekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígéret” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekeknek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- a családnak
- az óvodának

- a társaknak

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességűekkel azonosították.

A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).
- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel akarva akaratlanul felszínre hozza a többet teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Az óvodánkban a gazdagító tevékenység az alábbi területeken zajlik

- Vizuális tevékenységben
- Zenei tevékenységekben
- Mozgásos tevékenységben

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észrevennünk. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor

- Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
- Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, maga módján fejleszti a gyermeket.
- Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.

A migrációs populáció integrációja

A nemzetközi vándorlások (migráció) hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyerekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Óvodai nevelési programunkban olyan kompetenciák fejlesztése is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális kompetenciák (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú, de magyarul értő, vagy alap szinten beszélő gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében

- A család a szocializáció első színtere.
- Erősítsük családi nevelést.
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk.
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

3.10 Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése

Az óvodában a nevelés eredményességéhez a dajka munkája is hozzátartozik. Célunk az óvói és a dajkai munkakör összehangolása a pedagógiai munka hatékonysága érdekében és a dajkák nevelőpartneri rangra emelése.

Programunkban konkrétan körülhatároljuk azokat a feladatokat, amelyeknél számíthatunk, a segítségükre egyértelművé tesszük a számukra, hogy mely pedagógiai kérdésekben van véleményezési, mely pedagógiai kérdésekben van döntési jogkörük.

A dajka kompetens szerepköri feladatai

- Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése.
- A gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbítása.
- A megszerzett ismeret és tudásanyag gyakorlati munkájába való beépítése.
- Saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítése.
- Lelki egészségének védelme.
- Az óvoda-pedagógus útmutatása alapján alkalmazza az egyéni bánásmód elvét és a differenciált módszereket.
 - Segítse a gyermekek tevékenységét, támogassa az önállóságukat.
 - Váljék igényükké a rendszeres, folyamatos továbbképzésen való részvétel.
- A továbbképzéseik anyagát alapvető mentálhigiénés ismeretekkel, önismereti, személyiségfejlesztő elemekkel bővítjük.

3.11 A program tervezése

A programunkhoz kapcsolódó szakmai dokumentumok:

1. A vezető éves pedagógiai munkaterve, mely összefűzi az egyes csoportok éves pedagógiai munkáját.
2. Az óvodai program éves tervezése, az óvodapedagógusok által vezetett hivatalos csoportnaplóban történik.
3. Tervezés 1 évre: tevékenységek tartalmához szükséges anyagot tartalmazza.
4. Tervezés 3 hónapra: játék, munka, közösségi élet.
5. Tervezés 7 napos ciklusokban: Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
6. Programunk fontos eleme, jogszabály szerint, az óvodás gyermekek fejlődésének folyamatosan nyomon követése, az egyéni „személyiség lapok” vezetése. Indokolt esetben kezdeményezzük, a szülőnél a szakszolgálat igénybevételét. Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét szükség

szerint, de legalább félévenként - rögzíti. Feljegyezzük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat és félévente fejlesztési tervet készítünk.

7. *A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza*

- a) a gyermek anamnézisé,
- b) a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Elkészítjük a gyermekek portfólióját, amely tartalmáról a szülőt tájékoztatjuk.

8. Az 5.-6-7. életévüket betöltött gyermekek esetében DIFER mérést végzünk

9. A csoportnapló tartalma

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a) gyermekek nevét és óvodai jelét,
- b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- f) nevelési éven belüli időszakonként
 - fa) a nevelési feladatokat,
 - fb) a szervezési feladatokat,
 - fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,
 - fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
 - fe) az értékeléseket,
- g) a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- h) a feljegyzést a csoport életéről.

3.12 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

1. Szervezési feladatok

- 1.1. Integrációt elősegítő csoportalakítás
- 1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- 1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

2. Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

- 3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- 3.2. Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- 3.3. Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- 3.4. Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- 3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- 3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- 4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése, megszervezése
- 4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- 4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)

4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

5.1. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)

5.2. Védőnői hálózat (korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)

6.2. Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatás)

6.4. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel

7.2. A gyermekek egyénre szabott elfogadás (beszoktatásának) biztosítása

7.3. Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (Nyílt nap a csoportban, óvodában)

7.4. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása

7.5. Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (Papa-mama klub, farsang, karácsony, anyák napja,

8. Intézményi önértékelés, eredményesség

8.1. Intézményi önértékelés készítése

8.2. Eredményesség (indikátorok teljesülése: hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben az iskolaérettség elérése) mérése, elemzések készítése az éves óvodavezetői beszámolóban

9. Várható hatások, eredmények

9.1. A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.

9.2. A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.

9.3. Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket.

3.13 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre.

Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük különösen

- a) az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál*
- b) az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során*
- c) a teljesítmények értékelésénél*
- b) az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során*
- c) a különböző juttatásokhoz való hozzáférés során*
- d) az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszűntetése során*

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

Mellékletek

1. számú melléklet: A többi gyermekkel együtt, integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók, és a tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő tanulók fejlesztő programja

Általános bevezető, az SNI meghatározása

Nemzeti köznevelési törvény 4. § 23. pontja alapján:

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Törvényi szabályzók:

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Az emberi erőforrások miniszterének 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Intézményünk az Alapító Okirata alapján az alábbi sajátos nevelési igényű tanulók ellátását biztosítja:

091212	Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 1-4. évfolyamon. A sajátos nevelési igényt megalapozó fogyatékoság meghatározása: pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartás-szabályozási zavar)
092112	Sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű nevelésének, oktatásának szakmai feladatai 5-8. évfolyamon. A sajátos nevelési igényt megalapozó fogyatékoság meghatározása: pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartás-szabályozási zavar).

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- ☐ a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- ☐ az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- ☐ gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra,
- ☐ fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint
- ☐ a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A pszichés fejlődési zavar körébe tartozó jelenségeket, így az iskolai tanulási és viselkedési problémák kialakulását különböző tényezők idézhetik elő. Ezért a specifikus tanulási zavar valamint a viselkedésszerveződés zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok részéről.

Specifikus tanulási zavarok

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkúlia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek, általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn. Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

☐ Dyslexia F 81.0 (Meghatározott olvasási zavar):

Az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

☐ Dysgraphia F 81.1 (Az írás zavara)

Az írás grafomotoros jellemzőinek zavara .

☐ Diszortográfia

A helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak

☐ Dyscalculia F 81.2 (Az aritmetikai készségek zavara)

A számolási képesség specifikus zavara. A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, ma-tematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek. A hiperaktivitás és/vagy figyelemzavar megállapítása többlépcsős diagnosztikus folyamat eredménye, szülői és tanári kérdőívek kitöltését, közvetlen megfigyelést, speciális differenciáldiagnosztikai vizsgálatok elvégzését követően.

- ☐ Hiperkinetikus zavarok F 90
- ☐ Magatartási zavarok F 91
- ☐ Kevert magatartási és emocionális zavarok F 92
- ☐ Jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok F 93
- ☐ A szocializáció jellegzetesen gyermek- és serdülőkorban kezdődő zavarai F 94
- ☐ Tic (zavar) F 95
- ☐ Egyéb, rendszerint gyermek- és serdülőkorban kezdődő viselkedési és emocionális rendellenességek F 98

A fejlesztés alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakvéleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből - az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

- a) a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- b) a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- c) a tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése,
- d) a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társaskapcsolatok kialakítása,
- e) a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A pszichés fejlődési zavar körébe tartozó jelenségeket, így az iskolai tanulási és viselkedési problémák kialakulását különböző tényezők idézhetik elő. Ezért a specifikus tanulási zavar valamint a viselkedésszerveződés zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok részéről.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) nehézség meghatározása

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Tanulási nehézség esetében: a normál vagy átlag feletti értelmi képességek mellett a tanulási teljesítmény nem felel meg az egyén intellektuális fejlődésének.

Tanulási nehézség

A tanulási nehézségek a beszélt vagy írásos nyelv alapvető elsajátításának akadályai.

A súlyosság fokától függően gátolják a diákot az információk felfogásában, bevézésében vagy kinyilvánításában. Ezek a nehézségek megmutatkozhatnak a figyelem, a gondolkodás, a beszéd, az olvasás, az írás és a matematikai feladat-megoldás területén. A tanulási nehézségekkel élő diákoknak gyakran nehézségeik vannak a vizuális információk befogadásával is. Tanításuk differenciálásában mindezeket figyelembe kell vennünk.

Beilleszkedési és magatartási nehézség főbb formái

A tüneti megjelenés megegyezik a magatartásszabályozási zavarral leírtakkal, csak azoknál enyhébb fokú. Ezek a tanulók az általánosan használt nevelési eljárások mellett speciális pedagógiai tevékenységet igényelnek.

A zavar és nehézség meghatározása, diagnosztizálása

Abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, vagy sajátos nevelési igényű, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A sajátos nevelési igényű tanulót, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulót - jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint - a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye vagy a nevelési tanácsadó szakvéleménye alapján - a gyakorlati képzés kivételével - az igazgató mentesítheti egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól. Ha a tanulót egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesítik az értékelés és minősítés alól, az iskola - az e törvény 52. §-ának (7) bekezdésében, valamint (11) bekezdésének c) pontjában meghatározott időkeret terhére - egyéni foglalkozást szervez részére. Az egyéni foglalkozás keretében - egyéni fejlesztési terv alapján - segíti a tanuló felzárkóztatását a többiekhez.

Az érettségi vizsgán az érintett tantárgyak helyett a tanuló - a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint - másik tantárgyat választhat.

A tanuló részére a felvételi vizsgán, az osztályozó vizsgán, a köztes vizsgán, a különbözeti vizsgán, a javítóvizsgán, az érettségi vizsgán, a szakmai vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszköz (írógép, számítógép stb.) alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. (1993.évi LXXIX.tv.a közoktatásról 30.§. (7.))

A sajátos nevelési igényű tanulók számára kötelező rehabilitációs tanórai foglalkozások heti időkeretét a. Nemzeti köznevelési törvény 2011. évi CXCV. 6. melléklete határozza meg.

A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.
- b) A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- b) A fogyatékoság kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
 - a) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - b) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- a) az intézmény pedagógiai programjában,
- b) a helyi tantervben
- c) a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban,
- d) az egyéni fejlesztési tervben.

A fogyatékoság típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, kompetenciája:

1. a programok, programcsomagok összeállítása,
2. a habilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés
3. közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő habilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, ezt követően a konzultációban.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhoz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek,
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök

Az együttnevelés

Célja: A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagához mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják.

Az együttnevelés objektív tényezői

Napjainkban az integráció azt jelenti, hogy a SNI-s és BTM-es gyermekek beilleszkednek a többségi nevelési intézményeket látogató gyermekek, fiatalok közé.

Az együttnevelés sikeres megvalósítása érdekében a befogadó iskoláknak rendelkezniük kell azokkal a tárgyi és személyi feltételekkel, amelyeket a törvény előír.

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet rögzíti azokat a körülményeket, melyek által megvalósulhat a sikeres integráció.

Az iskola fejlesztő tevékenységének jellege:

- órai differenciált foglalkozás,
- komplex képességfejlesztés,
- logopédiai terápia,
- gyógytestnevelés,
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Szakértői Bizottság szakértői véleménye, illetve a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján.

Személyi feltételek

A fejlesztő tevékenységeket végző szakemberek:

- gyógypedagógus,
- logopédus,
- pszichológus,
- gyógytestnevelő,
- fejlesztő pedagógus,
- pedagógus.

A fejlesztő tevékenységekhez szükséges tárgyi feltételek:

Helyiségek:

- tanterem,
- fejlesztő szoba/logopédiai helyiség,
- tornaterem

Eszközök:

- tükör az asztal szélességében
- egy hosszú asztal
- három pad és szék
- szőnyeg

2. számú melléklet: A helyi tantervbe beépülő elemek, az SNI és a beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) nehézséggel küzdő tanulók fejlesztését segítő program

Kiemelt célok, feladatok

- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégeztetése.
- A tanulási zavarok/nehézség kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- Tankötelezettségük teljesítését több szakember segítségével végezzék.
- Az SNI-s és a beilleszkedési tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- Kudarctűrő képesség növelése.
- Önbizalom, önismeret, önértékelés fejlesztése, reális énkép kialakítása.
- A tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a fejlesztés tanítási-tanulási folyamata azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel valósítható meg.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatoknak minden műveltségterületen meg kell jelennie. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív és beszédközpontú (kommunikálható) módszereinek előtérbe helyezése javasolt, az SNI-s és a tanulási nehézséggel küzdő tanulóknál az első és második osztályban erre fokozott figyelmet kell fordítani.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi területen a szenzoros mozgáskoordináció fejlesztése javasolt.

A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést, (kis lépések, többoldalú, egyszerűsített, megismételt magyarázat).

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek (csoportmunka) és módszerek (projekt módszer, időkeretek rugalmas kezelése) előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

Fejlesztési program

Dyslexia

A **dyslexia** a tanulási zavarok fogalomkörébe tartozó, intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Általában differenciálatlan az aktív szókincs, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körülírja a fogalmat. Az olvasás tanulása során

nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévesztések fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegértés.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség,
- a fonológiai tudatosság,
- a rövid távú emlékezet,
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során, - az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szöveg-szerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával
- speciális olvasástanítási program alkalmazása
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

Dysgrafia

Dysgrafia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előrehaladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának és alapkultúrtechnikaként való alkalmazásának folyamata. A formai-kivitelezési problémák mellett rendszerint tartalmi jellegzetességeket is találunk: az olvasáshoz hasonlóan az írásban is megjelennek betűtévesztések, kihagyások, betoldások, perszeveratív ismétlések. Az összkép többnyire kevésbé tagolt, átjavított, sokszor maszatos, nehezen követhető.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a dysgrafiás tanulók.

A fejlesztés célja:

A specifikus íráászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő írás készséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra
- a testséma biztonságának kialakítása,
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése - az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés)
- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése
- sikertudat kialakítása

A megvalósítás szinterei

- minden tanórán,

- fejlesztő foglalkozáson,
- felzárkóztató foglalkozáson.

Dyscalculia

A dyscalculia különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége más iskolai teljesítmények (pl. olvasás, írás, idegennyelv tanulás) jó színvonala mellett. Nehezítetté válik az érzékelés-észlelés folyamata, a szimbólumok felismerése és tartalmi azonosítása, a fogalmak kialakulása, a fogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése, valamint az emlékezet és a figyelem.

A dyscalculiás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein. A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

A megvalósítási színterei

- matematika óra, fizika óra, kémia óra és minden számolással kapcsolatos tevékenység,
- fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztató foglalkozás.

Fejlesztési lehetőségek tantárgyakra lebontva:

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Magyar nyelv és irodalom

Látás, hallás, mozgás koordinált működése.

Beszédfejlesztés, aktív szókincs erősítése, helyes ejtése.

Verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése.

Hang-betű kapcsolat kialakítása, fonéma-alkalmazás fejlesztése.

Betűtévesztések kiküszöbölése.

Figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között.

Olvasás, írás tanítása hangoztató-elemző vagy diszlexia-prevenációs módszerrel.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Idegen nyelv

Speciális módszerek használata, auditív segédeszközökkel.

Egyszerű élethelyzetek játékos modellezése.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Informatika

A számítógép működési elvének megismerése, a folyamatok megértése.

A számítógép felhasználhatósága a mindennapokban.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Matematika

Számok világának leképezése tárgyakkal, rajzokkal, majd a számok szimbolikus szintjén.

A mennyiségállandóság fogalmának kialakítása.

Szövegértés, lényeg- kiemelés, adatok csoportosítása, elvonatkoztatása nyitott mondatokban.

A matematikai nyelvi relációk tudatosítása.

Az alpműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megtartása, sokoldalú gyakorlás.

Problémamegoldó képességfejlesztés.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Történelem, Ember és társadalomismeret, Etika, Hon- és nép-ismeret

Önismeret, reális önértékelés, kommunikáció fejlesztése minden műveltségi területen.

Korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A feladatok, a fejlesztendő képességek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, a fejlődés útjai, módjai és kialakításuk időtartama módosulhat.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Biológia, Fizika, Kémia, Földrajz, Egészségtan

Rajzos vázlatok készítése.

Kész vázlatok biztosítása a lényegkiemelés megkönnyítése.

Számonkérésnél az időtényező növelése, lehetőség a kiválasztásra (írásbeli felelet helyett, szóbeli, szóbeli helyett írásbeli).

Feleletnél a vázlat használatának engedélyezése.

Számítógép használat.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Környezetismeret

Tér- és időviszonyok kialakítása, tájékozódási ismeretek kialakítása.

Életszerű helyzetek megtapasztalása.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Ének-zene

Ritmuserző, a hallási figyelem fejlesztése.

A kommunikációs és metakommunikációs képesség fejlesztése.

Kapcsolatteremtő képességek kibontakoztatása.

Személyiségfejlesztés improvizációs játékokkal.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Vizuális kultúra, Technika

Az önkifejezés lehetőségének megteremtése.

Nagy- és finommozgások fejlesztése.

Alkotó magatartás kialakítása, fejlesztése.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Tánc- és dráma

Látás, hallás, mozgás koordinált működtetése.

Komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésében fontos feladata van.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Testnevelés

Szenzoros integrációs programmal fejlesztés vagy gyógyújszás.

Testséma biztonságának kialakítása.

Látás, hallás, mozgás koordinált működése.

Helyes magatartási szokások kialakítása.

Jellemtulajdonságok fejlesztése.

Személyiség formálása csoport ill. csapatjátékokon keresztül.

Kudarctűrő képesség növelése.

Súlyos figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar

A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitásukkal, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek.

A beilleszkedési, magatartási **nehézség, illetve a figyelmi nehézség** esetében ugyanezek a tünetek jelennek meg, csak enyhébb fokban.

A percepció minden területét fejleszteni kell:

- a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait,
- a motoros képességeket,
- a beszéd és nyelvi készség állandóságát.

A pedagógus együttműködése a családdal és más szakemberekkel feltétlenül szükséges.

A megvalósítás színterei

- tanóra,
- gyógypedagógiai rehabilitációs foglalkozás,
- pszichológiai ellátás

A beilleszkedési, magatartási nehézség

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartás-sémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcosság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés elvei, módszerei, feladatai:

- A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- A pedagógus együttműködése a családdal és más szakemberekkel.
- A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

A megvalósítás színterei

- tanóra,
- fejlesztőpedagógiai foglalkozás,
- pszichológiai ellátás

A pedagógiai célú **fejlesztő foglalkozásokat** a tanórai foglalkozásokon túl is biztosítjuk.

A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

Míg a **sajátos nevelési** igényű tanulók számára kötelező rehabilitációs tanórai foglalkozások heti időkeretét a **Nemzeti köznevelési törvény 2011. évi CXCV. 6. melléklete** határozza meg.

Követelmények és értékelés

A helyi tantervben a magatartásszabályozási zavarral és a beilleszkedési tanulási, és magatartási nehézséggel küzdő diákok egyéni sajátosságainak megfelelően vesszük figyelembe az egyes tantárgyak témaköreire, tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlásokat. **A tanulmányi követelmények megegyeznek a nem SNI-s, illetve a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel nem küzdő tanulók követelményeivel.** Ehhez azonban a tananyagban mennyiségi, minőségi szelektálásra, a tanítási, -tanulási folyamat módszerében, eszközeiben, időkeretében differenciált, rugalmas kezelésre van szükség.

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, valamint a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye, javaslata alapján az igazgató egyes tantárgyak, tantárgyrészek **értékelése és minősítése** alól felmentést adhat, eltérő haladási tempót, vagy a számonkéréseknél hosszabb időtényezőt engedélyezhet a rászoruló tanulónál. Az értékelésre-minősítésre vonatkozó szakértői vélemények, illetve szakvélemények mindig az adott tanuló szükségleteire fogalmazódnak meg. Például: döntően szóban adhasson számot tudásáról, hogy elakadásnál megsegíthető legyen, illetve, hogy tudása reálisan számon kérhető legyen.

Differenciáltan a segítségadásban:

Ha azonos tananyagot dolgozunk fel, a tanulási nehézséggel küzdő gyermek több segítséget igényel pl.: a feladat megismétlése nekik megfelelő nyelvi szinten, a feladatok kis lépésekre bontása, példa bemutatása, mintaadás (algoritmus) stb.

Differenciáltan a feladatok szintjén:

- Írásos munkáit differenciáltan értékeljük.
- Több idő, illetve arányosan kevesebb feladat, vagy különböző nehézségi fokozatú, a tanuló képességeihez alakított feladatok adása.
- A feladatok technikai kivitelezése: íráskészség esetén csak egyeztetés, színezés, összekötés.
- Exteriorizációs szint: inkább felismerés, megnevezés legyen a feladat, mint alkalmazás, reprodukció tehát rétegfeladatok legyenek!
- Utasítások (egyszerre egy, az is egyszerűsítve).
- Segédeszközök használata:
 - pl. számológép,
 - számítógép az írásos munkákhoz,
 - korong, pálcika, színes rúd készlet,
 - táblázatok,
 - szorzótábla,
 - helyesírási szabályzat,
 - értelmező szótár, stb használata.

Differenciáltan a tevékenységek szintjén:

- A tanórán való részvétel kötelező, de értékelés alól felmenthető (igazgatói döntés alapján)

Differenciáltan a szociális keretek szintjén:

- Egyedül, párban, kiscsoportban tanuljanak. A tanulási nehézséggel küzdő gyermeknél hasznos lehet, ha társsal vagy társakkal dolgoznak (ösztönzés, segítség oldja az elszigeteltséget, kontroll stb.).

Differenciáltan a tanulási stílus szerint:

- Vannak vizuális, illetve auditív vagy motoros területre támaszkodó, illetve kombinált típusú tanulók, akiknél megerősítő hatású lehet az egyszerre több csatorna.

Differenciáltan a célok szintjén:

- Érdemes egy minimális, de működőképes és szilárd tudást kiépíteni, amire a következő szint ráépíthető.

Differenciáltan az értékelésben:

- Az osztályozás önmagában nem elég. A szöveges értékelés a tanulóknak szóljon, utaljon az önmagához mért fejlődés ütemére.
- A kötelező órakeret terhére az iskola foglalkoztatást szervez (kimehet a tanuló az óráról egyéni fejlesztésre)
- A matematikai gondolkodásban megnyilvánuló számolási nehézségeket vegyék figyelembe minden olyan tantárgyban, ahol számoláshoz tananyagrészek vannak, illetve ezek a munkák nem értékelhetők (pl: fizika, kémia esetében).
- A helyesírás értékelése alóli felmentés.
- A külalak értékelése alóli felmentés.
- Tantárgyi felmentés.

Az **első évfolyamon** az értékelés és minősítés alól mentesített tanuló számára **egyéni továbbhaladást** engedélyezhet az igazgató, vagyis a gyermek haladása eltérhet osztálytársaitól egyes tantárgyakban.

- A SNI gyerekek teljesítménye nem vethető össze a többségével, nem fejezhető ki érdemjegyekkel. Jellemzően szöveges, vagy százalékos értékelést alkalmazunk.
- A továbbhaladás – azaz a következő évfolyamba lépés – feltételének érvényesítésekor figyelembe vesszük a szakértői véleményben foglaltakat is.
- Az értékelő folyamat szerves része a szülő tájékoztatása, illetve az eredmények értelmezése, a jövőre vonatkozó tennivalók meghatározása. Különös gondot fordítunk arra, hogy a tanulók eredményeit diszkréten kezeljük, azokat csakis a szülőjével, és a tanulóval osztjuk meg, nem az osztály nyilvánossága előtt.

Az egyéni fejlesztési terv**Célja**

- A törvény által meghatározott és a szakértői/szakvéleményben szereplő fejlesztési formák biztosítása.

- A sajátos nevelési igényből és tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokból/nehézségekből fakadó hátrányok csökkentése, vagy lehetőség esetén megszüntetése.
- Harmonikus, önmaga problémáit megfelelően kezelni tudó személyiség kialakítása.
- Az egész élet során jól használható kompenzációs technikák elsajátítása. Az osztály, a többi tanuló bevonása fontos, ismerniük kell a pedagógus állásfoglalását, az értékelés szempontjait, a „miért másképp” kérdések fel-merülése miatt.

Feladata

- Egyénre szabott fejlesztés a gyermek szükségleteinek figyelembe vételével.
- Differenciálás a szakértői/szakvélemény alapján.
- A pedagógus, a gyógypedagógus/fejlesztő pedagógus és a Nevelési Tanácsadó munkatársának folyamatos kapcsolattartása, egymás munkájának kiegészítése, segítése.

Tartalma és tevékenységei

- A tanulóról kapott szakvélemény alapján az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló nevét, osztályfokát, a fejlesztendő területeket, az ütemezést, az eszközöket, módszereket.
- A dysfunkciók fejlesztése, a meglévő, jól működő funkciók bevonása a megismerő folyamatok megsegítése érdekében.
- A tanulók problémájának súlyosságától függően, egyéni vagy kiscsoportos képességfejlesztés. A fejlesztés területeit a rendelkezésre álló szakvélemények, valamint a pedagógusok jelzései alapján kerülnek meghatározásra.
- Az egyéni képességeket és az eltérő fejlődési ütemet szem előtt tartva valósuljon meg a mennyiségi és minőségi differenciálás.
- Megfelelő motivációs bázis kialakítása.
- A másodlagos tünetek (szorongás feladathelyzetben, kudarckerülő magatartás, esetleges agresszió, stb.) oldása.

A fejlesztő tevékenység területei

Testséma fejlesztés, téri, időbeli tájékozódás fejlesztése

- térészlelés
- oldaliság (bal-jobb)
- irányok
- tájékozódás saját testen, térben, síkban
- relációs szókincs

Mozgásfejlesztés

- Nagymozgások, természetes mozgások (járás, futás, ugrás, mászás, kúszás)
- Finommozgások: szem-kéz koordináció, szemmozgások (fixálás-követés), kéz-ujjak (helyes ceruzafogás)

Percepció fejlesztése

- vizuális
- auditív
- taktilis

Emlékezet fejlesztése

- rövid távú, hosszú távú
- vizuális, auditív

Figyelem fejlesztése

- terjedelme
- koncentráció

Gondolkodás fejlesztése

- ok-okozati összefüggések felismerése
- problémamegoldó gondolkodás

Beszédfejlesztés

- beszédszervek mozgásának tudatosítása
- szókincsbővítés

Énkép, önismeret fejlesztése, önbizalom növelése**Alapelvek a fejlesztő munkában**

- A tanuló egyéni fejlettségéhez, sajátosságaihoz való alkalmazkodás
- Fokozatosság
- Szemléletesség, cselekedtetés
- Változatos tevékenységformák
- Elfogadó légkör
- Játékba ágyazott fejlesztés
- Komplexitás
- Rendszeresség
- Differenciálás

Követelmények

- A fejlődés és fejlesztés lehető legkedvezőbb lehetőségeinek és feltételeinek biztosítása.
- A támasztott követelmények mindig személyre szabottak és a szakértői/szakvéleményben foglaltakra épüljenek.

3. számú melléklet: Tehetséggondozás program

Egyházunk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy gyermekeink szakmai életútja a bennük rejlő akár nyilvánvaló, akár a felszín alatt húzódó képességeiket követve alakuljon. Ezt szem előtt tartva iskolánk számára pozitív kihívást jelent, hogy a vallásos értékrendünk oktatásán túl megtaláljuk az egyes gyermekek rejtett vagy nyilvánvaló képességeit. Nálunk a morál és a szaktudás szerves egységet alkot, hiszen a jellemfejlesztés és a tehetség kibontakoztatása sokszor kéz a kézben jár: egyik segíti a másik fejlődését.

Iskolánk 2018 márciusa óta regisztrált tagja a Tehetségpont⁷ hálózatnak, mely kapcsolat nagyban segíti szakmailag, hogy a célkitűzéseink megvalósulhassanak.

Ezt többek között egy belső kutatás végzése is elősegíti, mely a *védikus*⁸ tradícióban megjelenő, ún. „64 művészet” és a modern tudomány által megfigyelt 8 tehetségterület szintézise.

Bár e kutatás még zajlik, a kutatás meglévő részleteit már egyes területeken alkalmazzuk. A tavalyi év során főképpen kézügyességet igénylő területeken segítettük a diákok különböző képességeit, ezt a jövőben más tehetségterületekre is szeretnénk kiterjeszteni, melynek mérését azokra releváns szempontrendszerek felállításával kívánunk elérni.

1. A tehetséggondozó program rövid leírása:

A program a *védikus* kultúra hagyományaihoz nyúlik vissza, ahol az iskolákban a „64 művészetet” oktatták. Tanulmányozva napjaink tehetséggondozásait azt figyeltük meg, hogy a 64 művészet elemei a *Gardner*-féle 8 speciális tehetségterület valamelyikébe

⁷ A tehetségpontok feladatköre négy tevékenységre terjed ki: ☐ Tehetségkeresés-azonosítás, amelynek célja a tehetségek felismerése, az optimális fejlődésükhöz szükséges állapotfelmérés (személyes és környezeti erősségek, gyengeségek).

☐ Tehetséggondozás: a tehetségek kibontakozását segítő tervszerű folyamat. A tehetséggondozás (egymást nem kizáró módon) megnyilvánulhat például alkalmi vagy rendszeres anyagi támogatás, menedzsment támogatás (pl. előadói fellépések, kiállítások, konferenciák szervezése), illetve képzés/fejlesztés jellegű program formájában.

☐ Tehetség-tanácsadás: a tehetségigéret fejlődésére, fejlesztésére vonatkozó útmutatás. A tanácsot kérő személy lehet: a (tehetséges) diák, a szülő/gondviselő, a tehetségesekkel foglalkozó szakember, az intézményvezető, az (oktatás) politikai döntéshozó, a tehetség témakörrel ismerkedő személy.

☐ Tehetségpontok hálózatában történő együttműködés. A hálózati kapcsolatok építése a tehetségpontok érdeke és feladata. A hálózati együttműködés prominens elemei a területi és szakmai alapon működő tehetségsegítő tanácsok. A hálózatépítést közvetlenül is segíti, valamint informatikai háttérrel is támogatja a Nemzeti Tehetségpont.

⁸ védikus: óind. (Védák: Indiai óind szent szövegei, melyek a védikus kultúra alapját képezik)

besorolhatóak⁹. E tehetségsegítő program a tradicionális alapokat újraértelmezve, a mai kor sajátosságaira szabva kívánja elérni a korábban már megfogalmazott célkitűzéseit. Bár a kutatás folyamatosan bővül, de már rendelkezik alkalmazható elemekkel, melyeket a múltban is sikeresen alkalmaztunk.

2. Eszközaink

- tehetségtérkép alkalmazása
- kérdéssor a tanulóinknak
- tanári megfigyelések
- szempontrendszer alkalmazása, mely a gyermekek bizonyos részképességben való jártasságára is kiterjed egy tárgyon belül

3. A tehetséggondozási tervünket a következő területeken kívánjuk megvalósítani:

– Délutánonkénti varna foglalkozások:

Délutánonkénti varna foglalkozások keretében tarjuk azon tárgyakat, melyek Krisnavölgy valamely tevékenységi területére enged bepillantást. Ezen órákat a felsős osztályok tanulóinak szervezzük, mely segíti a pályaaorientálódásukat is. Amíg 5-6.osztályban általánosan kapnak betekintést, közösen ezekbe a területekbe, addig 7-8.osztályos korukban lehetőségük adódik specializálódni valamely terület/eken. Ezt egy év elején a szüleikkel közösen kitöltött űrlapon mérjük fel, majd egyeztetünk azon területeik felelőseivel, akikhez szeretnének menni.

– Szakkörök:

Ezen szakkörök szaktanári ajánlással azon tehetséges tanulóink számára vannak létrehozva, akik az adott tárgy tevékenységét az átlagosnál magasabb szinten végzik. Így lehetőségük nyílik ezt nagyobb óraszámkeretben, elmélyültebben végezni.

a) Indiai tánc szakkör: hagyományos indiai tánclépések, kézmozdulatok, arcmimika tanítása ezen belül

b) Rajz-és kézműves szakkör: többféle művészeti tevékenység kipróbálása és elmélyítése

c) Zene szakkör: különböző hangszerjátékok tanulása, egyéni fejlesztések

d) Művészi tánc lányoknak: különféle táncstílusok tanulása, művészi torna

f) Oltári imádat (púdzsa) szakkör: felsős tanulóink számára, az oltáros szolgálatokra való felkészítés

– Nyári projekt hetek, táborok:

a) A projekt hetek lehetőséget biztosítanak a gyermekek részére, hogy elmélyülhessenek azokban a tevékenységekben, melyet év közben csak érintőlegesen tanultak, mert a közismereti tárgyak tanulása mellett már nem nagyon jutott rá idő. Ilyenek pl. a szent helyeken való zárandoklatok, a szentírásaink feldolgozása dráma, képzőművészeti, kézműves, zenei, fenntarthatóság témájú és egyéb területeken.

⁹ Lásd Függelék

b) A nyári táborok vagy bentlakásos, vagy napközis táborként funkcionáló komplex projekthetek, melyek élményeken át tanítják a gyermekekkel a kultúránk egyes elemeit.

Célunk, hogy ezen területek kiemelkedő tanulói tudásukat tovább mélyíthessék, esetleg extra óraszámokban foglalkozhassanak velük, és az említett területek kevésbé ügyes tanulói is felzárkózhassanak, illetve találják meg az adott területen belül azt, ami érdekli őket.

További célunk a jövőre, hogy a tehetséggondozási tevékenységünket kiterjeszthessük más területekre is, mint például a matematikai-logikai készségek, a nyelvi készségek fejlesztésére, bővítésére.

a védikus 64 művészet	magyarázat	tehetség
<i>nátjam</i> : színjátszás;		INTERPERSZONÁLIS
<i>aindrajalam</i> : zsonglörködés;		
<i>hasta-lághavam</i> : bűvészkedés;		
<i>sutra-kriā</i> : bábok mozgatása vékony zsineggel;	bábozás	
<i>nátikákhyaikā-darsanam</i> : rövid színdarabok eljátszása és anekdoták írása;		
<i>kāvya-samasyā-puranam</i> : titokzatos versek megfejtése;		
<i>samvācyam</i> : a társalgás tudománya;	kommunikáció, retorika	
<i>vaijayikī vidyā</i> : győzelem tudománya	vezetői képességek fejlesztése	LOGIKAI-MATEMATIKA
<i>yantra-mātrikā</i> : bűvös négyzet készítése, amelyben a számok összege minden sorban ugyanannyi;	Sudoku-típusú rejtvények	
<i>dyuta-visesam</i> : a szerencsejáték különféle fajtáinak ismerete;	társasjátékok	
<i>ākarsa-kridā</i> : kockázás;	dobókocka-játékok	
<i>bālaka-kriānakam</i> : gyerekjátékokkal játszani;		NYELVÉSZETI
(a) <i>prahelikā</i> : találókérdések kitalálása és megfejtése; (b) <i>pratimālā</i> : verspárbaj,		
<i>pustaka-vācanam</i> : könyvek felmondása;		
<i>mlecchita-kutarka-vikalpām</i> : barbár vagy furcsa		

okoskodásokat kitalálni;		
<i>desa-bhásá-jñānam</i> : a tájszólások ismerete,		
<i>mānasī-kāvya-kriyā</i> : költemények szerzése gondolatban;		
<i>kriyā-vikalpām</i> : irodalmi mű		
<i>abhidhāna-kosa-cchando-jñānam</i> : szótártudomány, valamint a versmértékek ismerete;		
<i>durvacakam-yogām</i> : olyan kérdések feltevése, melyekre nehéz válaszolni;	találós kérdések kitalálása	
<i>ālekhyam</i> : festészet;	különböző festészeti technikák ismerete	TÉRBELI-VIZUÁLIS
<i>visesaka-cchedyam</i> : arc- és testfestés színes kenőcsökkel, kozmetikumokkal;	arcfestés, henna, sminkelés	
<i>tan̐ula-kusuma-bali-vikārām</i> : kedvező ábrák készítése a földön rizsből és virágokból;	padlófestés művészete, (<i>rangolik</i> , <i>mandalák</i>)	
<i>puspāstaranam</i> : virágágy készítése;	virágdekor, virágkötészet	
<i>dasana-vasanā̐ga-rāgām</i> : a fogak, a ruha és a test különféle részeinek színezése;	textil- és testfestés	
<i>mani-bhumikā-karma</i> : ékszerrel kirakni a padlót;	mozaikozás	
<i>sayyā-racanam</i> : az ágy leterítése;	ház dekor	
<i>citra-yogām</i> : a színek keverése;	színtan, természetes festékek készítése,	
<i>mālyā-grathana-vikalpām</i> : koszorúfonás;	virágkötészet, virágfüzerek és ékszerek	
<i>sekharāpī̐a-yojanam</i> : sisak felhelyezése a fejre;	turbánok, fejdíszek készítése, felhelyezése	
<i>nepathya-yogām</i> : felöltözés az öltözőben;	díszletek és jelmezek elhelyezése	
<i>karna-patra-bhā̐gām</i> : a fülcimpa felékesítése;	füldíszek, fülönfüggők készítése	
<i>bhusana-yojanam</i> : a test felékszerezése;	ékszerdíszítés	

<i>kaucumára-yogám</i> : az álcázás művészete;	Jelmezek, maszkírozások	
<i>citra-sákápupa-bhaksya-vikára-kriyá</i> : saláták, kenyérfélék, sütemények és egyéb csemegék készítése;	főzés, sütés	
<i>pánaka-rasa-rágásava-yojanam</i> : ízletes italok készítése és színezése pirosra;	italok és szörpök elkészítése, természetes ételszínezékek	
<i>sucí-váya-karma</i> : varrás és szövés;	varrás, szövés, hímzés alapok, kelmekészítés és alapruhadarabok, kellékek stb. készítése	
<i>pattiká-vetra-bána-vikalpám</i> : egy vászoncsíkból és egy botból íj készítése;	Egyszerű fegyverek készítése	
<i>tarku-karma</i> : rokkával fonni;		
<i>taksanam</i> : ácsmesterség;		
<i>vástu-vidyá</i> : építészet;	A védikus térrendezés alapjai, erdei kunyhó, tűzhely, stb.építése.	
<i>raupya-ratna-paríksá</i> : ezüst és ékkövek felismerése;		
<i>dhātu-vádam</i> : a fémek ismerete;	fémek megmunkálása	
<i>mani-rága-jñānam</i> : ékszerek színezése;	ékszerkészítés	
<i>kesa-márjana-kausalam</i> : frizura készítése;	hajápolás és frizura készítése, a haj gondozása, természetes festése	
<i>chalitaka-yogám</i> : kegyhelyek építése;		
<i>vastra-gopanam</i> : valamilyen öltözetet egy másiknak álcázni;		
<i>puspa-sakatiká-nirmiti-jñānam</i> : játékszerek készítése virágból;	virágdíszek, tárgyak készítése	
<i>sugandha-yuktim</i> : különféle illatok alkalmazása;	aromaterápia, növénytan	TERMÉSZETI
<i>ákara-jñānam</i> : ásványtan;	ásványok felkutatása és ismerete a földben, talajtan	

<i>vriksáyur-veda-yogám</i> : gyógyfüvek;	gyógynövény ismeret (termesztés, hatás, természetes növényvédőszer)	
<i>mesa-kukkuta-lávaka-yuddha-vidhim</i> : kosok, kakasok és fürjek betanítása viadalokra;	nem releváns	
<i>suka-sáriká-pralápanam</i> : hím és nőtény papagáj megtanítása beszédre és arra, hogy válaszoljanak az ember kérdéseire;	papagájt megtanítani beszélni és a feltett kérdésekre válaszolni	
<i>utsádanam</i> : gyógyítás balzsamokkal;	házi praktikák betegségek és gyógymódjaik	
<i>nrityam</i> : táncművészet;	tradicionális és folklór táncok ismerete	KINETIKUS
<i>udhaka-ghátam</i> : fröcskölés vízzel;	vízben végezhető ügyességi játékok	
<i>gítam</i> : ének;	éneklés, dalszerzés, hangnemek, ütemek	
<i>vádyam</i> : hangszertudás;	ritmus, dallamfajták, különböző dobokon kísérőmotívumok	
<i>udaka-vádyam</i> : zenélés vizeskorsókon;	alternatív hangszereken való zenélés	ZENEI
<i>víná-amaruka-vádyáni</i> : fuvolázás és egy kis, X-alakú dobon játszani;	Furolázás és dobolás	
<i>vaitálíki vidyá</i> : hajnalban zenével ébreszteni a mestert.	különböző napszakokhoz illő dallamok ismerete (<i>rágák</i> tudománya)	
<i>dhárana-mátriká</i> : amulettek tudománya;		
<i>vaináyíki vidyá</i> : misztikus erővel megfegyelmezni másokat;	hipnózis, mentalista képességek fejlesztése	EGYÉB ¹⁰

¹⁰ Az intraperszonális kategória külön nem jelenik meg, hiszen az önmegismerés folyamata a tevékenység végzése és a pedagógusok által valósul meg. Megjelenik viszont egy Egyéb kategória, melyben olyan művészeteket helyeztünk el, amelyek extraszenzorikus képességeket fejlesztenek.

<i>aksara-mustiká-kathanam</i>: megmondani, mi van leírva egy könyvben, anélkül, hogy belenéznénk, valamint megmondani, mi van a másik összezárt markában;	mentalista képességek fejlesztése	
---	--	--

4. számú melléklet: Kalandnap

A Kalandnap egy olyan komplex szintetizáló folyamat, ami az iskolában egy adott időszakban tanult tananyagok gyakorlatban történő alkalmazását dolgozza fel játékos keretek között. Ez a terepgyakorlat (vagy, ahogyan mi nevezzük: a Kalandnap) az elméleti tudást gyakorlatban, tevékenységgel egybekötve ellenőrzi le: tehát nem a tanult anyag van kikérdezve szóban, vagy írásban, hanem egy sokkal életszerűbb helyzetben van lemérve a gyerekek tudása. Konkrétan megfogalmazva: a gyermek képes-e, tudja-e alkalmazni a gyakorlatban (az életben) az iskolában tanult ismereteit.

Összetett volta miatt a Kalandnap több területet is magába foglal:

- méri a gyerekek tudását, ismeretanyagát, azok gyakorlati helyzetben való alkalmazását,
- lehetőséget teremt a gyerekek kompetenciáinak kinyilvánítására,
- fejleszti a csapatszellemet, az összetartást,
- lehetőséget ad a kreativitásra, önálló ötletek, gondolatok megnyilvánítására
- örömteli, játékos keretek között élménnyé teszi a tanultak visszaadását (felelet, dolgozat helyett)
- gyakorlati tapasztalatok által mélyíti a tudásukat, később is jobban emlékeznek rá, mert egy pozitív élménnyel társul
- lehetőséget teremt a szülőkkel való együttműködésre (egyes részekre szülői segítséggel készülnek fel)

Kalandnap:

A Kalandnap tulajdonképpen egy folyamatos rákészülést jelent. Amellett, hogy a tanultakat kell majd alkalmazni ott, napi szinten is fenn tartjuk a gyermekek érdeklődését, lelkesedését. Nálunk a gyerekek minden nap részt vesznek a szülőkkel együtt a reggeli templomi programokon, aminek egyik része a „lecke”, a szentírásokból való felolvasás. Erről rövid jegyzetet készítenek maguknak (mindenki a korosztályának, képességeinek megfelelően), amit az iskolába érkezve megmutatnak a tanárnak. Ha mindenki írt valamit, akkor húzhatnak egy képrészletet (csapatszellemet fejleszti, ha egy valaki is nem írt, akkor nem húzhatnak), amit felragasztanak a falíújságon található puzzle-lapra. Ez addig megy, amíg ki nem telik a kép. Ha készen van egy kép, azért cserébe kapnak valami kis titokzatos tárgyat, amit majd a Kalandnapra magukkal kell vinniük, ott tudják majd felhasználni (ez lehet egy kulcs, egy térképrészlet, egy cserépdarab stb.)

A Kalandnapokat úgy tesszük izgalmassá, egyedivé, hogy mindig kitalálunk egy kerettörténetet, (egy küldetést, egy missziót, egy kutatást), amit nekik kell teljesíteni, véghezvinni, megoldani. Tulajdonképpen észre sem veszik, hogy mindeközben a tudásuk mérve van a gyakorlati alkalmazás során, hiszen ők csak egy kalandnak fogják fel az egészet. Bemutatásomban egy ilyen Kalandnapnak a folyamatát szeretném ismertetni. Táblázatba rendezve szemléltetem, hogy az adott szituáció milyen tananyagot, ismeretet mér, illetve, hogy milyen kompetenciát fejleszt a gyerekekben.

Az előző hetek, hónapok alatt a gyerekek a képekért cserébe kaptak egy kulcsot, egy vaktérképet és egy díszes üvegben hamulúgot (amit ők készítettek technika órán), ezeket vitték magukkal.

Egy tanár kísérte őket, de úgy, hogy nem szólt bele, hol, mit, hogyan kell csinálni a gyerekeknek, inkább csak felügyelőként volt jelen. A gyerekek nagyon élvezték! Az itt bemutatott Kalandnap-projekt 2012-ben készült.

Esemény	Tananyag, ismeretanyag	Kompetencia
1. Reggel a gyerekek kaptak egy borítékot, amiben egy levél és egy pendrive volt. Egy indológus írt nekik levelet, miszerint egy indiai faluban egy ásatáson találtak egy idegen nyelvű írást. Sikerült megfejteni, hogy ez szanszkritul van, és le is fordították (kb: mi az élet értelme? mit kell tennie annak, aki készül elhagyni ezt a világot?) (ezek filozófiai kérdések, a vallásunkhoz kapcsolódóan, az elmúlt időszak reggeli leckéi ezekhez kapcsolódóak voltak) Viszont a probléma az, hogy nem tudja, hol keresse a választ erre a kérdésre. Az egyik falubélivel beszélgetett, és ő hozzájuk (a krisna-völgyi gyerekekhez) irányította, ők biztosan tudják a megoldást. „Kérlek, segítsenek nekem a kutatásban! Ha megvan a válasz, küldjétek el nekem sms-ben!” 	Magyar óra, olvasás	Anyanyelvi kommunikáció (olvasás, értelmezés)
2. A feladat: hogyan tovább? Van egy pendrive, ezzel kellene valamit kezdeni, ehhez egy számítógép kell.		Hatékony, önálló tanulás (logikus gondolkodás, kreatív ötletek, hogyan lehet a pendrive-ról az információt megszerezni) Szociális és állampolgár

		i ismeretek (keresni valakit, akinek van számítógépe, megszólítani, elkérni tőle)
3.Miután kértek az egyik tanártól egy laptopot, meg kellett nézni, hogy mit tartalmaz a pendrive.	Informatika óra	Digitális kompetencia (számítógép használat, pendrive használat, számítógép-könyvtárakban való eligazodás)
4.Miután sikerült a pendrive-on megnézni az információt, kiderült, hogy egy hangüzenet van rajta. Ezt meghallgatták, de ez angolul volt.	Angolnyelv óra	Idegennyelvi kommunikáció (angol beszédértés)
		
5.A hanganyag egy párbeszédet tartalmazott, amelyből kiderült, hogy hol van a következő állomáshely, ahová menniük kell. A helyszín itt Krisna-völgyben egy szent hely volt, amit szent helyek órán már tanultak, felkerestek.	Szent helyek, szent emberek óra	Hatékony, önálló tanulás (korábbi ismeretek felidézése) Természettudományos kompetencia (tájékozódás)

6.Ezután felkerekedtek, elindultak megkeresni az adott helyszínt. Miután megérkeztek, ott várta őket egy kis csomag, személyre szabott feladatokkal, amiket ki kellett tölteniük. A kérdések úgy voltak összeállítva, hogy magyar és történelmi ismeretek is voltak bennük. A keresztrejtvény megfejtéséhez mindenki feladatából kellett egy részlet, így itt ismét igazi csapatmunkára volt szükség. 	Magyar óra Történel em óra	Hatékony, önálló tanulás (adott feladat megoldása az addigi ismeretek alapján) Szociális és állampolgár i kompetenci a (csapatszell em, együttműkö dés)
7.A rejtvény megfejtéséből kiderült, hogy akit meg kell keresniük, az a „kertek őrzője”.		Hatékony, önálló tanulás (gondolkod ás, rébusz megoldása) Természettu dományos kompetenci a (tájékozódá s)
8.A közeli kertészetbe vették az irányt, ahol is meg kellett keresni a főkertészt. Ehhez őt meg kellett szólítani, „kicsikarni” belőle az információt. 		Anyanyelvi kommuniká ció (beszéd) Szociális és állampolgár i kompetenci a (személy megszólítás a, adott helyzetben, időben való helyzetfelis merés, kommuniká ciós készség, információk érés)

9.Ő adott nekik egy csomagot, amiben szintén egy rébusz volt: a következő helyszínt kellett megfejteni.	Környezet ismeret, Természet ismeret óra	Hatékony, önálló tanulás (gondolkodás, rébusz megoldása) Természettudományos kompetencia (tájékozódás)
10.A következő helyszínre ki volt készítve egy íj, sok nyílvevő, illetve egy kis táblán a hozzá tartozó információ. A feladat: a távolban levő konzervdobozt kellett eltalálni a nyílvevővel.	Testnevelés óra (íjászat)	ügyességi feladat
11.Miután ez sikerült, a konzervdobozban volt a következő helyszín: a tehenészet. Feladat is volt: útközben meg kellett fejteni a kottáról a dallamot.	Ének-zene óra (elmélet)	Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség (kottaolvasás, memorizálás)
12.A tehenészetnél egy újabb táblán megtudták, hogy itt el kell játszani különféle hangszereken a megfejtett dallamot.	Ének-zene óra (gyakorlat)	Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség (zenélés, hangszerek használata)
13.Az „égiek” áldásaként egyszer csak lehullott közéjük egy kis csomag (az emeletről dobták le), amiben a következő helyszín volt, szintén rébuszban megfogalmazva (a „vízgyűjtőt” kellett megkeresni)		Hatékony, önálló tanulás (gondolkodás, rébusz megoldása) Természettudományos kompetencia (tájékozódás)

14.A tó mellett egy papír jelezte, hogy az információ egy rongydarabon van, itt valahol. Miután megtalálták, látták, hogy csupa sár, nem lehet elolvasni. Így a magukkal hozott hamulúg segítségével kimosták, és így már lehetett is látni az írást. 	Technika óra	Hatékony, önálló tanulás (gondolkodás) Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia (a rendelkezésre álló eszközök használata, kínálózó lehetőség megragadás a: hamulúggal ki lehet mosni a koszt)
15.A rongydarabon utasítások voltak: „Menj el a kerítésig, fordulj jobbra 45 fokot, menj előre 35 métert, fordulj balra 90 fokot, menj előre 65 dm-t...”, és így megtaláltak egy kis lelakatolt dobozt. (a kulcsát már megkapták korábban az egyik képért cserébe)	Matematika óra	Matematikai kompetencia (problémamegoldás a mindennapokban, a matematikai ismeretek segítségével eljutni a kívánt helyre) Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia (a rendelkezésre álló eszközök használata, kínálózó lehetőség

		megragadás a: kulcs használata)
16.A dobozban egy iránytű és egy térképrészlet volt, itt illesztették hozzá a korábban megkapott vaktérképet. Ezek segítségével eljutottak a közeli kiserdőbe. 	Természet-ismeret, Környezet-ismeret óra	Természettudományos kompetencia (tájékozódás, vaktérkép használata, iránytű használata)
17.Az erdőben a fafajták azonosításával találták meg a következő üzenetet.	Természet-ismeret, Környezet-ismeret óra	Természettudományos kompetencia (fafajták ismerete)
18.A játék során minden helyszínen az üzenetek mellett volt egy képrészlet. Ezeket most összeragasztották, amiből egy írás jött ki. (Ez „dévanágari” írás, a szanszkrit nyelv betűjeleivel volt, ezt is tanulják nálunk a gyerekek) हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे । हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे ॥	Szanszkrit óra	Idegennyelvi kommunikáció (szanszkrit írás betűinek az ismerete)
19.Miután ezt sikeresen leírták latin betűkkel, visszatértek az iskolába, hogy a szentírásokban megkeressék ezt a verset.	Magyar óra	Anyanyelvi kommunikáció (olvasás, keresés tárgymutatóban, lexikonhasználat, betűrend, írás)
20.A szentírás egyik részében sikeresen megtalálták a keresett verset, ez volt a válasz az indológus kérdésére. Ezt a verset telefonon sms-ben elküldték a megadott telefonszámra.	Informatika óra	Digitális kompetencia (mobiltelefon használat)

21.Kb. fél óra múlva jött a válasz: köszöni szépen a gyerekek segítségét az indológus.		
--	--	--

5. számú melléklet: A Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda értékelési rendszerének főbb elvei

Bhakti pont beírás adható, ha a gyermek önzetlen szolgálatot végez, segíti társait, tanárait, önként jelentkezik plusz feladatokra melyeket lelkesen teljesít, vagy a 24 vaisnava tulajdonság fellelhető tetteiben, szavaiban, viselkedésében. Ez az írásbeli dicséret bekerül a gyermek digitális ellenőrzőjébe, naplóba.

Tiszta lap beírás: Az a tanuló aki nem megfelelően viselkedik tanáraival vagy társaival, nem tartja be megfelelően a intézmény házirendjét, durva, udvariatlan, veszélyezteti és rongálja a környezetét, vagy ehhez hasonló elfogadhatatlan viselkedést tanúsít, tiszta lap beírást kap. Helytelen viselkedését jóváteheti egy általa választott közösségi szolgálattal, melyet a tiszta lapot adó tanárral, megfelelően és lelkiismeretesen el kell hogy végezzen. Ha elvégzi szépen a szolgálatot, és megbánást tanúsít, akkor a tiszta lap pont enyhébben számít bele a havi értékelésbe, ám a naplóba mindenképpen bekerül. Amennyiben a gyermek szolgálatra nem jelentkezik, vagy a gyermek nem megfelelő hozzáállással végzi azt, a figyelmeztetés nyomatékosan beleszámít a havi osztályzatba.

6. számú melléklet: Varnaképzés keretek

1. A képzés célja:

- A Krisna-völgyi közösség gyermekei részére életcélok, szolgálati és munkalehetőségek bemutatása
- gyerekek lelkesítése a farmos szolgálatokra, tevékenységekre
- szaktudás és megfelelő munkamorál fokozatos kiépítése
- Krisna-völgy szolgálati területeinek utánpótlás biztosítása,
- lehetőség a felnövekvő nemzedék számára, hogy az Isteni Párt, Rádhá-Syamasundarát szolgálhassák a személyiségükhöz közel álló varnában, helyzetekben
- az osztályokkal, mint képzőhelyekkel kialakítani egy szorosabb kapcsolatot

2. A képzőhely:

- Az osztályok részéről a kapcsolattartók alkalmassága azon túl, hogy a szolgálatában nagyon szépen teljesít, lelkes átadni a tudását a gyermekeknek is. A kapcsolattartó személyéről a képzés szervezője egyeztet az adott osztály vezetőjével, vagy az általa kijelölt személlyel.

A képzés menete:

5-6.osztály:

- Az éves tervezett időpontokban az osztályvezető, vagy a kapcsolattartó röviden bemutatja az osztály működését és bevonja a gyerekeket valami aktuális szolgálatba

7-9.osztály:

- választott osztálynál bemutatkozó óra
- ált. 2-2 havi ciklusban
- a szolgálati hely és az iskola összeállít közösen egy képzési anyagot, ami segíti a gyermeket a megfelelő szolgálatvégzésben
- a ciklus letelte után jellemzést kap a gyermek és az iskola az szolgálati időszak tapasztalatairól

- alkalmanként 2-4 órás tevékenység, ez az adott tevékenység jellegétől is függ.
 - a cél nem a gyerekek dolgoztatása, hanem a lelkesítés és a mélyebb betekintés a szakmába.
 - ennek pontos időintervalluma a szolgálati területtől is függ, pl. ha a prédikáción elutaznak pár napra, akkor az nyilván nem ebben az időintervallumban fog történni. Ezt egyénileg szükséges egyeztetni aktuálisan.
 - Gyerekenként kb. 2-2 hónap áll rendelkezésre egy tanévben, szeptembertől májusig, amit ezeken a képzőhelyeken töltenének a gyermekek,
- Nyári varna-gyakorlatok: A nyári időszakban is van lehetőség hosszabb, akár egybefüggő szolgálatra, érdemes lenne ezeknek a nagyobb gyerekeknek a projekthetek helyett hosszabb, egybefüggő választott szolgálati helyen lenniük (turizmus, egyéb idényszolgálatok előnyben).
 - **a gyermek jellemzése:**
 - a gyermekről jellemzés készül a képzőhelyen, egy szempontsor alapján
 - 3 terület kiemelten fontos a jellemzésben:
 - a személyisége
 - az ügyessége
 - hozzáállása az adott tevékenységhez.
 - Hosszabb távú tervként szerepel, hogy a képzőhely és az iskola közösen kidolgozna egy "tananyagot", ami az adott területen való elmélyüléshez segítség a gyerekeknek. (Benne a saját elvárásokon, ismeretanyagon kívül külső források pl. könyvek, dokumentumfilmek megtekintésének ajánlatával).

3. Éves menet:

5-6.osztály:

- előzetesen tervezett beosztás alapján
- általánosan minden osztályhoz eljutnak
- csoportos képzések
- a kísérőtanárral mennek az előre betervezett osztályokhoz

- ott a kapcsolattartó fogadja őket, bemutatja az adott osztály tevékenységét, beszélgetnek vele, majd bevonja őket valami aktuális szolgálatba

7-9.osztály:

- egyedi egyeztetés alapján, az általuk választott osztályokhoz mennek csak
- min.heti 2 órában, 2 hónapig
- Itt a gyermekek mellett már nincs kísérő tanár, ők közvetlenül a kijelölt bhakta útmutatásait fogják követni a mindenkori gyerekvédelmi szabályzatunkat figyelembe véve (jelenleg 1 gyermek és 1 felnőtt nem tartózkodhat kettesben). Amennyiben nincs más, aki jelen legyen, úgy a gyermekek párban tudnak menni a képzőhelyre.

4. Projekthetek

- ha valamely vaisnava ünnephez köthető projekthetet tartunk, akkor gyermekek a Fesztivál osztálynak illetve a Pujari osztálynak segítenek.

Fesztiválok idején vállalható szolgálatok:

- templomtakarítás
- díszítés
- segédkezés az előkészületekben (yajna-k, abhiseka, színpad stb)
- mazsolafüzér készítés
- szervezés

7. számú melléklet: Osztályozóvizsga követelményei

1. évfolyam

Magyar nyelv

Magyar nyelvtan - Írás, írásbeli vizsga

- i,í,a,m,e,l,u,ú,z,d,h,o,ó,s,p,é,ö,ő,c,n,v,j,é,á,g betűk önálló leírása, betűkapcsolások a szavakban
- szóírások
- másolás
- hallás utáni leírás
- helyes fűzetvezetés

Magyar irodalom

Magyar irodalom - Olvasás, szóbeli vizsga

- hang-betű-kép egyeztetések, felismerés
- a könyvben-sorban haladva a g betűig mindent tudni
- szavak hangokra bontása, az adott hang helyének felismerése
- hangoztatás, összeolvasás
- betűkből egyszerű szavak alkotása önállóan

Magyar nyelv és irodalom - olvasás és írás írásbeli és szóbeli vizsga

A tanuló képes legyen:

- egyszerű szóbeli közlések megértésére, utasítások végrehajtására, kérdésekre való válaszadásra
- meghallgatott vagy olvasott mese, történet elmondására segítséggel
- az udvarias érintkezés tanult formáinak alkalmazására (köszönés, bemutatkozás, kérés, köszönetnyilvánítás)
- magyar ábécé betűinek fölismerésére, összeolvasására;
- hangos olvasásra
- szavak, mondatok pontos dekódolása, az olvasottak megértése
- a némán olvasott szöveg megértésének bizonyítása, önálló munkálkodás a szöveggel
- tudjon tájékozódni az első osztályos vonalrendszerben
- másolásra kötött betűkkel írott mintáról, a saját nevének önálló, helyes leírására
- a j hang helyes jelölésére a taneszközökből megismert szavak körében
- szavak írására másolással: betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül
- a leírt nyelvi anyag fölolvadására, javítására összehasonlítással
- írásból a kisbetűket ismerje, 1-2-3 szótagú szavak és rövid mondatok írása tollbamondás után, illetve másolásuk

Matematika

Matematika,

írásbeli félévi vizsga

- számjegyek lejegyzése 10-es számkörben
 - műveletek : összeadás, kivonás, pótlás, kiegészítések, bontások
 - tő és sorszámnevek
- páros, páratlan számfogalom

Matematika,

írásbeli év végi vizsga

- számok olvasása, írása 20-as számkörben.
- számfogalom, számok tulajdonságai, biztos számlálás 20-as számkörben (páros, páratlan, számszomszédok).
- hozzátevés, elvétel tevékenységgel, megfogalmazása szóban.
- összeadás, kivonás, bontás, pótlás 20-as számkörben.
- egyszerű összefüggések: több, kevesebb, egyenlő megfogalmazása, lejegyzése, relációs jelek alkalmazása.
- egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása, ellenőrzése, válasz megfogalmazása.
- síkbeli alakzatok megkülönböztetése, alak megnevezése, csoportosítása (logikai készlet)

Ének-zene

- mondókák, kiszámolók ismerete (Lipem, lopom a szőlőt, Cirmos cica, jaj, Elvesztettem zsebkendőmet, Tüzet viszek)
- népdalok, gyerek dalok ismerete (Bújj, bújj, zöld ág, Borsót főztem, Mit játsszunk lányok?, Télapó itt van, Ég a gyertya, ég)
- ritmus és mérő tapsolás
- Bhajana előkészítő: Bhajanban a templomi dalok felismerése zenehallgatás során. Templomban használt hangszerek felismerése, megnevezése.

Vizuális kultúra

- Színkör ismerete és használata
- A színek használata festéssel
- Formák megismerése és rajzolása

Dráma és színház

Dráma, színház története, a színész és a közönség

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

Arcmimika, kéztartások (*mudrák*),

Állatszerepek

Hősök jellemeinek feldolgozása (*Ramayana*)

Vaisnava színdarabokra ünnepekre

Színházi előadás megtekintése

Technika és tervezés

- a természetben talált dolgok felhasználása egy kép elkészítéséhez
- gyöngyökkel, gyurmával és papírral dolgoznak, hogy formákat készítsenek.

Testnevelés

gyakorlati vizsga / projektmunka

ugrás páros lábbal, egy lábon

- labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel
- váltott lábbal lépcsőzés
- babzsák gyakorlat, eldobás, elkapás két kézzel
- egyensúly gyakorlat – kispadon való gyaloglás
- bordásfalon váltott lábbal való felmászás-lemászás- függeszkedés
- szabályos guggolás
- 3 perces futás
- szabályos bukfenc
- szökdelések

Vaisnava etikett és életmód

Gyakorlati vizsga/projektmunka az alábbi témakörökből kettőt kiválasztva:

1. félév:

1. A tisztaság

- a. Rajzold le a környezetet, szobád amikor
 - tiszta és rendezett, és amikor
 - piszkos és rendetlen
- b. Rajzolj le egy kisgyermeket, amikor
 - tiszta és rendezett, és amikor
 - piszkos és rendetlen

2. Viselkedés

Mit csinálunk és mit nem csinálunk az alábbi helyszíneken? Rajzold le!

- utcán
- templomban
- iskolában

3. Vaisnava jelképek

Készíts egy bábót, amelyeken mindezek a vaisnava jelképek szerepelnek

- tilak
- bindi
- sikha/fonott haj
- vaisnava öltözék

4. Ünnepeink

Milyen vaisnava ünnepek vannak ősszel-télen? Készíts egy montázst, kollázst, rajzot vagy festményt a kedvenc ünnepeidről, ünnepeidről ezek közül!

2. félév:

5. Étkezés

Mit esznek a bhakták, mint vegetáriánusok? Tabló készítése a vaisnavák által fogyasztott ételekről

6. Vaisnavák 4 fő szabálya

Rajzold le a vaisnavák 4 fő szabályozó elvét

7. Pancanga – bhakti

Válassz ki egyet a bhakti 5 legfontosabb folyamatából és készíts róla egy rajzot!
(Sadhu sanga- Társulás a bhaktákkal, nama-kirtan- Szent Név éneklése, bhagavata sravana – Bhagavatam hallgatása, mathura-vasa - Szent helyen élni, sraddháya sri murtiya sevaya – hittel szolgálni a murtit)

8. Ünnepeink

Milyen vaisnava ünnepek vannak Tavasszal-nyáron? Készíts egy montázst, kollázst, rajzot vagy festményt a kedvenc ünnepeidről ezek közül!

Slóka (védikus versek)

1. félév

BG. 1.1, 2.7, 2.12, 2.13, 2.14, 2.20, 3.13, 3.19
közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

2. félév

BG. 3.27, 3.37, 4.2, 4.6, 4.7, 4.9, 4.34
közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

2. évfolyam

Magyar nyelv

Magyar nyelvtan - Írás írásbeli vizsga

- tudjon tájékozódni a második osztályos vonalrendszerben
- kis és nagy betűk helyes írása és kapcsolása
- írástempó fejlesztése
- másolásra kötött betűkkel írott mintáról, a saját nevének önálló, helyes leírására
- a j hang helyes jelölésére a taneszközökből megismert szavak körében
- szavak írására másolással: betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül
- a leírt nyelvi anyag fölolvadására, javítására összehasonlítással
- írásból a kisbetűket ismerje, 3-4 szótagú szavak és rövid mondatok írása tollbamondás után, illetve másolásuk

Magyar nyelvtan – írás írásbeli vizsga

- önálló mondatalkotás és leírás adott képről
- mondat írás másolással, hallás után
- írástempó fejlesztése
- másolásra kötött betűkkel írott mintáról, a saját nevének önálló, helyes leírására
- a j hang helyes jelölésére a taneszközökből megismert szavak körében
- szavak írására másolással: betűtévesztés, betűcsere, betűkihagyás nélkül

Magyar irodalom

Magyar irodalom - Olvasás szóbeli vizsga

- önálló szöveg feldolgozása
- ismert szöveg hangos olvasása
- ismeretlen szöveg hangos olvasás
- egyszerű szóbeli közlések megértésére, utasítások végrehajtására, kérdésekre való válaszadásra
- meghallgatott vagy olvasott mese, történet elmondására segítséggel
- az udvarias érintkezés tanult formáinak alkalmazására (köszönés, bemutatkozás, kérés, köszönetnyilvánítás)
- szavak, mondatok pontos dekódolása, az olvasottak megértése
- a némán olvasott szöveg megértésének bizonyítása, önálló munkálkodás a szöveggel

Magyar irodalom – olvasás írásbeli és szóbeli vizsga

- önálló szöveg feldolgozása
- ismert szöveg hangos olvasása
- ismeretlen szöveg hangos olvasás
- egyszerű szóbeli közlések megértésére, utasítások végrehajtására, kérdésekre való válaszadásra
- meghallgatott vagy olvasott mese, történet elmondása önállóan
- szavak, mondatok pontos dekódolása, az olvasottak megértése
- a némán olvasott szöveg megértésének bizonyítása, önálló szövegfeldolgozás

Matematika

írásbeli félévi vizsga

- Számok biztos ismerete 100-ig
- Páros, páratlan számok felismerése
- Kétjegyű számok írása
- Kétjegyű számokhoz, számokból 10-es, kerek szám hozzáadása, kivonása
- Tíz-es átlépés és pótlás összeadásban, kivonásban
- Egyszerű szöveges feladatok
- Csoportosítás
- 2, 3, 4, 5, 10-es szorzó- és osztótábla ismerete

írásbeli év végi vizsga

- Számok biztos ismerete 100-ig
- Páros, páratlan számok felismerése
- Kétjegyű számokhoz, számokból 10-es, kerek szám hozzáadása, kivonása
- Tíz-es átlépés és pótlás összeadásban, kivonásban
- Egyszerű szöveges feladatok
- Csoportosítás
- szorzó és osztó tábla 10-ig
- Maradékos osztás
- Zárójel használat

Ének-zene

- mondókák, kiszámolók ismerete (Mit játsszunk, lányok?, Bújj, bújj, itt megyek, Aki nem lép egyszerre, Gólya, gólya gilice)
- népdalok, gyerek dalok ismerete (Hová mégy te kisnyulacska, Mit játsszunk, lányok?, Danikáné, Éliás, Tóbiás..., Süssünk, süssünk valamit..., Hull a hó...)
- ritmus és mérő tapsolás

- Bhajana előkészítő: Alap bhajana templomi dalok éneklése, hangszeren való játéka. Hangszerek játéka: alap mantrák lejátszása

Vizuális kultúra

- elsődleges, másodlagos színek ismerete és használata
- állatok ábrázolása, rajzolása ceruzával
- Formák ismerete és rajzolása

Dráma és színház

Dráma, színház története, a színész és a közönség

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)

Arcmimika, kéztartások (*mudrák*),

Állatszerepek

Hősök jellemeinek feldolgozása (*Ramayana*)

Vaisnava színdarabokra ünnepekre

Színházi előadás megtekintése

Technika és tervezés

- egyszerű háromdimenziós alakzatok készítése megfelelő technikák alkalmazásával
- a természet megismerése és az ehhez kapcsolódó tevékenységek, mint például a kertészkedés.

Testnevelés

gyakorlati vizsga / projektmunka

- folyamatos futás 3 percig
- labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel
- labdavezetés lábbal és pattogatva, tárgy kerüléssel is
- kúszó és mászó gyakorlatok talajon, tornapadon
- testfordulatok: balra, jobbra át!
- kötélhajtás előre, hátra

- gurulóátfordulás előre, hátra
- szabályos bukfenc
- kéztámaszos gyakorlatok
- szlalom futás

Vaisnava etikett és életmód

Gyakorlati vizsga/projektmunka az alábbi témakörökből kettőt kiválasztva:

1. félév:

1. A tisztaság

- Rajzold le és számozd meg, milyen tevékenységeket végzel ébredés után addig, amíg elmész a gurukulába!

2. Viselkedés

- Készíts egy magyarázó ábrát a vendégeknek, akik most jönnek Krisna-völgybe, hogy a templomban hogyan kell viselkedni, mit lehet és mit nem csinálni, behozni, viselni!
- Készíts egy magyarázó ábrát a gyerekeknek, hogy a gurukulában hogyan kell viselkedni, mit lehet és mit nem csinálni, behozni, viselni!

3. Vaisnava jelképek:

- Rajzolj le egy bhaktát előlről-hátulról tilakokkal a megfelelő testrészén. Ellenőrizd, hogy mind a 12 helyre felrajzoltad-e a tilakokat!
- Lányoknak: tervezz gopiruhát vagy szárít!

4. Ünnepeink

- Rajzold le, kit ünneplünk a Govardhana-puján és miket szoktunk Neki ajánlani!

2. félév:

5. Étkezés

- Rajzold le, mik általában egy feast fogásai. Számozd is meg a rajzon, mikor melyiket osztjuk ki sorrendben!

6. Vaisnavák 4 fő szabálya:

Egy rajz, festmény, montázs vagy kollázs készítése, ahol a 4 szabályozó elv van összevetve a Dharma 4 lábával (kegy, lemondás, tisztaság, igazmondás)

7. Pancanga – bhakti

Készíts tablót a bhakti 5 legfontosabb folyamatáról! (Sadhu sanga, nama-kirtan, bhagavata sravana, mathura-vasa, sraddháya sri murtiya sevaya)

8. Ünnepeink

Készíts naptárt a hónapokról! Rajzold be minden hónaphoz, milyen ünnepeket tartunk akkor!

Slóka (védikus versek)

1. félév

BG. 5.18, 5.29, 6.47, 7.3, 7.8, 7.14, 7.19

közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

2. félév

BG. 8.5, 9.2, 9.14, 9.22, 9.26, 9.27

közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

3. évfolyam

Magyar nyelv

Magyar nyelvtan írásbeli vizsga

- mondatfajták felismerése, önálló alkotásuk
- a beszélő szándékának felismerése, meghatározása
- rokon értelmű szavak
- ellentétes jelentésű szavak
- több jelentésű
- azonos alakú szavak
- szófajtan: főnév-köznév és tulajdonnév felismerése, meghatározása, helyesírása
- egyes és többes szám
- ragos főnevek

Magyar nyelvtan írásbeli vizsga

- mondatfajták felismerése, önálló alkotásuk
- a beszélő szándékának felismerése, meghatározása
- rokon értelmű szavak
- ellentétes jelentésű szavak
- több jelentésű
- azonos alakú szavak
- szófajtan: főnév, ige, melléknév felismerése, meghatározása, helyesírása

Magyar irodalom

Magyar irodalom - Olvasás írásbeli és szóbeli vizsga:

- önálló szöveg feldolgozása
- ismert szöveg hangos olvasása
- ismeretlen szöveg hangos olvasása
- mondatalkotás önállóan
- mondatból szöveg alkotása
- helyes cím választása
- időrendiség felállítása, betartása
- lényeges és lényegtelen megkülönböztetése

Magyar irodalom – olvasás szóbeli és írásbeli vizsga

- önálló szövegfeldolgozás
- ismert szöveg hangos olvasása
- ismeretlen szöveg hangos olvasása

- mondatalkotás önállóan
- mondatból szöveg alkotása
- helyes cím választása
- időrendiség felállítása, betartása
- lényeges és lényegtelen megkülönböztetése

Digitális kultúra

írásbeli (gyakorlati) félévi vizsga

- mappák létrehozása, törlése, mappába rendezés
- adott rajzolóprogram használata
- képek felhasználása rajzolóprogramban
- egyéni rajz készítése

Írásbeli (gyakorlati) év végi vizsga

- Különböző funkciójú alkalmazások ismerete
- böngésző programok használata, adatok gyűjtése az interneten
- képek, videók keresése
- algoritmikus gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- algoritmusok kódolása, robotok irányítása

Környezetismeret

- Az erdő
- Az erdő szintjei
- Az erdő lakói
- Természet és ember kapcsolata
- Tájékozódás
- Közlekedés az utcán, szabályok
- Közvetlen környezetünk
- Energiatudatosság
- a mező életközössége (rovarok, madarak, emlősök)
- tájékozódás a tágabb térben (felszíninformák, időjárás, a víz körforgása, lakóhelyünk)

Matematika

írásbeli félévi vizsga

- a négy alapművelet fejben és írásban alkalmazása 500-ig kerek számokkal
- írásbeli összeadás és kivonás alkalmazása 500-ig
- számszomszédok
- kerekítési analógiák
- nyitott mondatok

- maradékos osztás írásban
- mértékegységek
- geometriai alapfogalmak
- helyi érték, valódi érték, alaki érték
- relációk és jeleinek alkalmazása
- szöveges feladatok lejegyzése, feladatterv felállítása, önálló megoldása, ellenőrzése
- számalkotások
- római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel
- szabályjátékok

Matematika,

írásbeli év végi vizsga

- a négy alpművelet fejben és írásban való alkalmazása 1000-ig kerek számokkal
- Írásbeli összeadás, kivonás 1000-ig
- írásbeli szorzás egyjegyű szorzóval 1000-ig
- számszomszédok
- kerekítési analógiák
- nyitott mondatok
- maradékos osztás írásban
- mértékegységek
- geometriai alapfogalmak
- helyi érték, valódi érték, alaki érték
- relációk és jeleinek alkalmazása
- szöveges feladatok lejegyzése, feladatterv felállítása, önálló megoldása, ellenőrzése
- számalkotások
- római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel
- szabályjátékok

Ének-zene

- mondókák, kiszámolók ismerete (Lipem, lopom a szőlőt, Cirmos cica, jaj, Elvesztettem zsebkendőmet, Tüzet viszek)
- népdalok ismerete (Most viszik, most viszik..., Cickom, cickom..., A tokaji szőlőhegyen..., Kiskertemben uborka..., Hopp Júlika, hopp Mariska..., Járok egyedül...)
- szolmizációs hangok ismerete, kézjelek
- kottamásolás, violinkulcs, szünet lejegyzése
- Bhajana előkészítő: kotta alapján egy két bhajan dal elemzése (szolmizáció, ritmus,) éneklése/ Jaya Rádha mádhava, Nrisimha imák, Govindam ádi purusam/ Hare Krisna dalok. Bhajan hangszerek megszólaltatása kezdő mantrák alapján.

Vizuális kultúra

- Tempera és akril festékek használatának ismerete.
- egyszerű formák festése és rajzolása
- Hajtogatás (origami formák)

Dráma és színház

Dráma, színház története, jelmezek, ékszerek, smink, maszk

A színház kifejezőeszközei (szöveg: monológ, párbeszéd, csop.jelenet)

Védikus jellemek (pozitív-negatív) megjelenítése

Állatszerepek

Hősök jellemeinek feldolgozása (Mahabarat)

Vaisnava színdarabokra ünnepekre

Színházi előadás megtekintése

Technika és tervezés

- formák készítése papírból
- maszk készítése

Testnevelés

gyakorlati vizsga / projektmunka

- szökdelések
- labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel
- labdavezetés lábbal és pattogatva, tárgy kerüléssel is
- labdaátadások
- medicinlabda gyakorlatok elvégzése utasításra
- szabályos kötél kulcsolás lábbal, kötélmászás
- testfordulatok: balra, jobbra át!
- kötélhajtás előre, hátra
- gurulóátfordulás előre, hátra
- szökdelések (indián, sasszé, oldalazva, egy lábon, páros lábbal, tárgy fölött)
- folyamatos futás 3 percig
- labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel (20-20)
- labdavezetés lábbal és pattogatva, tárgy kerüléssel is
- labdaátadások

- állórajt hangjelzésre, ingafutás
- kislabdadobás 2,5 méterről – célradobás
- medicinlabda gyakorlatok elvégzése utasításra
- szabályos kötél kulcsolás lábbal, kötélmászás
- testfordulatok: balra, jobbra át!
- kötélhajtás előre, hátra
- gurulóátfordulás előre, hátra
- dobbantó használat
- zsámoly gyakorlatok elvégzése utasításra

Vaisnava etikett és életmód

Gyakorlati vizsga/projektmunka az alábbi témakörökből kettőt kiválasztva:

1. Társulás

Írd le röviden, de kerek mondatokban:

- Mi mindennel fejezzük ki a hódolatunkat!
- Kiknek kell kifejezni?
- Miért? Hogyan?

2. Szent név:

- Rajzold le, milyen hozzáállással lehet énekelni a Szent nevet a trinád api sunicena vers alapján

3. Szentírások

- Meséld el a kedvenc történetedet az egyik szentírásunkból!
(Hangfelvételen küldd el!)

4. Szent helyek

Mesélj el egy történetet, amelyik az egyik Krisna-völgyi Szent helyhez kapcsolódik! (Hangfelvételen küldd el!)

5. Murtiimádat

Díszítsd fel a házioltáradat, ajánlj füstölőt és virágot! Készíts képet róla és küldd el!

2. félév

6. Társulás

Írd le röviden, de kerek mondatokban:

- Hogyan társulsz egy nálad idősebb bhaktával?
- Egy veled egykorúval?
- Egy tőled fiatalabbal?
- Egy nem-bhaktával?

7. Szent név:

Írj egy rövid fogalmazást a Szent név énekléséből adódó áldásokról

8. Szentírások

Írd le, melyek a legfontosabb vaisnava szentírásaink? Melyik a kedvenced és miért? Röviden mutasd be (hogyan keletkezett, ki beszéli el, milyen témákról van benne szó)

9. Szent helyek

Írd le, milyen hangulatban legyen egy zárándok, amikor a Szent helyekre látogat? Milyen sértéseke elkövetését kell kerülnie? (Dhama aparadhák)

10. Murtiimádat

Milyen murtiimádati kellékeket ismersz? Melyik mire való? Készíts rajzos, magyarázó ábrát róluk egy tablón!

Slóka (védikus versek)

1. félév

BG. 10.8, 10.9, 10.10, 10.11, 11.55, 14.4

közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

2. félév

BG. 14.26, 15.15, 18.54, 18.55. 18.65, 18.66

közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a szanszkrit, következő óra magyar

4. évfolyam

Magyar nyelv

Magyar nyelvtan, írásbeli vizsga

- A szöveg
- A mondat -mondatfajták, állítunk, tagadunk
- A szavak- szinonimák, többjelentésű és egyjelentésű szavak, összetett szavak
- Főnév - toldalékos főnevek
- A tulajdonnév fajtái
- A névelő
- A névutó
- A melléknév
- A számnév

Magyar nyelvtan írásbeli vizsga

- szófajtan ismerete:
 - főnév
 - névelő
 - névutó
 - melléknév
 - számnév
 - névmások
 - ige
 - tollbamondás utáni helyesírás
 - j, ly-s szavak helyesírása
 -

Magyar irodalom

szóbeli és írásbeli vizsga

- ismert, illetve idegen szöveg hangos, értő olvasás
- ismeretlen szöveg önálló feldolgozása adott feladatok alapján

Mahábhárita könyv elolvasása

Az olvasókönyv magyar történelemmel és a nemzeti ünnepekkel és hagyományokkal kapcsolatos fejezetének tartalmi ismerete

Magyar irodalom – olvasás, írásbeli és szóbeli vizsga

- önálló szövegfeldolgozás
- ismert szöveg hangos olvasása
- ismeretlen szöveg hangos olvasása

Magyar irodalom – fogalmazás írásbeli vizsga

- mondatalkotás önállóan
- mondatból szöveg alkotása
- helyes cím választása
- időrendiség felállítása, betartása
- lényeges és lényegtelen megkülönböztetése

Digitális kultúra

A digitális világ körülöttünk

A digitális eszközök használata

Alkotás digitális eszközökkel Információszerzés az e-Világban Védekezés a digitális világ veszélyei ellen A robotika és a kódolás alapjai

Angol nyelv

szóbeli és írásbeli vizsga

can, can't

Where's...?

have/has got..., haven't/hasn't got...

this, that, these, those

What's the time

Témakörök

Otthon és család

Emberekről

Barátaim

Ételek és italok

Helyek

A világom

Ruháim

Környezetismeret

Környezetismeret írásbeli vizsga

- tudjon a megismert élőlényeket a megadott szempontok szerint csoportosítani
- ismerje az élőlények általános jellemzőit
- tudjon jellemezni emlőst, madarat
- ismerje a térképen való tájékozódás alapjait
- ismerje hazánkat, fővárosát, tájait, megyéit, szomszédos országokat
- ismerje az egészséges életmód fő összetevőit

Matematika

írásbeli félévi vizsga

- Számok 10.000-ig
- -tájékozódás a számegyenesen
- -írásbeli összeadás, kivonás, szorzás, osztás egyjegyű számmal
- -oszthatósági szabályok:2-vel,5-tel,10-el oszthatóság
- -műveletek sorrendje
- -kerületszámítás
- -hosszúságmérés, űrtartalom mérés, tömegmérés
- -szorzás 10-zel,100-zal,1000-rel
- -ellentétes mennyiségek
- -távolságmérés térképen
- - átlagszámítás
- - szöveges feladatok megoldása
- - negatív számok

írásbeli év végi vizsga

számok ismerete 10000-ig

- nyitott mondatok megoldása
- műveleti sorrendiség felismerése, alkalmazása
- fejszámolás: összeadás, kivonás, szorzás, osztás 10-, 100-, 1000-rel
- írásbeli szorzás kétjegyűvel
- írásbeli osztás egyjegyűvel
- szöveges feladatok megoldása a tanult formula szerint (adat, terv, becslés, számolás, ellenőrzés, válasz)
- geometriai alapismeretek: síkidomok, testek

- tükrözés
- elemek halmazba rendezése
- törtszámok leolvasása képről, ábráról
- négyzet, téglalap kerületének, területének mérése

Ének-zene

- mondókák, kiszámolók ismerete (Lipem, lopom a szőlőt, Cirmos cica, jaj, Elvesztettem zsebkendőmet, Tüzet viszek)
- népdalok ismerete (Csömödéri falu végén..., Sej a Szanyi híd alatt..., Kossuth Lajos táborában..., Kiment a ház az ablakon..., Láttál-e már valaha...)
- ritmus és mérő, szinkópa tapsolás
- szolmizációs és ábécés hangok ismerete, kézjelek
- kottamásolás, violinkulcs, szünet lejegyzése
- Bhajana előkészítő: Templomi dalok ismerete, mikor énekeljük. Fontosabb ünnepeken énekelt dalok ismerete, éneklése (Nityananda nista, Sri Krisna Caitanya, Gurudév, Krisna Jinika, Rádhe Jaya Jaya Giri pujéyam,)
-

Vizuális kultúra

- önarckép festése – Ilyen vagyok
- Mi leszek, ha nagy leszek? – rajz

Dráma és színház

Dráma, színház története, jelmezek, ékszerek, smink, maszk

A színház kifejezőeszközei (szöveg: monológ, párbeszéd, csop.jelenet)

Védikus jellemek (pozitív-negatív) megjelenítése

Állatszerepek

Hősök jellemeinek feldolgozása (Mahabarat)

Vaisnava színdarabokra ünnepekre

Színházi előadás megtekintése

Technika és tervezés

-
- a főzés alapjai
- agyaggal való munka

Testnevelés

gyakorlati vizsga / projekt munka

- járás ütemtartással, megállás, indulás vezényszóra
- folyamatos futás
- labdapattogatás egy kézzel, váltott kézzel
- labdavezetés lábbal és pattogatva, tárgy kerüléssel is
- labdaátadások
- állórajt hangjelzésre, ingafutás
- szabályos kötél kulcsolás lábbal, kötélmászás
- padgyakorlatok (ugrás, kúszás, mászás, labdapattogatás, labdagurítás)
- testfordulatok: balra, jobbra át, hátra arc!
- kötélhajtás előre, hátra (egy lábon, váltott lábbal, páros lábbal)
- gurulóátfordulás előre, hátra

Vaisnava etikett és életmód

Gyakorlati vizsga/projekt munka az alábbi témakörökből kettőt kiválasztva:

1. Társulás

Írd le röviden egyik ácárya, szent vagy mahajana életét és legfontosabb tanítását, vagy példáját, amivel Téged inspirált!

2. Szent név:

Írd le röviden, mi jellemző a japára, bhajanra és a kirtanra? Miben azonosak és miben különböznek egymástól?

3. Szentírások

Meséld el egy történetet a Krisna-könyvből! Építsd fel az előadásodat a következők szerint:

- Mondd el a címét, meséld el a történetet, emeld ki, mit lehet belőle megtanulni! (Hangfelvételen küldd el!)

4. Szent helyek

Készíts térképet Krisna-völgyi szent helyekről, melyek a recepció és a templom közötti út mentén találhatóak! Írd mindegyik mellé a nevüket!

5. Murtiimádat

Fűzz egy virágfüzért Sríla Prabhupadanak! Készíts képet róla és küldd el!

2. félév

6. Társulás

Írd le röviden egyik most élő vaisnava szép példáját, ahogyan téged inspirál a lelki életben! Lehet tanítód, más felnőtt, vagy egy példamutató gyermek. Mik azok a tulajdonságai, melyekben felnézel rá?

7. Szent név:

Írj egy rövid fogalmazást a Szent név elleni sértésekről!

8. Szentírások

Tarts meg egy leckét a gítából, vagy Bhagavatamból a következők szerint:

- A szanszkrit vers felolvasása, magyar fordítás és magyarázat felolvasása
- beszélni saját szavaiddal a versről és a magyarázatról

Előzőleg készíts vázlatot arról, amit mondani szeretnél, küldd el a róla készült hangfelvételt!

9. Szent helyek

Készíts térképet Krisna-völgyi szent helyekről, melyek a Gosala és a templom közötti út mentén találhatóak! Írd mindegyik mellé a nevüket!

10. Murtiimádat

Írd le, hogy néz ki egy Tulasi ártati? Milyen kellékeket ajánlunk, milyen sorrendben?

Slóka (védikus versek)

1. félév

Isopanisad megszólítás, 1. vers, Upadesamrita 1., 2., 3., 4. vers
közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a
szanszkrit, következő óra magyar

2. félév

BRS. 1.1.11, 1.2.101, 1.2.187, 1.2.225, 1.2.234, 1,1,12
közte 3-4 versenként ismétlés, félév végén az összes vers ismétlése, 1 órán a
szanszkrit, következő óra magyar

5. évfolyam

Magyar nyelv

1. félév

- Mindennapi kommunikációs szituációk: kapcsolatfelvétel, bemutatkozás, kérdés, kérés, beszélgetés.
 - Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, zenei eszközök (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).
- A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: – magánhangzók, mássalhangzók; – magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; ajakkerekítéses, ajakréses, – mássalhangzók: zöngés, zöngétlen; rövid, hosszú.
A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.

2. félév

- Az alapvető helyesírási elvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) ismerete, eseteik felismerése és tudatos alkalmazása.
- Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások.
- A szavak szerkezete: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai.

Magyar irodalom

1. félév

- Otthon, család, nemzet témakör verseinek ismerete: műfaj – életkép, dal fogalma, a vers formai sajátosságai – lírai én, rímfajták
 - Memoriter: Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék, Arany János: Családi kör – részlet (3 versszak)
- A mesék bűvöletében: Nép- és műmesék: magyar és más népek meséi. Verses és

prózai formájú mesék. Állatmesék verses és prózai formában; tündérmese, csalímese, állatmese (fabula), meseregény, mesealak, meseformula, meseszám fogalmak

- Bibliai történetek – a Biblia részei; a megismert részek tartalma ismerete

2. félév

- Petőfi Sándor: a János vitéz cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei: metafora, megszemélyesítés, hasonlat
 - Az ütemhangsúlyos verselés: négyütemű tizenkettes sorfajta
 - Kijelölt memoriterek
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk - Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek kapcsolata, hűség-árulás). Ifjúsági regény fogalma
- Mondák, regék, mítoszok – a monda, rege, mítosz fogalmának ismerete; a megismert művek tartalma
- Szülőföld, táj – új irodalmi műfajok (tájleíró költemény, úti levél) megismerése
 - A saját régió bemutatása

Digitális kultúra

I. Hardver alapok: az adatok bevitele, adatok megjelenítése (elmélet)

- Neumann elvek
- A főbb egységek, perifériák és működési elvük ismerete, önálló használata
- Billentyűzet: vezérlőbillentyűk, funkcióbillentyűk, gépeléshez használható billentyűk, navigációs billentyűk, numerikus billentyűk
- Háttértárak, memóriatípusok

II.Szoftver alapok: operációs rendszer működési elve (elmélet)

- Szoftverek csoportosítása
- Az operációs rendszer főbb működési elve
- Ismertebb operációs rendszerek
- Fájlok, mappák kezelése, ismertebb fájltypusok

III.E-világ és online kommunikáció

- Internet története, felépítése
- Böngészés az interneten, url és a domain név felépítése
- Keresés a világhálón
- Online kommunikáció: email, netikett, közösségi oldalak használata, lehetőségei, veszélyei, chat
- Felhőszolgáltatások: OneDrive, DropBox, pCloud, Google Drive használata

IV. Prezentációkészítés – alapszint (gyakorlat)

- A bemutató készítő program egyszerű lehetőségeinek ismerete
- Az elkészült munkák mentése adott helyre, azok visszatöltése
- Több diából álló bemutató készítése adott témával kapcsolatban
- A bemutató formázása (dia háttér, betűformázás, animáció, áttűnés)

V. Robotika, algoritmizálás, programozás

- Algoritmizálási alapfogalmak: folyamatábra, algoritmus, szekvencia
- A Scratch blokkprogramozási környezet ismerete
- Robot irányítása billentyűzetről, illetve utasítások segítségével
- Saját ötlet megvalósítása
- Micro:bit programozási felület ismerete.
- Animáció készítés
- Érzékelők használata
- Játék készítése

írásbeli

Nyelvi szerkezetek:

Névelők

Személyes névmások

Tárgyas névmások

Létige

Have got/has got

Többszámok

Ez/az/ezek/azok

There is/ There are

Some/any

Birtokos névmási jelző

Helyhatározók

Mozgást kifejező előljáró szók

Can (képesség)

's birtokos eset

Present Simple igeidő

Időhatározók

A gyakoriságot kifejező határozószók

Kérdőszavak

Megszámlálható-megszámlálhatatlan főnevek

Some /any; How much /How many

Much / many /a lot of

Határozott/ határozatlan névelő

Must /mustn't

Should /shouldn't

Melléknevek / melléknév fokozása

Témakörök:

Országok, nemzetiségek

Iskolai tantárgyak,
iskolaszerek
A hét napjai
Testrészek
Családtagok
Megjelenés, belső tulajdonságok
Szobák, a ház részei
Bútorok, háztartási eszközök
Képleírás
A környék, ahol élek
Sorszámnevek
Napirend
Állatok testrészei, élőhelyük
Háziállatok összehasonlítása
Érzések kifejezése
Évszakok, hónapok
Időjárás

Matematika

1. félév

- I. Az egész számok
- Természetes számok írása, olvasása milliós számkörben,
 - A helyiértékes írás; alaki érték, helyi érték, valódi érték.
 - Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása.
 - Számok ábrázolása számegyenesen.
 - Természetes számok kerekítése
 - Írásbeli műveletek: összeadás, kivonás, szorzás, osztás (többjegyű osztóval is).
 - Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.
 - Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.
 - A negatív egész számok értelmezése; ellentett, abszolút érték fogalma
 - Egész számok összeadása, kivonása
 - A témakörhöz tartozó szöveges feladatok megoldása.

II. Törtek, tizedes törtek

- Tört fogalma, szemléltetése, egy egész tört része, mennyiség törtrésze
- Törtek azonos átalakításai: egyszerűsítés, bővítés, vegyes tört,
- Törtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások.
- Összeadás, kivonás a törtek körében.
- Törtek szorzása, osztása egész számmal (0 szerepe a szorzásban, osztásban).
- Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.
- Tizedes törtek értelmezése, helyiérték szerinti összeg alakja,
- Tizedes törtek ábrázolása, kerekítése, összehasonlítása,
- Tizedes törtek összeadása, kivonása,
- Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal.
- A témakörhöz tartozó szöveges feladatok megoldása.

III. Bevezetés a geometriába

- A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, valamint ezek kölcsönös helyzete.
- Konvex, konkáv alakzatok felismerése.
- Párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztése csúsztatással
- Párhuzamosság, merőlegesség felismerése síkbeli és térbeli alakzatok.
- A téglalap és négyzet tulajdonságai, felismerése.
- Testek szemléltetése, tulajdonságai (lap, él, csúcs)

2. félév

IV. Hosszúság, terület, térfogat

- A hosszúság és terület mérése, mértékegységei
- Téglalap, (négyzet is!) kerülete, területe.
- Sokszögek kerülete.
- Kocka, téglatest tulajdonságai, hálójá.
- A felszín és térfogat mérése, mértékegységei
- Téglatestek (négyzetes hasáb, kocka is!) felszínének és térfogatának kiszámítása.
- Képletek használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
- A témakörhöz tartozó szöveges feladatok megoldása.

V. Helymeghatározás, sorozatok

- A helymeghatározás szerepe környezetünkben.
- A derékszögű koordináta-rendszer.
- Pontok ábrázolása, koordináták jelölése.
- Sorozatok, ritmusok, díszítések.
- Nevezetes, érdekes sorozatok.

VI. Mérés, arányosság, szöveges feladatok

- A tömegmérés, mértékegységei.
- Az űrtartalom és térfogat mérése, mértékegységei.
- Az idő mérése, mértékegységei.
- Arányosságok, változó mennyiségek.
- Egyenes arányosság.
- Nyitott mondatok megoldása.
- Szöveges feladatok megoldása.

VII. Adatgyűjtés, statisztika.

- Táblázatok, grafikonok.
- Az adatok ábrázolása; az adatok ábrázolásának értelmezése.
- Átlagszámítás.
- Lehetetlen, lehetséges, biztos események.

Természettudomány

– Követelmények:

A gyermek, tanuló:

- legyen képes a természeti formák, élőlények, egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak összegzésére és ismertetésére, tudjon tanári irányítással egyénileg és csoportban dolgozni,
- legyen képes az élő és élettelen világ ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, példák- kal történő illusztrálására,
- használja megfelelő biztonsággal a szaknyelvet és az önálló ismeretszerzés megismert technikáit
- ismerje a térkép ábrázolásmódja és a valóság közötti kapcsolatot,
- a térkép jelkulcsának használatával igazodjon el – elemi szinten – Magyarország domborzati-vízrajzi, közigazgatási és egyszerű tematikus térképein,
- ismerje az időjárási elemek területi, időbeli változásai közötti összefüggéseket,
- -fogalmazza meg, milyen az aktuális időjárás,
- tudjon különbséget tenni az időjárás és az éghajlat között,
- ismerje hazánk éghajlatának jellemzőit,
- ismerje fel a legfontosabb felszínformákat a valóságban és a térképen,
- ismerje fel leírásból, jellemző álló- vagy mozgóképről hazánk nagytájait. Értse a felszínük kialakulásában résztvevő folyamatok egymásutániságát, összhatását,
- tudjon példákat mondani a haza nagytájak természeti-társadalmi környezeti értékeire,
- legyen képes felismerni, megnevezni és jellemezni az őszi és a tavaszi kertben megismert élőlényeket,
- ismerje és hasznosítsa a gyümölcs- és zöldségfélék táplálkozásban betöltött szerepét, fogyasztásuk egészségügyi szabályait,
- tudja, hogy a kert élőlényei környezetükkel és egymással szoros kapcsolatban, kölcsönhatásban élnek,
- ismerje az ember természetformáló munkáját a kultúrnövények kialakulásának és az állatok házasításának folyamatában,
- ismerje fel és tudja jellemezni a megismert állatok küllemét, testfelépítését, életmódját és az emberhez való kapcsolatát,
- ismerje a háziállatok tenyésztésének célját és az egészséges állattartás ismérveit,
- rendelkezzen a növényi és állati termékek fogyasztásának elemi egészségügyi ismeretei- vel és gyakorlatával,
- sajátítsa el és használja a mindennapi életében a helyes fogyasztói magatartás ismereteit,
- törekedjen a kulturált és emberséges állattartás, valamint az állatvédelmi szabályok betartására,

- ismerje fel a környezetében tapasztalható környezetkárosító tevékenységeket, folyamatokat,
- értse és tudja, hogy élő és élettelen környezetnek állapotáért ő is sokat tehet.

Témakörök:

-Élet a kertben

Min. követelmény: *Legismertebb gyümölcsfáink: a szilvafa, almafa és a szőlő habitusa, jellegzetes szervei. Legfontosabb zöldségfélék: paradicsom, paprika, uborka, fejeskáposzta, sárgarépa, petrezselyem jellegzetes szervei, egyedfejlődése.*

• **Anyagok és változások a környezetünkben**

Min. követelmény: *Fizikai és kémiai tulajdonságok különbsége, példákkal, Halmazállapotok jellemzői, halmazállapot – változások, oldatok felépítése, égés feltételei, fajtái. Tájékozódás a térképen és a természetben*

Min. követelmény: *Eligazodás a domborzati-vízrajzi, közigazgatási, egyszerű tematikus és a lakóhelyi környezetet ábrázoló térképeken. A térkép jelkulcsának használata. A tér- képolvasás lépéseinek alkalmaztatása a szemléleti térképolvasás szintjén.*

• **Az időjárás és az éghajlat**

Min. követelmény.: *Számításokkal alátámasztani a hőmérséklet napi-, évi ingadozását, a középhőmérséklet alakulását. Tematikus térképek, diagramok elemzésével összegyűjteni hazánk éghajlatának jellemzőit.*

• **Az állatok felépítése-Állatok a házban és a ház körül**

Min. követelmény: *A házasítás életmódbeli változásainak következményei, háziállatok küllemi sajátosságai és jellegzetes szerveik, életmód és a szervezet oksági kapcsolatait, fogazat, táplálkozási módok.*

• **Az ember szervezete és egészsége**

Min. követelmény: *Csont, izom, ízület, tápcsatorna, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.*

Ének-zene

I. A magyar népzene

A tanuló:

– tudjon 6 dalt emlékezetből csoportosan, tisztán, érthető szövegkiejtéssel, pontos ritmusban elénekelni, –

legyen képes a népzenei és honismereti tudás egységesítésére, összevonására, – ismerje fel a népi

hangszereket a hangzásukról, – végezzen gyűjtőmunkát lakóhelyének népi kultúrájáról, – legyen jártas a

magyar népi hagyományok és szokások világában (megnevezése és célja), – a felsorolás szintjén,

területhez kötve nevezze meg a népdalgyűjtőket, – különböztesse meg az új és régi stílusú népdalok

jellemzőit, – tudjon beszélni Kodály Zoltán életéről, munkájáról, – legyen képes egyszerű ritmus, dallam

és szöveg rögtönzésére (2-3 ütem), ismerje fel a többször meghallgatott zeneműveket, feldolgozásokat

(szerző – cím – műfaj).

Dalok

1. Szent István millenniumi éneke, 2. Egressy–Vörösmarty: Szózat, 3. Csillagok, csillagok

4. Erdő, erdő, de magas a teteje, 5. Megyen már a hajnalcsillag, 6. Megrakják a tüzet, 7. Győri kanász a

dombon, 8. A csitári hegyek alatt,

Zeneművek (teljes vagy részletek): 1. Kodály: Ének Szent István királyhoz, 2. Egressy–Vörösmarty:

Szózat, 3. Kodály: Gergely-járás, 4. Bartók: Gyermeknek II/33. 5. Bartók: Mikrokozmosz I. – 12, 14,

31; II. 65. 6. Kodály: Székelyfonó, 7. Kodály: Kállai kettős, 8. Kodály: Pünkösdlő, 9. Bárdos: Régi

táncdal, 10. Bárdos: Magos a rutafa

A tanuló: – a tizenhatod értéket ismerje fel, reprodukálja s helyes elosztásban kottázza, írja le a különböző

variációiban, – legyen képes abszolút és relatív módon szolmizálni és kottázni 1b előjegyzéssel, – ismerje

fel a dúr és moll hangsorokat, tudjon adott dallamot kvintváltással folytatni.

III. Zenetörténeti korok, ismeretek

A tanuló:– tudjon a három korszakból egy-egy éneket szépen, finoman, halkán megszólaltatni, – ismerje a

tanult korok jellemzőit (összevetve más művészeti területekkel) műfajait, hangszereit és zeneszerzőit, –

nevezze meg az emberi hang hangszíneit, – ismerje fel a hangszereket a hallott hangszín és a

megszólaltatás technikája, módja alapján, – tudatosítsa magában: minden zenének van célja és

mondanivalója, – a meghallgatott zeneművek fő témáját tudja szolmizálni vagy dúdolni, – jusson el a

felismerés szintjére:

Dalok :1. Salve Regina – gregorián, 2. Palestrina: Száll, zeng a dal, 3.Bach: Már nyugosznak a völgyek,

Zeneművek (teljes vagy részletes), 1. Lassus: Visszhang,2. Purcell: Trombita – fanfár,3. Vivaldi: F-moll

hegedűverseny: A tél,4. Bach: G-dúr menüett,5. Bach: Már nyugosznak a völgyek

6. Bach: H-moll szvit, 7. Händel: Győzelmi kórus,8.Händel: Tűzijáték

Bhajana előkészítő: A tanuló tudja a 64 művészetben mennyi foglalkozik a zenével. Bhajan dalokat

kottából tudja énekelni, hangnemeket felismerni. A bhajan hangszereket használja és Templomi dalokat

ismeri. Áráti alatti éneklést tudja , alkalmazza a templomban.. Fontosabb ünnepeken énekelt dalok ismerete,

éneklése (Nityananda nista, Sri Krisna Caitanya, Gurudév, Krisna Jinika, Rádhe Jaya Jaya Giri pujéyam,)

Bhajana fogalmak , és hangszerek imáinak tudása.

Vizuális kultúra

- festékek és színek ismerete tempera és akril festékekkel
- A műszaki rajzolás alapjai
- A színceruza használatának alapjai
- Geometriai formák és optikai illúzió ismerete

Technika és tervezés

sütés édességek készítése

☐ kötés és varrás alapjai

Testnevelés

- Rendgyakorlatok
- Gimnasztikai gyakorlatok
- 6 perces futás
- 10 szabályos fekvőtámasz
- Bordásfal gyakorlatok
- 10 négyütemű fekvőtámasz
- Ingafutás
- Ugrás páros lábbal súlypont emelkedéssel
- Szabályos bukfenc
- Gerely hajítás
- Kislabdadobás

Történelem

– Személyes történelem

Fogalmak: kódex.

Személyek: -.

Kronológia: Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.

Védikus történelemszemlélet: a világ teremtése, időmérés, az univerzum felépítése, varásrama társadalmi rendszer

– Fejezetek az ókor történetéből

Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légió, népvándorlás.

Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.

Kronológia: Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása. *Topográfia:* Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.

– A kereszténység

Fogalmak: egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora.

Személyek: Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok.

Kronológia: -.

Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem.

2. félév

- A középkor világi

Fogalmak: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.

Személyek: Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.

Kronológia: -.

Topográfia: Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.

- Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.

Személyek: Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla,

IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.

Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása.

Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.

Vaisnava etikett és életmód

- A megfelelő hangulat elsajátítása: alázatosság és hódolatfelajánlás (*trinád api szunicséna* elv)
- A tisztaság elvei
- *Vaisnava* öltözködés és jelképek
- A *vaisnavák* viselkedése
- A *szádhana-bhaktival* kapcsolatos etikett
- A *Vaisnava* társulás etikettje
- A guru és a tanítvány közti etikett
- A templomi etikett
- A *prasádammal*, egyéb szent tárgyakkal kapcsolatos szabályok
- A szent helyeken követendő elvek

- A fesztiválokkal kapcsolatos etikett
- Férfiak és nők közötti társulás
- Etikett a prédikálásban
- A *Vaisnava* vendégfogadás etikettje

Védikus irodalom

A tantárgyi osztályozó vizsgán való számonkérés, teszt vagy beadandó az alábbi témakörökből való felkészülést igényli.

1. félév: Bhagavad-gíta

A Bhagavad-Gíta kerettörténete (Kuruksetrai harc, kitörésének okai)
 Tanítványok helyzete (BG.2.7), tanítványi láncolat (4.2) Guru fontossága (4.34)
 Lélekvándorlás (BG. 2.12, 2.13, 2.14, 2.20)
 Kötelességből cselekedni (BG. 3.19)
 Példamutatás (BG.yad yad
 Anarthák és hamis ego (BG. 3.27, 3.37)
 Krisna megjelenése (BG. 4.6, 4.7, 4.9)
 Felszabadulás az anyagi kötöttségek alól, egyenlő látásmód (BG.5.18)
 A béke képlete (BG. 5.29), a legkiválóbb yogi-k (6.47)

2. félév: Bhagavad-gíta

Krisna megismerése, visszatérés Hozzá (BG.7.3, 7.8, 7.14, 7.19, 8.5)
 Legtisztább tudás (BG.9.2)
 Krisnát imádó bölcsek és imádatuk eredménye (BG.9.14, 9.22)
 Felajánlások Krisnának (BG.9.26, 9.27)
 A BG.4 legfontosabb verse/Catursloke (BG.10.8 - BG.10.11)
 Ki tud eljutni Krisnához? (BG.11.55)
 Az anyagi természete és a felülemelkedés rajta (BG.14.4, 14.26)
 Krisna helyzete (BG.15.15)
 Transzcendentális szint jelentése (BG.18.54-55)
 Végkövetkeztetés (BG.18.65-66)

6. évfolyam

Magyar nyelv

Alapszófajok, ige, igekötő: az igeidők és igemódok felismerése, használata, az ige általános és határozott ragozása, az igekötő szerepe az igealakok helyesírási tudnivalói: a múlt idejű, a felszólító módú igealakok helyesírása; az igekötős igék helyesírása

- A főnevek fajtái: köznév és tulajdonnév; a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, helyesírása, szerkezete

az egybeírás, különírás és kötőjeles írás szabályai a tulajdonnevekben a tulajdonnevek –i/s/-beli képzős alakjainak helyesírása

- A névszók többi típusa: melléknév, számnév, névmás, ill. ezek fajtái, helyesírásuk, szerkezetük, mondatbeli szerepük.

A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban

a keltezés helyesírása

Határozószók, igenevek, viszonyszók és mondatszók felismerése és szerepe a szövegben.

az igenevek fajtái: főnévi, melléknévi és határozói igenév

a viszonyszók és mondatszók szerepe a beszédben; helyesírási kapcsolódások

Magyar irodalom

Mondák, regék, balladák – a mondafajták megismerése, nép-és műballadák

a ballada műfaji sajátosságai

a ballada szerkezeti felépítése

Magyar szentekről szóló legendák ismerete (Szent László, Szent Margit, Szent

Erzsébet)

- Arany János: Toldi - A Toldi cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós

helyzete, tettei, magatartása, kapcsolatai, konfliktusai.

Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).

A megjelenítés eszközei (pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok,

pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótőismétlés).

Előhang, mottó, expozíció, kaland, allegória, epizód, késleltetés, körülírás,

felező 12- es.

- Fazekas Mihály: Lúdas Matyi – műértelmezés, szerkezet.

Líra, lírai alany, téma, motívum, versforma, rímszerkezet

- Gárdonyi Géza: Egri csillagok - cselekmény, szerkezet; a szereplők

csoportjai, kapcsolataik, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont,

jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja. A mű fontos

témái és motívumai.

Digitális kultúra

I. Szövegszerkesztés – középhaladó szint (gyakorlat)

- Szöveg begépelése, kijelölése, javítása, mentése, visszatöltése
- Karakterformázás (betűtípus, betűstílus, betűméret)
- A különleges karakterek beszúrása (szimbólumok)
- Bekezdések formázása (igazítás, behúzás, térköz)
- Felsorolás, számozás
- Képek keresése, beszúrása, formázása
- Adatok táblázatos elrendezése
- Táblázat formázása (oszlopszélesség, szegély és mintázat)

II. Online világ

- Elektronikus ügyintézés: menetrendi információk, jegyvásárlás, stb.
- Elektronikus könyvtárak, online feladatbankok használata
- Internetes keresés, kereső programok típusai és használatuk
- Az internet veszélyei

III. Programozás micro:bit-ben – középhaladó szint (gyakorlat)

- LED kijelző használata
- Összetett feltételek, logikai műveletek használata
- Sprite használata
- Összetettebb feladat megoldása

IV. Multimédiás elemek készítése

- Multimédiás fájlkiterjesztések ismerete
- Fényképek rögzítése, feltöltése
- Hangok digitális rögzítése, feltöltése
- Digitális videófelvevételek készítése
- Összetett feladat elkészítése

V. Digitális eszközök használata

- Adatok tárolása: alapvető mappa és fájlkezelés
- Felhőtárhely használat

Angol nyelv

írásbeli

Nyelvi szerkezetek:

Névelők

Személyes névmások

Tárgyas névmások

Létige

Birtokos névmási jelző

Helyhatározók

Mozgást kifejező előjárósók

's birtokos eset

Present Simple igeidő

Időhatározók

határozószók

Present Continuous igeidő

Was /were (létige múlt idejű alakja)

Past Simple igeidő (szabályos és rendhagyó igék)

Megszámlálható-megszámlálhatatlan

Much / many /a lot of

Határozott/ határozatlan névelő

Must /mustn't

Should /shouldn't

Melléknevek / melléknév fokozása

Going to (jövő idő)

Felszólító mód

Can/can't (engedély)

Present Continuous igeidő (jövő idő)

Témakörök:

Saját család bemutatása

Napirend

Emberek külső és belső tulajdonságainak leírása

Holiday

A világunk

Hiszed vagy sem!

Múltbeli események

Városba látogatás

Környezetvédelem

Tudományok

Matematika

1. félév

I. Számok és műveletek

- Műveletek, műveletsorok megoldása a racionális számok körében

(természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal – négy alpművelettel).

- Számok kerekítése (egészekre, tizedre, századra, ezredre).
- Számelméleti alapismeretek
- Fogalmak ismerete: osztó és többszörös, prímszámok és összetett számok, osztók, többszörösök, oszthatósági szabályok (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 3-mal, 9-cel, 5-tel, 25-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 6-tal, 12-vel, 15-tel), legkisebb közös többszörös, legnagyobb közös osztó, osztópárok
- Oszthatósági szabályok alkalmazása, prímszámok felismerése, összetett számok prímtenyezős felbontása, legkisebb közös többszörös, legnagyobb közös osztó illetve osztópárok meghatározása egyszerűbb esetekben.
- Mértékegységek helyes használata, mértékegységek átváltása (hosszúságmérés, tömegmérés, űrtartalom-mérés, területmérés, térfogatmérés, időmérés)
- Mérés pontosságának jelzése

II. Geometriai vizsgálatok, szerkesztések Fogalmak:

- Alakzatok síkban és térben: egyenes, félegyenes, szakasz, párhuzamos- és merőleges egyenes, síkidomok és sokszögek, testek (lapok, élek, csúcsok)
- A kör és részei (körvonal, körlap, sugár, átmérő, körív, húr, körszelet, körgyűrű, körcikk, szelők és érintők), szakaszfelező merőleges
- Szögek típusai, sokszögek (átlók, belső szögek),
- Tengelyesen tükrös alakzatok – háromszögek és négyszögek
- Tengelyes tükrözés tulajdonságai
- Háromszögek (háromszög-egyenlőtlenség, felosztása szögek és oldalak szerint)
- Négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) felismerése, alapvető tulajdonságai.

Szerkesztések:

- Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása csúsztatással, körzővel.
- Szögek mérése szögmérővel
- Szögek szerkesztése, másolása körzővel.
- Síkbeli alakzatok távolsága: pont és pont, pont és egyenes, egyenes és egyenes közti távolság meghatározása
- Szakaszfelező merőleges szerkesztése
- Tengelyes tükrözés végrehajtása rácson és füzetlapon körző és vonalzó segítségével.
- Háromszögek szerkesztése 3 adatból (3 oldal, 2 oldal és közbezárt szög, egy oldal és két szög)
- négyszögek szerkesztése (négyzet, téglalap), területe, kerülete

2. félév

III. Összefüggések, százalékszámítás

- Diagram, grafikon, táblázatok leolvasása, készítése

- Arány, arányosság, két szám aránya
- Egyenes arányosság
- Fordított arányosság
- Arányos osztás
- Százalékszámítás: százaléérték, százalékláb, alap kiszámítása egyszerű feladatokban – következtetéssel
- Algebrai kifejezések
- Összevonás, zárójelfelbontás – egyszerű esetekben
- Egyenletek megoldása lebontogatással
- Egyenlőtlenségek – ábrázolása, megoldása.
- Szöveges feladatok megoldása egyenlettel – egyszerű esetekben.

IV. Kerület, terület, felszín, térfogat

- Sokszögek kerülete
- Terület, térfogat
- Négyzet, téglalap, háromszögek területe egyszerű esetekben. (Egyenlő szárú, vagy derékszögű háromszögek.)
- Alakzatok a térben – testek – felszín, térfogat.
- szabályos testek

V. Statisztika

- Grafikonok, diagramok, összefüggések
- Adatok rendezése, ábrázolása
- Kördiagram olvasása
- Sorbarendeázések – egyszerű kombinatorikai feladatok.

Természettudomány

– Követelmények:

A gyermek, tanuló:

- tudja, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől és egymással is szoros kapcsolatban élnek,
- ismerje közvetlen környezete és a hazai tájak életközösségeinek földrajzi helyzetét, élet- feltételeit és legjellemzőbb élőlényeit,
- legyen képes küllemi sajátosságai alapján az élőlények felismerésére, megnevezésére és jellemzésére,
- ismerje az élőlények életközösségben betöltött szerepét és táplálkozási kapcsolatait,
- tudjon egyszerű táplálkozási láncokat összeállítani,
- vegye észre, és tudja példákkal illusztrálni az életközösségekben megismert ok- okozati összefüggéseket,
- sajátítsa el az élőlények rendszerezéséhez szükséges ismereteket, és tudja a megismert élőlényeket megfelelő kategóriákba sorolni,

- ismerje hazánk természeti értékeit, lássa az élőhelyek és élőlényekveszélyeztetettségét, érezzen irántuk felelősséget,
- rendelkezzen a környezettudatos magatartás elemeivel,
- tudjon tanári segítséggel méréseket, vizsgálódásokat végezni, tapasztalatait a megadott szempontok alapján összegezni,
- mondjon példákat a megismert kölcsönhatásokra, folyamatokra: a felszínformálódásra, a felszín – vizek jellemzői; az éghajlat – (vizek) – természetes növénytakaró – talaj közötti összefüggésekre, legyen jártas a földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezésében, feldolgozásában: a lényeg kiemelésében, hasonlóságok és különbségek észrevételében; adatok, adat- sorok, diagramok, ábrák elemzésében, tények, információk ábrázolásában,
- tájékozódjon elemi szinten, a térképen – Magyarország térképén; a földgömbön – aföld- rajzi fókuszát segítségével,
- használja a térképet egyszerű földrajzi ismeretek megszerzésére,
- ismerje Magyarország nagytájainak leglényegesebb jellemzőit, tudjon példákat mondani a hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági környezeti értékeire,
- sorolja fel és mutassa meg a földgömbön a kontinenseket, óceánokat,
- tudjon szemléletes képet adni az éghajlati övezetekről,
- legyen jártas a megfigyelések, kísérletek eszközeinek kiválasztásában, balesetmentes használatában a leírt munkafolyamat fegyelmezett és pontos végzésében,
- tudja használni az élőhelyek az élőlények és a tájak megismerési algoritmusait,
- rendelkezzen megfelelő jártassággal az önálló ismeretszerzés módszerének használatában.

– **Témakörök:**

• **A Föld**

Min. követelmény: *A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggések ismerete. A hegységek keletkezése, gyűrthegegysegek, röghegegysegek, vulkáni hegyek – példakkal. A síkságok (alföldek) kialakulása - példakkal, jellemző felszínformák, külső erők felszínformálása. A szélességi körök és a hosszúsági körök jellemzői, nevezetes körök.*

• **Az éghajlat**

Min. követelmény: *Éghajlati övezetek. Az éghajlatot alakító, módosító tényezők.*

- **Hazai erdők**

Min. követelmény: *A gombák szerepe az életközösségben. Felismerni és jellemezni a megismert állatokat (szarvasbogár, gyapjas lepke, koronás keresztes pók, közönséges kullancs, éti csiga, erdei egér, széncinege, nagy tarkaharkály, erdei fülesbagoly, róka, vad- disznó, gímszarvas). Erdei táplálékláncok összeállítása. Erdőszintek legjellemzőbb növényeinek: kocsánytalan tölgy, erdeifenyő, gyepűrózsa, kökény, erdei pajzsika, seprűmoha, hóvirág faji jellemzői, felismerése.*

- **Rétek, mezők, szántóföldek**

Min. követelmény: *Füves területek, környezeti tényezők, életfeltételei, A füves puszták*

jellegzetes növényeinek: angolperje, nádperje, pongyolapitypang, mezei zsálya és a parlagfű előfordulása, igénye, faji jellemzői. Az életközösség állatainak: olasz sáska, zöld

lombszöcske, zöld varangy, ürge gyík, mezei nyúl, fácán, fehér gólya szervezete, élet- módja, egyedfejlődése. Szántóföldi növényeink (búza, kukorica, napraforgó) részletes jellemzése.

- **Vizek és vízpartok életközössége**

Min. követelmény: *Vizek, vízpartok életfeltételei, A vízi élethez való alkalmazkodás példák. A vízparti növénytakasúások legjellemzőbb növényeinek fehér fűz, nád, fekete nyár és a vízpartok legjelentősebb állatainak: kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, vidra, gyötrő szúnyog, szitakötők testfelépítése, életmódja. Vízben élő növények, állatok: fonalas zöldmoszat, hínáros békaszőlő, orvosi pióca, kecskerák, tavi kagyló, ponty, lesőharcsa külleme, testfelépítése, életmódja, táplálkozási kapcsolatai.*

Ének-zene

I. A magyar népzene: A tanuló:– tudjon 9 magyar népdalt emlékezetből – csoportosan, karakteresen

énekelni, a dallam és a szöveg egységének megteremtésével, – ismerje meg Békefi Antal és Olsvai Imre

gyűjtőmunkáját, – tudjon idézni a tanult szokásokból és hagyományokból, – ismerje

lakóterületének

népzenei együtteseit (asszonykórus, Páva-kör, hangszeres együttesek, tánccsoportok).

Dalok: 1. Ősszel érik babám, 2. Luca Panna, 3. Édesanyám, de sokszor kért a jóra

,4. Zöld buborkát megcsípte a hideg dér, 5. Mit hoztunk kendteknek, 6. Ez a kislány belenéz a tükörbe, 7.

Örvendtes napunk támadt ,8. A Vidrócki híres nyája, 9.Madárka, madárka

Zeneművek: 1. Eredeti felvételek, 2.Kodály Zoltán: Mátrai képek

III.Magyar történeti énekek

A tanuló:– tudjon különböző korokból 7 magyar történeti éneket hangulatosan, érthető szövegmondással

elénekelni, – határozza meg a dalokban előforduló korabeli szavak, kifejezések jelentését, – ismerje fel a

tanult hangszereket hangzás és alak alapján, – tudjon összefüggően beszélni, Tinódi Lantos Sebestyén

életéről és műveiről, – értelmezze a históriás énekek, kuruc dalok és '48-as dallamok üzenetét.

Dalok: 1. Ah, hol vagy magyarok., 2. Ti magyarok, már Istent imádjátok,3. Egri históriának summája, 4.

Csínom Palkó 5. A jó lovas katonának

Zeneművek:1. Kodály: Ének Szent István királyhoz, ,Lázár Attila: Ti magyarok,

3. Szőnyi Erzsébet: Egri históriának summája 4.L. Kecskés András: Csínom Palkó,

III.Elméleti ismeretek

A: tanuló:– ismerje fel hallás után és kottaképről a triolát, – legyen képes a 3/8-os és 6/8-os lüktetés

megtartására, – tudja alkalmazni a módosító jeleket, – nevezze meg a kereszttel, majd b-vel módosított

ABC-s hangokat, – tudjon kottázni egy kereszt (#) előjegyzéssel ismerje fel és nevezze meg a szekund és

a terc hangközöket

IV. Zenetörténeti ismeretek

A tanuló:– tudjon 7 klasszikus dalt szépen, a megfelelő tempóban is dinamikával énekelni, – ismerje a

bécsi klasszicizmus korának jelentőségét, – tudja megnevezni a műfajokat és a kor zeneszerzőit, – ismerje

fel a meghallgatott zeneműveket.

Dalok:1. Haydn: Szerenád,2. Haydn: Szüreti kórus,3. Mozart: Vágyódás a tavasz után

4. Mozart: Az erdőt járva sípolok, 5. Mozart: Bűvös csengettyű, 6. Beethoven: A mormotás fiú dala

7.Beethoven: Lángolj fel a lelkünkben,

Zeneművek 1. Haydn: D-moll vonósnégyes,2.Haydn: G-dúr szimfónia,3.Mozart: Egy kis éji zene

4. Mozart: Varázsfuvola, 5. Beethoven: Zongoraszonáta Op.13.,6. Beethoven: D-dúr hegedűverseny

7. Beethoven: IX. szimfónia

Vizuális kultúra

- festékek és színek ismerete tempera és akril festékekkel
- csendélet rajz grafit technikával
- Az anatómia alapjai
- az illusztráció alapjai
- agyaggal való formázás ismerete

Technika és tervezés

- maszk készítése különböző technikákkal
- a hímzés alapjai
- dekoráció készítésének ismerete

Testnevelés

- Rendgyakorlatok
- Gimnasztikai gyakorlatok
- 6 perces futás
- 10 szabályos fekvőtámasz
- Bordásfal gyakorlatok
- 10 négyütemű fekvőtámasz

- Ingafutás
- Ugrás páros lábbal súlypont emelkedéssel
- Szabályos bukfenc
- Gerely hajítás
- Kislabdadobás

Templom ének (bhadzsan)

1. félév

- Bhajana alapfogalmak: Kritana , bhajana jelentése
- Az ének szeretetünk kifejezése : történetek ismerete amik ezt támasztják alá: Nárada muni, Hanumán, Rádhá
- A bhajanba, kirtanba, való részvétel ismeretét. A bhajan és kirtana felépítése szerkezete
- A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán, karatalon való játék elsajátítása. A hangszerek mantráinak gyakorlat ismerete

2. félév

- Srila Prabhupáda prédikálásában a zene szerepe. A bhajan tanításai, idézetek által.
- Caitanya Mahabprabhu kirtan ácárya rövid életét, kirtana történet bemutatása az életén keresztül
- A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán, karatalon való játék elsajátításaA hangszerek mantráinak gyakorlat ismerete

Történelem

1. félév

– **A Magyar Királyság virágkora**

Fogalmak: aranyforint, nádor, *nemes*, ösiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár. *Személyek:* I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán.

Topográfia: Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács.

Évszámok: 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).

– **A világ és Európa a kora újkorban**

Fogalmak: újkor, felfedező, *gyarmat*, manufaktúra, *reformáció*, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány.

Személyek: Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington.

Topográfia: Amerika, Versailles, London, Szentpétervár.

Évszámok: 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).

– **Magyarország a kora újkorban**

Fogalmak: végvár, hódoltság, szultán, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágysági rendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet.

Személyek: Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II.

Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.

Topográfia: Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár,

Debrecen. *Évszámok:* 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk” éve), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).

2. félév

– **A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon**

Fogalmak: népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, *ipari forradalom*, *tőkés*, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, *reformkor*, közteherviselés, *cenzúra*, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyszabadság, honvédség, trónfosztás, nemzetiségi törvény.

Személyek: XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgei Artúr, Bem József.

Topográfia: Párizs, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Buda, Világos, Arad.

Évszámok: 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel meg-jelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15.

(forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849.

október 6. (az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése).

Vaisnava etikett és életmód

- A megfelelő hangulat elsajátítása: alázatosság és hódolatfelajánlás (*trinád api szunicséna* elv)
- A tisztaság elvei
- *Vaisnava* öltözködés és jelképek
- A *vaisnavák* viselkedése
- A *szádhana-bhaktival* kapcsolatos etikett
- A *Vaisnava* társulás etikettje
- A guru és a tanítvány közti etikett
- A templomi etikett
- A *prasádammal*, egyéb szent tárgyakkal kapcsolatos szabályok
- A szent helyeken követendő elvek
- A fesztiválokkal kapcsolatos etikett
- Férfiak és nők közötti társulás
- Etikett a prédikálásban
- A *Vaisnava* vendégfogadás etikettje

Védikus irodalom

Védikus irodalom

6.osztály:

A tantárgyi osztályozó vizsgán való számonkérés, teszt vagy beadandó az alábbi témakörökből való felkészülést igényli.

1. félév: Tanítások nektárja, Srí Ísopanisad, Odaadás nektárja

Srí Ísopanisad: Bevezetés, 1.mantra és magyarázata
Tanítások nektárja: 1-4.vers mondanivalója és a magyarázat témái
Odaadás nektárja: NOD 1.1.11. Anyábhilásitá, 1.2.101. Sruti-smriti, 1.2.187.
Ihá yasya harer dasye, 1.2.225. Anásaktasya visayán, 1.2.234. Atah srí krsna
námádi, 1.1.12. Sarvopádhi vinirmuktam versek mondanivalója és
magyarázata

2. félév:

A BG.5 fő témája: (Ísvara, prakrti, jiva, karma, kála) BG bevezetéséből
Guru parampará (BG)
A tudásszerzés folyamata (ISO)
Kötőerők (BG)
Varnasrama (BG)
Jógafolyamatok (BG)
Az odaadó szolgálat (Odaadás nektárja)
Szentek tulajdonságai (BG.)

Hon-és népismeret

1.félév:

Gyakorlati vizsga/projektmunka az alábbi témakörök egyikéből:

1. Családfa elkészítése:

Formai követelmény:

- digitálisan (pl. [www. myheritage.hu](http://www.myheritage.hu)), vagy
- kézzel rajzolva

Választható témakörök:

- Saját családfa: min.3 generáció
- Krisna családfája: min. 10 tag (ld. Bhagavatam)
- Lelki családfánk: a Guru-parampará: min. 10 tag (ld. Bhagavad-gíta)

2. Krónikaírás: lakóhely történetének felkutatása:

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva
vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

3. Ünnepeink:

Naptárkészítés az alábbi témakörökből

- magyar ünnepek
- vaishnava ünnepek

Formai követelmény:

A naptárat lehet digitálisan (pl. Canva programban) vagy kézzel készített formában, tetszőleges technikákkal, méretben és eszközzel elkészíteni

4. Lakóhelyünk

- A lakhely szerinti település, megye hagyományos élete, szokásai ppt képekkel kiegészítve
- Krisna-völgy szent helyei ppt képekkel kiegészítve

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

5. Hungarikumok

A hungarikumok fogalma, jelentősége, kategóriái példákkal

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

2.félév

1. Hagyományos ételek

- lakóhely, megye szerinti hagyományos ételek
- Ayurvedikus táplálkozás alapelvei, ételei

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

2. Magyar népcsoportok vagy Magyarországon élő nemzetiségek

Az alábbi népcsoportok vagy nemzetiségek összehasonlítása táblázatba foglalva

Népcsoportok: Palócok, matyók, kunok, székelyek

Nemzetiségek: német, szlovák, szerb, horvát

Összehasonlítás alapja:

- Területileg hol élnek?
- Eredetük
- Ételeik

- Viseletük
- Egyéb szokásaik, tudnivalók róluk

3. Magyar természetvédelmi területek

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva
- vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

6. Híres magyarok

Híres magyarok bármely területen (tudomány, sport, művészet, stb)

- világhírű magyarok vagy
- lakóhelyünk jeles szülöttei

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva
- vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

7. évfolyam

Magyar nyelv

A tárgy fogalma, fajtái, kifejezőeszközei

A határozók fogalma; a határozók fajtái (hely-, képes hely-, idő-, mód-és állapot-, eszköz-és társ, ok-és cél, részeshatározó); a határozók kifejezőeszközei

- A jelző fogalma, fajtái, kifejezőeszközei
- A fenti mondatrészek kapcsolatainak ábrázolása – szerkezeti ábra készítése
- Szószerkezetek típusai, fajtái: hozzá-, mellé-, alárendelés.

Magyar irodalom

A megismert műfajok ismerete: epigramma, óda, szózat, elégia, rapszódia, dal; regény,

- Kölcsey Ferenc: Huszt, Himnusz elemzése
- Vörösmarty Mihály: Szózat elemzése
- Petőfi Sándor életrajza + elemzések

Szeptember végén

Egy gondolat bánt engemet

A XIX. század költői

Nemzeti dal

- Arany János életrajza + verselemzések

Epilógus

Letésem a lantot

Fülemile

- Jókai Mór életrajza + A kőszívű ember fiai c. regény ismerete (a regény

szereplői, a regény szerkezeti felépítése, a romantika jellemzői a regényben)

- Mikszáth Kálmán életrajza + elemzése (Szent Péter esernyője)

Digitális kultúra

I. Szövegszerkesztés – haladó szint (gyakorlat)

- Betű -és bekezdésformázás
- Táblázatok készítése: Sorok és oszlopok beszúrása, törlése
- Táblázat szegélyeinek, hátterének módosítása
- Táblázat celláinak egyesítése, felosztása, tartalmának igazítása
- Tabulátorok használata
- Táblázat és tabulátor létrehozása egy táblázat celláiban
- Ábrák, alakzatok beillesztése
- Címsorstílusok, élőfej, élőláb és oldalszám beszúrása
- Tartalomjegyzék beillesztése, lábjegyzet készítése

II. E-világ online kommunikáció (elmélet)

- Felhőszolgáltatások és felhőalkalmazások ismerete, használata
- Netikett, chatelés, emailezés
- Adatvédelem az interneten: személyes adatok védelme, adathalászat

III. Algoritmizálás, programozás – haladó szint (gyakorlat)

- Animáció készítése
- Számlálós ciklus használata, egymásba ágyazott ciklusok
- Kommunikáció micro:bitek között, rádiókapcsolat
- Összehangolt animáció készítése több micro:biten
- Játék készítése micro:biten

IV. Prezentációkészítés –haladó szint (gyakorlat)

- Több diából álló bemutató készítése tantárgyi problémával kapcsolatban
- Bemutató formázása (dia háttere, betűformázás, képek formázása, videó, hang beszúrása, animáció, áttűnés)
- Hiperhivatkozások használata
- Rajzfilm, mese készítése
- Komplex feladat megvalósítása

V. Digitális eszközök használata (elmélet)

- Az operációs rendszer feladatai, szoftverek csoportosítása
- Ergonomikus hardvereszközök, ergonomikus munkahely

Angol nyelv

írásbeli

Nyelvi szerkezetek:

There is/There are

Some/any

Helyhatározók

Birtokos névmási jelző

Kérdőszavak

Személyes névmások

Tárgyas névmások

Ez/az/ezek/azok

's birtokos eset

Present simple jelen idő

A gyakoriságot kifejező határozószók

Present Continuous igeidő

Present Continuous igeidő (jövő idő)

Past simple igeidő

Used to

Past Continuous igeidő

Időhatározók

Will/won't jövő idő

Melléknév fokozás, hasonlító mondatok

Megszámlálható-megszámlálhatatlan főnevek

Some/any/ a lot of

How much/how many

Can/could

Must/mustn't

Have to/don't have to

Should/shouldn't

Going to-will

Témakörök:

Múltbeli események

Városba látogatás

Környezetvédelem

Tudományok

Személyes szokások, kinézet, tulajdonságok

Sport, hobby

Divat

Elsősegély, balesetek

Karrier, munkahely

Veszélyeztetett állatfajták

Táborozás, utazás

Vásárlás, Pénz

Matematika

1. félév

I. Számok és műveletek

- Számhalmazok ismerete (természetes, egész, racionális, irracionális)
- Hatványozás (azonos alapú hatványok szorzata és hányadosa, hatvány hatványozása, szorzat és hányados hatványozása – természetes kitevővel).
- Normálalak (1-nél nagyobb számok normálalakja). Műveletek normálalakokkal.
- Műveletek, műveleti sorok, szöveges feladatok megoldása a racionális számok körében (természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal).
- Százalékszámítás
- Egészrész és törtrész meghatározása. Arány és arányos osztás alkalmazása szöveges feladatok megoldása során. Százalékszámítás alkalmazása szöveges feladatok megoldása során.

II. Geometriai transzformációk

- Geometriai transzformációk vizsgálata (egybevágóság és hasonlóság fogalmának helyes használata)
- Egybevágósági transzformációk (fogalmak, tulajdonságok ismerete, szerkesztések végrehajtása): tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, elforgatás(itt nem kell szerkesztés).
- Egybevágó alakzatok felismerése (tengelyesen szimmetrikus, középpontosan szimmetrikus, forgásszimmetrikus alakzatok). Szögpárok felismerése, szögek nagyságának meghatározása (párhuzamos szárú szögek, egyállású szögek, társszögek, csúcsszögek, mellékszögek, váltószögek, pótszögek)
- Háromszögek, négyszögek külső és belső szögei.
- Háromszögek és négyszögek kerülete, területe – képlet ismerete, használata.(négyzet, téglalap, rombusz paralelogramma, trapéz, deltoid)
- Sokszögek kerülete, területe (átdarabolással)

III. Oszthatóság

- Számelmélet: osztó, többszörös, oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 5-tel, 25-tel, 125-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 3-mal, 9-cel, illetve vegyes oszthatósági szabályok: 6-tal, 12-vel, 15-el, 18-cal, 24-gyel).
- Osztók meghatározása. Prímszám és összetett szám fogalma, prímtenyezős felbontás alkalmazása, számelmélet alaptételének ismerete. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, alkalmazása.

2. félév

IV. Algebra

- Egyenes és fordított arányossági feladatok
- Százalékszámítás– összetett feladatokban (kamatos kamat)
- Műveletek algebrai kifejezésekkel: együttthatók és változók fogalmának helyes használata. Algebrai egész- és törtkifejezések felismerése. Helyettesítési érték meghatározása. Egynemű, különemű kifejezések összevonása. Egytagú kifejezések/többtagú kifejezések szorzása, osztása egytagú kifejezéssel. Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.
- Algebrai kifejezések használata szöveges feladatokban.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvel (azonosságok, azonos egyenlőtlenségek, ellentmondásra vezető feladatok, alaphalmaz, igazsághalmaz, számegyenes, ellenőrzés)
- Törtegyűthetős egyenletek, egyenlőtlenségek
- Szöveges feladatok megoldása egyenlettel
- Szöveges feladatok megoldása egyenlőtlenséggel

V. Síkidomok, testek

- Geometriai alapfogalmak
- Síkidomok, sokszögek (konvex és konkáv síkidom). Sokszög kerülete, átlók számának meghatározása.
- Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint. Háromszög-egyenlőtlenség, belső és külső szögek nagysága.

- Kapcsolat a háromszög oldalai és szögei között.
- Háromszögek szerkesztése. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A háromszög magassága. A háromszög területe.
- Négyyszögek: kerülete, belső és külső szögek meghatározása.
- Négyyszögek szerkesztése, tulajdonságai: trapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet. Négyyszögek területe.
- Kör: körrel kapcsolatos fogalmak ismerete, kerülete, területe.
- Sokszöglapokkal határolt testek: alapfogalmak (lapok, élek, csúcsok, lapátló, testátló, háló, palást)
- Kocka és téglatest felszíne, térfogata.
- Hasáb hálója és felszíne. Egyenes hasáb térfogata.
- Egyenes körhenger felszíne, térfogata.

VI. Hozzárendelés, függvény

- Hozzárendelések vizsgálata (egyértelmű hozzárendelés, többértelmű hozzárendelés, alaphalmaz, képhalmaz, reláció)
- Függvények értelmezése, vizsgálata (értelmezési tartomány, értékkészlet, hozzárendelési szabály felismerése grafikonról)
- Lineáris függvény (egyenes arányosság, konstans függvény) ábrázolása táblázat, hozzárendelési szabály segítségével. Hozzárendelési szabály meghatározása a grafikonról. Grafikonra illeszkedő pontok koordinátáinak meghatározása.
- Fordított arányosság (ábrázolása grafikonnal, szöveges feladatok megoldása)
- Sorozat, mint függvény (Sorozatok szabályszerűségeinek felismerése. Számítási sorozatok elemeinek, különbségének meghatározása.)
- Statisztikai számítások (átlag, medián, módusz). Grafikon, diagramok értelmezése és készítése (töröttvonal-diagram, oszlopdiagram, kördiagram, szalagdiagram).
- Valószínűségszámítás (sorbarendezés, kiválasztás, gyakoriság, relatív gyakoriság, kedvező események, összes esemény).

Fizika

1. FÉLÉV

A tanuló ismerje az alapvető fizikai mennyiségek (tömeg, hőmérséklet, sűrűség, hosszúság, idő, erő, sebesség, gyorsulás stb.) fogalmát, jelét, mértékegységét

- Tudjon önállóan méréseket (hosszúság, tömeg stb.) végezni
- Tudja értelmezni a sebességet, a gyorsulást, a sűrűséget

Írja le és jellemezze az erőket (gravitációs erő, súlyerő, súrlódási erő, közegellenállás)

- A fizikai összefüggések segítségével tudjon számításokat végezni
- Ismerje és értelmezze Newton törvényeit
- Legyen tisztában a kölcsönhatás fogalmával

2. FÉLÉV

A tanuló ismerje az alapvető fizikai mennyiségek (hőmérséklet, nyomás, nyomóerő, fajhő, teljesítmény hatások stb.) fogalmát, jelét, mértékegységét.

A tanuló ismerje a

A nyomás

• nyomás fogalmát – a szilárd testek, folyékony, ill. légnemű halmazállapotú anyagok esetén

- a nyomást meghatározó tényezőket
- Arkhimédész törvényét
- a felhajtóerő fogalmát
- az úszás, a lebegés, a süllyedés törvényszerűségeit

Hőtan

Legyen tisztában olyan fogalmak jelentésével, mint a

- hőterjedés
- hőtágulás
- halmazállapot változás
- energia
- teljesítmény
- hatások

Le tudja írni a hőterjedés, hőtágulás, halmazállapot változások (olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás, fagyás) folyamatát

Tudja értelmezni a halmazállapot változásokat a hőmérséklet és az energiaváltozás szempontjából.

Kémia

1.félév:

I. Mindennapi anyagaink

- Az anyagok tulajdonságai, változásai.
- A kémiailag tiszta anyag, az elem, a vegyület és a keverék fogalma.
- A fizikai és kémiai tulajdonságok megkülönböztetése. A kristálycukor példáján a fizikai és kémiai változás különbségének megismerése.
- Az egyesülés és a bomlás fogalmának megértése.
- Az exoterm és az endoterm kémiai változások közötti különbség értelmezése.
- A tömegszázalék fogalmának ismerete.
- A telített és telítetlen oldat fogalmának ismerete.
- A levegő összetétele: a nitrogén, az oxigén, a nemesgázok és a szén-dioxid tulajdonságai.
- Az oldatok.

- A keverékek alkotórészeinek elválasztási módszerei.
- Anyagismeret bővítése.
- A gyors és a lassú égés, a tökéletes és a tökéletlen égés fogalma.
- A gyors égés három feltételének ismerete.
- A tűzoltás módjai.

II. Atomok és elemek

- Az elemi részecske fogalma.
- A rendszám és a tömegszám fogalma.
- Az elektronburok héjas szerkezete.
- A vegyértékhéj és a vegyértékelektronok fogalma és ábrázolásának lehetőségei.
- A periódusos rendszer felépítése.
- A nemesgáz elektronszerkezet.
- A periódusos rendszerből kiolvasható információk. A megismert elemek csoportosítása és logikus rendszerbe foglalása az elektronszerkezetük, így jellemző kémiai tulajdonságaik alapján

2.félév:

I. Elemek és vegyületek

- Kémiai kötés: kovalens kötés
- Az összegképlet és a szerkezeti képlet felírásának módjai és jelentésük.
- A molekulaképzés szabályai.
- Elem- és vegyületmolekulák kialakulása: a klór, az oxigén, a nitrogén, a víz, a hidrogén-klorid, a metán, az ammónia és a szén-dioxid molekulaserkezete.
- Az ion, a kation és az anion fogalma.
- A nátrium és a klór, illetve a magnézium és az oxigén reakciójának értelmezése ion- képződéssel.
- A NaCl szerkezetének és fizikai tulajdonságainak összekapcsolt értelmezése.
- Atom – ion – molekula jellemzése.
- A képletírás és szabályai.

II. Kémiai reakciók

- A kémiai egyenlet. Egyszerű reakciók egyenleteinek felírása és rendezése.
- Az oxidáció és redukció köznapit értelmezése.
- Savak, bázisok, és a pH-skála.
- A közömbösítés fogalma.

Biológia

TÉMAKÖR: Földünk változatos élővilága

Követelmény: *A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.*

Kulcsfogalmak: Környezeti tényezők, éghajlati övezet, természetes növénytakaró

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás a forró éghajlati övezetben.

Követelmény: Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.

Legyenek tisztában azzal, hogy a *természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú*

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Kulcsfogalmak: Környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás a négy évszakhoz.

Követelmény: Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.

Legyenek tisztában azzal, hogy a *természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú*

Kulcsfogalmak: Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszták, tajga, nyitvatermő, zár- vatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási lánc,

TÉMAKÖR: Az élővilág alkalmazkodása a hideghez és a világtenger övezeteihez.

Követelmény: Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani az állatok lényeges ismertető- jegyeit.

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Kulcsfogalmak: Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalanózó, gerinces, hal, madár, emlős.

TÉMAKÖR: Életközösségek: az élőlények és a környezet

Követelmény: *Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.*

Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának

okait.**Kulcsfogalmak:** Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, versengés, együttélés, táplál- kozási hálózat, asztalközösség, táplálkozási piramis.

TÉMAKÖR: Az élőlények rendszerezése

Követelmény: Tud különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között Tisztában van a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.

Ismeri az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.

Legyen gyakorlatuk abban, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rend- szerezni, csoportosítani.

Morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlények el tud helyezni a fejlődéstörténeti rend- szerben (maximum osztály szintig).

Kulcsfogalmak: Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.

Dőltbetűs rész az osztályozó vizsga követelménye.

Földrajz

TÉMAKÖR: Ne magolj, gondolkodj!

Követelmény: A földrajzban alkalmazott speciális ábrázolási formák (éghajlati diagram, idő- járási térkép, korfa, torzított térkép) megismerése, elemzése.

Gazdasági és pénzügyi ismeretek használata.

Kulcsfogalmak: Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet.

Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam

TÉMAKÖR: A trópusról a jégvilágig

Követelmény: Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni a földrajzi öveget. Kulcsfogalmak: Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szél- rendszer (passzát, nyugatias, sarki);

éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga);
éghajlat- és vízváltó
hegység; vízjárás. Sivatagi vázlat, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Víz- energia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).

TÉMAKÖR: A kőzetbolygó titkai

Követelmény: *Tájékozódás a földtörténeti időben.*

Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.

Kulcsfogalmak: Kőzet; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag,

energiahordozó anyag. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.

1. *félév*

TÉMAKÖR: Afrika, Ausztrália és a világtenger földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvény- szerűségeket.

Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban.

Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.

TOPOGRÁFIA

A tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket. Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban). Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

– Topográfiai ismeretek:

Afrika, Atlasz, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Kongó-medence, Szahara, Szudán; Száhel. Vörös-tenger,

Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Egyiptom Alexandria, Kairó, Ausztrália Ausztráliai-alföld, Nagy- Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új- Guinea, Murray, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney

Kulcsfogalmak: Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus.

Emberfajta, bennszülött, éhségövezet, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra,

TÉMAKÖR: Amerika földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvény- szerűségeket.

Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.

TOPOGRÁFIA

Tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket. Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban). Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

– Topográfiai ismeretek:

Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Mississippi- és Paráná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget, Mexikói-öböl, Amazonas, Mississippi, Orinoco, Paráná; Nagy-tavak, Panama-csatorna, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.

Kulcsfogalmak: Tagolatlan és tagolt partvidék, gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vízesés. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bér munka, világ cég, tudásalapú társadalom, világ gazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).

TÉMAKÖR: Ázsia földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik. *Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.*

TOPOGRÁFIA

A tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket. Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban). Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

– Topográfiai ismeretek:

Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távol-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indo- kínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai- hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat- szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, To- kió, Újdelhi.

Kulcsfogalmak: Vulkáni szigetív. szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és mon- szunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás.

Népességrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, tech- nológia átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom

Ének-zene

7. évfolyam: A tanuló: tudjon 5 magyar népdalt énekelni, az érzelmi tartalmak, hangulatok és karakterek

megjelenítésével, legyen képes megkülönböztetni az új és a régi stílusú népdalokat,

tudjon 5 romantikus dalt, kellemes hangvétellel, kifejező előadásmóddal énekelni, tudja megnevezni a

magyar és egyetemes zenekultúra egyéniségeit, kiknek életútját, műveit ismerteti,

tudja levezetni a népdal, népies dal, népies műdal és a műdal jelentésének tartalmát.

Vizuális kultúra

Csendélet rajzolása festése

Egy gondolat ábrázolásának képessége

Akvarell Festék használata, illusztráció alapjai

az olajfestés alapjai

Dráma és színház

Dráma, színház története, jelmezek, ékszerek, smink, maszk

A színház kifejezőeszközei (szöveg: monológ, párbeszéd, csop.jelenet)

Védikus jellemek (pozitív-negatív) megjelenítése

Állatszerepek

Hősök jellemeinek feldolgozása (Mahabarat)

Vaisnava színdarabokra ünnepekre

Színházi előadás megtekintése

Technika és tervezés

- főzés
- zöld háztartástan
- ház körüli munkálatok

Testnevelés

- Rendgyakorlatok
- Gimnasztikai gyakorlatok
- Kötélmászás
- 8 perces futás
- Szlalom futás
- 12 szabályos fekvőtámasz
- Állórajt hangjelzésre, ingafutás
- Pad gyakorlatok, kuszás, ugrás, labdagurítás
- Labdavezetés lábbal
- Szabályos bukfenc
- Labda pattogtatás váltott kézzel

Templom ének (bhadzsan)

1. félév

- Hangszerek használata a különféle ünnepeken, áráti alatt, templomi

illetve nyilvános programok alatt

-A tánc szerepe a zenés templomi és nyilvános programok által.

- A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán,

karatalon való játék elsajátításaA hangszerek mantráinak gyakorlat

ismerete

2. félév.

- Prabhupáda utasításai a dalokkal, mantrákkal kapcsolatosan
- Milyen dallamokat választunk az éneklés során
- A Szent név jelentése

A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán, karatalon való játék elsajátítása. A hangszerek mantráinak gyakorlat ismerete

Történelem

1. félév

A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új

jelenségei Témák:

Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.

Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.

Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása

Fogalmak: nacionalizmus, polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociáldemokrácia, tömegkultúra.

Személyek: I. Vilmos császár, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx.

Topográfia: Olaszország, Németország, Egyesült Államok.

Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora

Magyarországon Témák:

Magyarország az önkényuralom éveiben.

A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.

Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.

Budapest világváros.

Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete. A millenniumi ünnepségek. Hazánk a XX. század elején

Fogalmak: passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia.

Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Kandó Kálmán, Bánki Donát.

Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest.

Évszámok: 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepségek)

A nagyhatalmak versengése és az első

világháború Témák:

A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.

Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja. Magyarok az első világháborúban.

A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése. Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban.

Fogalmak: villámháború, állóháború, bolsevik, szovjet, hátország, kétfrontos háború.

Személyek: II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós.

Topográfia: Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország.

Évszámok: 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).

2. félév

Európa és a világ a két háború

között Témák:

A Párizs környéki békék. Európa új arca.

A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere.

Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában.

Fogalmak: békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasizmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra. Személyek: Clemenceau, Sztálin, Roosevel, Mussolini, Hitler.

Topográfia: Szovjetunió, Németország.

Évszámok: 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (a Szovjetunió megalakulása), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).

Magyarország a két világháború

között Témák:

A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.

A Horthy korszak jellegzetességei.

A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban.

A határon túli magyarság sorsa a két világháború között. A revíziós politika első sikerei.

Fogalmak:kormányzó, numerus clausus, konszolidáció, revízió, zsidótörvény.

Személyek: Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál.

Topográfia: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia.

Évszámok:1920. március (Horthy kormányzóvá választása),

1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés), 1940 (a második bécsi döntés).

A második világháború

Témák:

A második világháború kezdete és első évei.

A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború. Fordulat a világháború menetében.

Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.

A hátszág szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt.

A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.

Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rém- uralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.

Fogalmak: tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés,

holokauszt, gettó, deportálás, partizán.

Személyek: Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc.

Topográfia: Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Berlin, Jalta, Hiroshima.

Vaisnava etikett és életmód

- A megfelelő hangulat elsajátítása: alázatosság és hódolatfelajánlás (*trinád api szunicséna* elv)
- A tisztaság elvei
- A vaisnavák viselkedése
- A *szádhana-bhaktival* kapcsolatos etikett
- A *Vaisnava* társulás etikettje
- A guru és a tanítvány közti etikett
- A szent helyeken követendő elvek
- A fesztiválokkal kapcsolatos etikett

- Férfiak és nők közötti társulás
- Etikett a prédikálásban
- A *Vaisnava* vendégfogadás etikettje

Védikus irodalom

A tantárgyi osztályozó vizsgán való számonkérés, teszt, esszé, bemutató vagy egyéb beadandó az alábbi témakörökből való felkészülést igényli.

1.félév

BG.5 fő témája, szerkezete

- 1.fejezet: A háború összefoglalója, Arjuna érvei a harc ellen
- 2.fejezet: Meghódolás, a lélek jellemzői, A kötelességből végzett tettek, visszahatások nélkül, a szilárd Krisna-tudat jellemzői
- 3.fejezet: Lemondás vagy tettek, Kötelességvégzés ragaszkodásmentesen, áldozatvégzés, karma-kanda és karma-yoga, A példamutatás fontossága, Előírt kötelességek végzésének fontossága, mely felszabaduláshoz vezet, A kék jellemzői, székhelye, védekezés ellene, Az anyagi elemek rangsora
- 4.fejezet: A tanítványi láncolat, Lelki tanítómester fontossága, A transzcendentális tudás ereje, Krisna megjelenésének okai, A karma, akarma, vikarma, Áldozatfajták
- 5.fejezet: Egyenlő látásmód, Brahman-sík, A fejezet összefoglalója, fontosabb filozófiai pontok érintése (Lemondás vagy odaadó tettek, felszabadulás, transzcendentális boldogság, A valódi béke
- 6.fejezet: A yogik jellemzői, a yoga célja, a tökéletes és a sikertelen yogi)
- 7.fejezet: Krisna energiái, a 4-féle bűnös és jámbor ember, A Felsőlélek mindneki vágyát teljesíti, Krisna ismeri a múltat, jelent, jövőt
- 8.fejezet: Fogalmak: Brahman, karma, Adhibhuta, Adhidaiva, Adhiyajna, Krisna elérése testelhagyáskor, A teremtés körforgása Brahmá életében
- 9.fejezet: Krisna viszonya az anyagi világgal, mahátmák és mudhák, Krisna elhozza híveinek, amire szükségük van, Krisnának végzett felajánlások, bűnösök sorsa az odaadás útján, Gondolj mindig Krisnára

2. félév

- 10.fejezet: Krisna mindennek az eredete, Arjuna elfogadása, kérései, Krisna fenségei
- 11.fejezet: AZ univerzális forma leírása, Arjuna imái, Krisnát tiszta odaadással lehet csak meglátni
- 12.fejezet: A fejlődés szintjei az odaadás útján, a bhakta tulajdonságai, Ki kedves Krisna számára
- 13.fejezet: A tettek mezeje, a mező ismerője, a tudás folyamata és tárgya: a Felsőlélek, prakriti és purusa, Brahman-szemlélet: a lelket látni
- 14.fejezet: A kötőerők lekötnek, felismerésük, felszabadulás tőlük: a Brahman-sík
- 15.fejezet: Elkülönülés az anyagi világtól: a bhanyanfa hasonlat, a lélekvándorlás, Krisna helyzete, mint fenntartó, az élőlények fajtái

16.fejezet: Az isteni és a démoni természet leírása, szabályok követése a felemelkedéshez vezet

Szanszkrit nyelv

I.félév

Hangtan:

hangok áttekintése, kiejtése

hangok képzés helye, csoportosítása

Szanszkrit ABC

diakritikus jelekkel írt szöveg olvasása

II. félév

Írás:

devanagari szöveg átírása latin betűsre

latin betűs írás átírása devanagarira

Számok 1-10

8. évfolyam

Magyar nyelv

- Az összetett mondat fogalma; az összetett mondat fajtái

Alárendelő összetett mondat: fő –és mellékmondat, utalószó és

kötőszó szerepe; a tagmondatok sorrendje; szerkezeti ábra

Sajátos jelentéstartalmú alárendelő összetett mondatok

Az idézés helyesírási tudnivalói

A mellérendelő összetett mondat fajtái, jelölése

- A leggyakoribb szóalkotási módok

Szóösszetétel: alá- és mellérendelő összetett szavak fajtái,

helyesírási tudnivalói

Szóképzés – a képzők rendszere: igéből igét, igéből névszót,

névszóból igét, névszóból névszót

Egyéb szóalkotási módok: szóösszevonás, mozaikszó

- A magyar nyelv szókészlete

- A magyar nyelv története

Nyelvrokonság

Szórvány-és szövegemlékek

Magyar irodalom

– Magyar irodalom

- A Nyugat első nemzedékéhez tartozó alkotók megismerése
 - Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség) Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei. Jellemző művek, ábrázolásmódok
 - Ady Endre: magyarság-, szerelmes versek; a szimbolizmus fogalma, újszerű költői kifejezőeszközök
 - Memoriter: Őrizem a szemed, A magyar Ugaron

- Az első nemzedék kiemelkedő tagjai: Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, Juhász Gyula – verstani, műfaji ismeretek bővítése
- Móricz Zsigmond: Hét krajcár novella – tartalom, szerkezeti felépítés; Légy jó mindhalálig c. regény – tartalom, szerkezeti felépítés, gyerekek-felnőttek kapcsolata
- Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigrama, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra.
Verstani ismeretek József Attila és Radnóti Miklós műveihez kapcsolódva
 - Memoriter: József Attila: Tiszta szívvel, Mama; Radnóti Miklós: Nem tudhatom
- Szemelvények Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, Illyés Gyula műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból a tankönyv alapján/szabadon választott művek alapján
- Drámai műfajok: tragédia, komédia
 - Shakespeare: Rómeó és Júlia - tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet.
 - Monológ, dialógus, konfliktus fogalmak
 - A szereplők jellemzése

– Szövegértés:

egy-egy elbeszélő és ismeretterjesztő szöveg
feldolgozása

Digitális kultúra

I. Informatikai eszközök (elmélet)

- Háttértárak csoportosítása, legfőbb háttértárak működési elve
- Számítógépes hálózat fogalma, hálózatok csoportosítása méretük szerint
- Adatátviteli sebesség

II. Infokommunikáció (elmélet és gyakorlat)

- Az információ felhasználásának szabályai

- Információkeresés az interneten
- Felhőalapú szolgáltatások használata
- Elektronikus levelezés

III. Alkalmazói ismeretek (gyakorlat)

– Szövegszerkesztés:

- Betű -és bekezdésformázások, hasábok, lábjegyzet készítése
- Oldalszám beszúrása, élőfej, élőláb
- Felsorolás és számozás, többszintű felsorolás
- Képletek, alakzatok készítése és beszúrása

Táblázatkezelés:

- A táblázat és részei
- Képletek használata, relatív és abszolút hivatkozások
- Függvények, diagramok használata
- Adattípusok: szám, szöveg, logikai, dátum, idő
- Százalékszámítás
- Táblázat formázása, cellaformázás

Weblapkészítés:

- HTML nyelvi alapok
- Egyszerű weblap készítése

Számítógépes grafika:

- Egy vektorgrafikus program ismerete (Inkscape, vagy Corel Draw)
- Objektumok létrehozása, mozgatása, méretezése, formázása
- Objektumok csoportosítása, csoportbontása
- Rétegek kezelése

IV. Algoritmizálás, programozás (gyakorlat)

- AppInventor mobilapplikáció felületének kezelése
- Komplex alkalmazások készítése mobilra

V. Információs társadalom (elmélet)

- Mobiltelefon és a táblagép
- Adatvédelem a mobilon
- Elektronikus szolgáltatások ismerete, Okmányiroda, ügyfélkapu
- Elektronikus bankolás
- Közösségi oldalak biztonságos használata

VI. Könyvtári ismeretek (elmélet)

- Lexikonok, enciklopédiák, szótárak használata
- Elektronikus kézikönyvtárak ismerete (Wikipédia)
- Online szótárak használata
- Közhasznú adatbázisok használata: menetrend, útvonal tervezés

Angol nyelv

1. félév

Nyelvi szerkezetek:

Present Simple vs Present Progressive

Stative verbs

Comparison of adjectives and adverbs (összehasonlítás)

Past simple, used to

Some /any/ no/ every and their compounds

Present Perfect Simple

Present Perfect Simple vs Past simple

Too/ enough

One /ones

How much? How many? Much/ many / a lot of / lots of / loads of / a few / a little

Relative pronouns : who / which / that

Must / have to

Íráskészség:

Bemutakozó e-mail írása
Két sportág összehasonlítása
Leírás kedvenc ruhákról, egy személy tulajdonságairól
Egy múltbéli esemény bemutatása
Utazási élménybeszámoló
Veszélyeztetett állatfajták bemutatása
Kötelességek bemutatása
Egy számodra érdekes foglalkozás bemutatása

Témakörök:

Személyes szokások, kinézet, tulajdonságok
Sport, hobby
Divat
Elsősegély, balesetek
Karrier, munkahely
Veszélyeztetett állatfajták
Táborozás, utazás
Vásárlás, Pénz
Modern művészet
Számítógépek, mobiltelefonok

2. félév

Nyelvi szerkezetek:

Should
Question tags – ugye?
Full infinitive / Bare infinitive
-ing form
All / both / neither / none / either
So / neither
Present Simple Passive
Past Simple Passive
Relative pronoun: whose
Relative adverb: where
Conditional Type 1
Time clause – present, future

Íráskészség:

Egy kedvenc háziállatról szóló leírás
Étkezési szokások bemutatása
Tanács kérése és adása
Válasz e-mail írása
Egy választott film kritikájának írása
Képeslap írás utazásról
Recept készítése
Egy hely részletes leírása

Témakörök:

Betegségek, gyógy módok
Edzés
Háziállatok
Étkezési szokások, főzés
TV műsorok és filmek
Időjárás
Egzotikus helyek, térképek

Matematika

1. félév

I. Számok és betűk

- Halmazelméleti fogalmak és műveletek: alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, valódi részhalmaz, kiegészítő halmaz, két halmaz metszete, két halmaz egyesítése, két halmaz különbsége. Szöveges feladatok megoldása halmazok segítségével.
- Racionális szám, irracionális szám, egész szám, természetes szám fogalma,
- Műveletek, műveleti sorok, szöveges feladatok megoldása a racionális számok körében (természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal).
- Hatványozás (azonos alapú hatványok szorzata és hányadosa, hatvány hatványozása, szorzat és hányados hatványozása). Egész kitevőjű hatványok értelmezése, alkalmazása.
- Számok normálalakja. Műveletek a számok normál alakjával.
- Számelmélet: osztó, többszörös, oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 5-tel, 25-tel, 125-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 3-mal, 9-cel, illetve vegyes oszthatósági szabályok: 6-tal, 12-vel, 15-el, 18-cal, 24-gyel).
- Osztók meghatározása. Prímszám és összetett szám fogalma, prímtényező felbontás alkalmazása. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, alkalmazása műveletek illetve szöveges feladatok megoldása során.

- Számok négyzetgyökének és négyzetének meghatározása számológéppel.
- Arány, arányosság, százalékszámítás használata szöveges feladatok megoldása során.
- Kombinatorikai feladatok megoldása.
- Algebrai kifejezések helyettesítési értéke; műveletek algebrai kifejezésekkel.

II. A Pitagorasz-tétel

- Pitagorasz-tétel megfogalmazása
- Pitagorasz-tétel alkalmazása síkban. Derékszögű háromszögek keresése síkbeli alakzatokban.
- Nevezetes derékszögű háromszögek. (30-os, 60-os szögű derékszögű háromszög)

III. Egyenletek, egyenlőtlenségek

- Műveletek algebrai kifejezésekkel: együtthatók és változók fogalmának helyes használata. Algebrai egész- és törtkifejezések felismerése. Helyettesítési érték meghatározása. Egynemű, különnemű kifejezések összevonása. Egytagú/többtagú kifejezések szorzása, osztása egytagú/többtagú kifejezéssel.
- Egyenlet, azonosság, egyenlőtlenség, azonos egyenlőtlenség megoldása mérlegelvvel
- Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel
- Helyiértékes feladatok, geometriai számítással kapcsolatos feladatok, fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok, keverékes feladatok, együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.

IV. Geometriai transzformációk

2. félév

- Egybevágósági transzformációk (fogalmak, tulajdonságok ismerete, szerkesztések): tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, elforgatás. Eltolás tulajdonságainak alkalmazása – trapéz.
- A háromszögek egybevágóságának alapestei.
- Egybevágó alakzatok felismerése (tengelyesen szimmetrikus, középpontosan szimmetrikus, forgásszimmetrikus alakzatok).
- Hasonlósági transzformációk. Háromszögek hasonlóságának alapestei. Hasonló síkidomok területének aránya. Hasonló testek térfogatának aránya.
- Középpontos hasonlóság: tulajdonságai, hasonlósági arány, külső- és belső hasonlósági pont. Szakasz arányos felosztása. Középpontosan hasonló alakzatok szerkesztése. Számítási feladatok.
- Szöveges feladatok megoldása

V. Függvények, valószínűség, sorozatok

- Hozzárendelések vizsgálata (egyértelmű hozzárendelés, többértelmű hozzárendelés, alaphalmaz, képhalmaz, reláció)
- Függvények értelmezése, vizsgálata (értelmezési tartomány, értékkészlet, hozzárendelési szabály felismerése grafikonról)

- Lineáris függvény (egyenes arányosság, konstans függvény) ábrázolása táblázat, hozzárendelési szabály segítségével. Hozzárendelési szabály meghatározása a grafikonról. Grafikonra illeszkedő pontok koordinátáinak meghatározása.
- Sorozat, mint függvény (Sorozatok szabályszerűségeinek felismerése. Számítási sorozatok elemeinek, különbségének meghatározása.)
- Nemlineáris függvények (abszolútérték-függvény, másodfokú függvény, fordított arányosság) ábrázolása, vizsgálata.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása
- Sorozatok: számítási sorozat, mértani sorozat jellemzőinek meghatározása, első n tag összeg- szege.
- Sorozatok alkalmazása szöveges feladatok megoldása során.
- A gyakoriság a relatív gyakoriság és az átlag fogalma.

VI. Felszín, térfogat

- Geometriai alapfogalmak. Sík- és térelemek kölcsönös helyzete. Alakzatok közötti távolság meghatározása síkban és térben. Szögek fajtái, szögpárok, hajlásszögek.
- Adott tulajdonságú ponthalmazok: körvonal, körlap, szakasz felezőmerőlegese, szögfelező, gömbfelület.
- Síkidomok, sokszögek: csúcsok, oldalak, átlók, belső- és külső szögek. Átlók számának meghatározása. Belső szögek összegének meghatározása. Szabályos sokszögek belső szögének meghatározása. Konkáv és konvex síkidomok.
- Háromszögek
- Csoportosítása oldalak és szögek szerint. Összefüggések a belső és külső szögek között. A háromszög szerkesztésének alapesetei. A háromszög nevezetes vonalai, pontjai: köré írható kör, beírt kör, magasságvonal, magasságpont, középvonal, súlyvonal, súlypont.
- Négyszögek tulajdonságai: trapéz, paralelogramma, húrtrapéz, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet.
- Sokszögek területe
- Kör kerülete, területe
- Testek
- Egyenes hasáb palástja és felszíne, térfogata. Egyenes körhenger palástja és felszíne, térfogata. A gúla és a kúp felszíne, térfogata. A Gömb felszíne, térfogata.
- Pitagorasz-tétel alkalmazása térben: derékszögű háromszögek hiányzó oldalainak meghatározása térben.
- Szöveges feladatok megoldása

Fizika

8. évfolyam

I. félév

I. témakör: ELEKTROMOS ALAPJELENSÉGEK. ÁRAMERŐSSÉG, FESZÜLTSG.

Az anyag részecskéinek szerkezete

A testek elektromos állapota

Elektromos áram. Áramerősség

Elektromos áramkör
Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása
Az elektromos feszültség

II. Témakör: AZ ELEKTROMOS ELLENÁLLÁS. AZ EGYENÁRAM HATÁSAI

Az elektromos ellenállás. Ohm törvénye
A vezetékek elektromos ellenállása.
Az egyenáram hatásai
Az elektromos munka és teljesítmény

II. félév

III. témakör: AZ ELEKTROMÁGNESES INDUKCIÓ. A VÁLTAKOZÓ ÁRAM.

Az elektromágneses indukció
A váltakozó áram
A transzformátor. Az elektromos távvezetékrendszer
A váltakozó áram hatásainak néhány gyakorlati alkalmazása

IV. témakör: FÉNYTAN, CSILLAGÁSZAT

A fény tulajdonságai, fényforrások
Tájékozódás az égbolton, bolygók, csillagok, csillaghalmazok
Geocentrikus és heliocentrikus világkép.
Fényvisszaverődés síktükörről és gömbtükörről
Tükrök a gyakorlatban
Fénytani lencsék, Fénytörés
Optikai eszközök, szem
A színek. Színkeverés, kiegészítő színek.
Környezetvédelem, fényszennyezés.
A Nap fénye és az elektromágneses sugárzás más fajtái
Az elektromágneses spektrum

Kémia

I. Kémia a természetben

- A légkör összetételének ismételése (N_2 , O_2 , CO_2 , H_2O , nemesgázok). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO_2 élettani hatása. A légszennyezés és következményei
- A hidrogén és a levegő tulajdonságai.
- A víz jellemzése, Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ion- cserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk.

- A vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakításához kapcsolódó feladatok megoldása.
 - Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma, példákkal.
 - A legfontosabb szénfajták (tulajdonságaik, felhasználásuk).
 - Kőszén fajtái, széntartalmuk.
 - A szén oxidjai.
 - A szénsav és tulajdonságai.
- **Kémia az iparban**
- A fémek általános jellemzése.
 - A vas és ötvözetek tulajdonságai.
 - Az alumínium fizikai és kémiai tulajdonságai.
 - A vas- és acélgéártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe.
 - A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészsoltás, karbonátosodás. A Ca-vegyületek tulajdonságai.
 - Kalcium-szulfát. Kristályos gipsz, égetett gipsz. A kristályvíz fogalma.
 - Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás.
 - A papír és újrahasznosítása
 - Műanyagok. Mesterséges és természetes alapú műanyagok. Hőre lágyuló és hőre keményedő műanyagok.
 - Megújuló és a nem megújuló energiaforrások.

2. félév:

Szerves vegyületek

- Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.
- Szénhidrogének. Az energiaiparban betöltött szerepük.
- A legfontosabb alkoholok és szerves savak, azok tulajdonságai.
- Az etil-alkohol és a metil-alkohol közötti különbségek.
- Az egyszerű és összetett szénhidrátok; a fotoszintézis.
- Ismerjék a szőlőcukrot, gyümölcscukrot és a répacukrot.
- A fehérjék összetétele (aminosavak, peptidkötés), tulajdonságaik.
- Zsírok, olajok összetétele (glicerintől és zsírsavakból épülnek fel), tulajdonságai.
- Az egészséges táplálkozás.

Kémia a háztartásban

- A hétköznapi életben használt savak, lúgok és sók. A konyhasó, a szódabikarbóna, a sütőpor, a szalicilsav, a nátrium-benzoát és az ecetsav.
- Mosószerek és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék.
- A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír, mint újrahasznosítható csomagolóanyag.

Biológia

TÉMAKÖR: Élő rendszerek. Részekből az egész

Követelmény: Látja a *sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése* közötti összefüggést. Érti a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.

Ismeri az *ivaros és az ivartalan szaporodás* előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.

Kulcsfogalmak: Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.

TÉMAKÖR: Szépség, erő, egészség

Követelmény: Legyen tisztába a *bőr és a mozgásrendszer felépítésével és alapvető működési sajátosságaival*.

Ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait.

Kulcsfogalmak: Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület

TÉMAKÖR: Szervezet anyagforgalma

Követelmény: Tisztában van *saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival*. Ismeri a *betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait*, az *egészséges életmód* és az *elsősegélynyújtás* legfontosabb szabályait.

Érti a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.

Kulcsfogalmak: Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, légzés, kiválasztás, vérkelet, ringés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.

TÉMAKÖR: Belső környezetünk állandósága

Követelmény: Legyen tisztába az *érzékszervek, idegrendszer felépítésével, a hormonrendszerrel és alapvető működési sajátosságaival*.

Ismeri a *betegségek kialakulásának okait*, megelőzésük és felismerésük módjait. **Kulcsfogalmak:** Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.

TÉMAKÖR: A fogamzástól az elmúlásig

Követelmény: Tisztában van *saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival, a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival*.

Tudják az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzőit felsorolni. **Kulcsfogalmak:** Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges,

másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, nemi identitás, egyedfejlődés, szexualitás, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.

Földrajz

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak országonként

Németország: Germán-alföld, Német-középhegység, Rajna, Sváb–Bajor-medence, Duna, Elba, Rajna–Majna–Duna vízi út. Berlin, Bonn, Bréma, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Hamburg, Halle, Köln, Lipcse, München, Ruhr-vidék, Stuttgart.

Lengyelország: Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Visztula, Odera, Varsó, Gdańsk, Katowice, Krakkó, Szilézia.

Csehország: Cseh-medence, Érchegység, Morva-medence, Szudéták, Elba, Moldva. Prága, Brno, Karlovy Vary, Plzeň, Ostrava.

Ausztria: Bécsi-medence, Grazi-medence, Keleti-Alpok, Duna, Bécs, Burgenland, Graz, Linz, Salzburg.

Horvátország: Dinári-hg., Száva, Eszék.

Svájc: Bern, Genf.

Szlovákia: Északnyugati-Kárpátok, Csallóköz, Magas-Tátra, Szlovák-érchegység, Duna, Vág, Pozsony, Kassa, Révkomárom.

Szlovénia: Keleti-Alpok, Karszt, Száva, Ljubljana.

Románia: Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Hargita, Kazán-szoros, Keleti-, Déli- Kárpátok, Moldova, Román-alföld, Duna, Körös, Maros, Olt, Szamos, Gyilkos-tó.

Bukarest, Arad, Brassó, Constanța, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Ploiești, Székely- föld, Székelyudvarhely, Temesvár.

Magyarország: Balaton, Bodrog, Csepel-sziget, Dráva, Duna, Dunántúl, Dunakanyar, Fertő tó, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Keleti-főcsatorna, Kis-Balaton, Körös, Margit-sziget, Maros, Mohácsi-sziget, Mura, Nyugati-főcsatorna, Rába, Sajó, Sió, Szamos, Szentendrei- sziget, Szigetköz, Tihanyi-fsz., Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Visegrádi-szoros, Zagyva, Zala.

Alföld: Tiszántúl, Duna–Tisza-köze, Mezőföld, Mátraalja, Bükkalja.

Bácskai-löszhát, Beregi-síkság, Bodrogköz, Dráva-melléke, Duna–Dráva N. P., Hajdúság, Hortobágy, Hortobágyi N. P., Jászság, Kiskunság, Kiskunsági N. P., Körös–Maros N. P., Körösök- vidéke, Maros–Körös-köze, Nagykunság, Nyírség, Pesti-síkság, Sárköz, Solti- síkság, Szatmári- síkság.

Algyő, Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Dunaújváros, Gyula, Hajdúszoboszló, Hódmező- vásárhely, Jászberény, Kaba, Kalocsa, Karcag, Kecskemét, Makó, Mohács, Nyíregyháza, Martfű, Orosháza, Paks, Szeged, Székesfehérvár, Szolnok, Tiszaújváros, Százhalombatta, Törökszentmiklós.

Kisalföld: Győri-medence, Mosoni-síkság, Rábaköz, Marcal-

medence, Ság, Somló, Hanság, Kis-Duna, Mosoni-Duna, Marcal, Fertő-Hanság N. P.,

Ács, Esztergom, Győr, Hegyeshalom, Komárom, Lábatlan, Mosonmagyaróvár, Nyergesújfalu, Pannonhalma, Petőháza, Répcelak.

Alpokalja: Nyugat-magyarországi-peremvidék, Göcsej, Kemeneshát, Kőszegi-hg., Őrség, Soproni-hg., Zalai-dombság, Zala. Balf, Bük, Kőszeg, Nagykanizsa, Sárvár, Sopron, Szentgotthárd, Szombathely, Zalaegerszeg. **Dunántúli-dombság,** Tolnai-dombság, Somogyi-dombság, Külső- Somogy, Belső-Somogy, Szekszárdi-dombság, Mecsek, Villányi-hg., Baranyai- dombság, Balaton. Beremend, Kaposvár, Komló, Nagyatád, Nagykanizsa, Pécs, Siófok, Szekszárd, Szigetvár, Za- lakaros, Őrségi N. P.

Dunántúli-középhegység: Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Balaton-felvidéki N. P., Bu- dai-hg., Dunazug-hegység, Gerecse, Móri-árok, Pilis, Tapolcai-medence, Velencei- hg., Vértes. Ajka, Balatonfüred, Dorog, Esztergom, Harkány, Hévíz, Keszthely, Pápa, Szentendre, Tata, Tatabánya, Tihany, Várpalota, Veszprém.

Északi-középhegység: Aggteleki-karszt, Baradla-barlang, Borsodi- medence, Börzsöny, Bükk, Bükk-fennsík, Cserhát, Cserhát, Hegyalja, Kékes, Mátra, Nógrádi-medence, Tokaj-Eperjesi- hg., Visegrádi-hg., Zempléni-hg., Aggteleki N. P., Bükki N. P., Balassagyarmat, Eger, Gyön- gyös, Hatvan, Hollókő, Hollóháza, Kazincbarcika, Miskolc, Ózd, Salgótarján, Sárospatak, Vác, Visonta, Visegrád, Záhony. Budapest – Budapesti agglomeráció, Magyarország megyéi.

Közép-magyarországi, nyugat-dunántúli-, közép-dunántúli-, dél-dunántúli-, észak- magyaror- szági-, észak-alföldi-, dél-alföldi-régió.

– A tanuló:

- ismerje Közép-Európa regionális sajátosságait; a Kárpát-medencevidék tipikus tájait és Magyarország fő természeti-társadalmi-gazdasági jellemzőit, jelenségeit, folyamatait és összefüggéseit,
- tudja értelmezni és példákkal alátámasztani a kontinensrész sajátos gazdasági fejlődésének meghatározó összetevőit; a történelmi és a politikai változások, a történelmi hagyományok szerepét a társadalmi-gazdasági életben,
- támassza alá példákkal az eltérő életfeltételeket és életmódokat, a társadalom tájformáló szerepét Közép-Európában, illetve a Kárpát-medencében,
- tudja összehasonlítani és indokolni Közép-Európa országainak fejlettségét,
- értse az együttműködés szükségességét a régió és az Európai Unió tagállamai között,
- ismerje a térség környezeti állapotát károsító folyamatokat, tevékenységeket, s tudjon példákat mondani a megelőzés, az elhárítás lehetőségeire,
- indokolja az összefogás szükségességét hazánk és a közép-európai országok között; bizonyítsa példákkal sokoldalú kapcsolataikat, kötődésüket, egymásra utaltságukat társadalmi-gazdasági-környezetvédelmi kérdésekben,
- ismerje a régió népeinek, nemzetiségeinek, különféle társadalmi csoportjainak jellegzetességeit, értékeit, hagyományait,

- ismerje hazánk társadalmi-gazdasági adottságait és lehetőségeit, integrációs törekvéseit, nemzetközi kapcsolatait,
- legyen képes aktuális információk gyűjtésére megadott téma és szempontok szerint; szemelvények, adatok elemzésére, megfigyelésekre, következtetések levonására, önálló vélemény megfogalmazására,
- használja a térképet információszerzésre a szemléleti és a logikai térképolvasás szintjén egyaránt,
- tudja megmutatni térképen, bejelölni kontúrtérképen a tanult topográfiai fogalmakat és kapcsolja hozzájuk a jellemző földrajzi tartalmakat,
- ábrázolja ismereteit rajzokkal, térképvázlatok kiegészítésével, készítésével.

Kimeneti követelmények a 8. évfolyam végén

- Ismerje a tanuló a földi képződményeket, az alapvető természeti és társadalmi jelenségeket, folyamatokat, összefüggéseket.
- Értse a természetföldrajzi és regionális társadalmi-gazdasági folyamatok egymásutániságát, időbeli fejlődését. Tudja értelmezni az egyes földrészek, tájak, a megismert országok természeti és társadalmi jellemzőinek kölcsönhatásait, összefüggéseit.
- Ismerje fel a kontinensek, tipikus tájak és országok regionális sajátosságait.
- Értse meg, hogy a népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket.
- Lássa, hogy az emberek különböznek egymástól, de emberi voltukban egyenrangúak.
- A hazai tájakhoz való kötődés érdekében ismerje természeti és társadalmi értékeinket, valamint a természeti tényezők hatásait és földrajzi összefüggéseit a Kárpát-medence népeinek elhelyezkedésében, hagyományaiban, településeiben és gazdasági életében.
- Ismerje az emberi tevékenységek okozta környezetkárosító folyamatok példáit és meg-előzésük, elhárításuk lehetőségeit.
- Tudjon példákat mondani a nemzetközi összefogásra, együttműködésre. Az általános iskola befejezésekor legyen képes az önálló szemléleti és – tanári segítséggel – az okfejtőtérképolvasásra, a különböző méretarányú és tartalmú térképeken. Ismerje az eligazodás- hoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat, tudjon hozzájuk tartalmi jellemzőket kapcsolni.
- Tudja kiválasztani és használni a földrajzi és egyéb információhordozókat.
- Alkalmazza biztonsággal a szakkifejezéseket.
- Ábrázolja ismereteit egyszerű térképeken, rajzokban.
- Megfigyeléseit, tapasztalatait tudja értelmezni, értékelni, alkotson azok alapján véleményt.

2. félév

1. Helyünk Európában és a Kárpát-medencében Minimum követelmény: *Európa határai, Duna, Rajna, Volga, indoeurópai nyelvek, kereszténység, iszlám, EGK, EU, Schengeni övezet, Kárpátok, Kárpát-medence,*
2. Életünk Magyarországon
Minimum követelmény: *Alföld, Kisalföld, Nyugati peremvidék, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Balaton, Velencei-tó*
3. Gazdasági élet Magyarországon
Minimum követelmény: *Budapest, Debrecen, Sármellék, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, hungarikum*

2. félév

4. A szomszéd országok és Közép-Európa Minimum követelmény: *Alpok, Ausztria, Bécs, Burgenland, Szlovénia Ljubljana, Horvátország, Záhgráb, Szerbia, Belgrád, Vajdaság, Románia, Bukarest, Erdély, Ukrajna, Kijev, Kárpátalja, Szlovákia, Pozsony, Felvidék, Csehország, Prága, Lengyelország, Varsó, Németország, Berlin, Ruhr-vidék, Duna-Majna-Rajna vízi út*
5. Távolabbi Európai térségek
Minimum követelmény: *Izland, Reykjavík, Norvégia, Oslo, Finnország, Helsinki, Dánia, Koppenhága, Svédország, Stockholm, Portugália, Lisszabon, Spanyolország, Madrid, Olaszország, Róma, Görögország, Athén, Franciaország, Párizs, Egyesült Királyság, London, Oroszország, Moszkva, Írország, Dublin, Hollandia, Amszterdam, Belgium, Brüsszel, Luxemburg, Luxemburg*

Ének-zene

A tanuló: –tudjon 5 újonnan tanult népdalt énekelni, egyéni előadásban, –ismerje és mutassa be röviden

Bartók Béla életét és művészetét, –tudjon tájékozódni és viszonyítani a zenei vonalrendszerben, –tudjon 2

műdalt emlékezetből zeneileg igényesen, kifejezően megszólaltatni,

–tudjon beszélni a XX. századi zene irányzatairól, zeneszerzőiről.

Vizuális kultúra

Festés akrillal, olajjal és vízfestékekkel
műszaki rajzolás alkalmazása
mintázás és kreatív gondolkodás

Testnevelés

- Rendgyakorlatok
- Gimnasztikai gyakorlatok
- Kötélmászás
- 8 perces futás
- Szlalom futás
- 12 szabályos fekvőtámasz
- Állórajt hangjelzésre, ingafutás
- Pad gyakorlatok, kuszás, ugrás, labdagurítás
- Labdavezetés lábbal
- Szabályos bukfenc
- Labda pattogtatás váltott kézzel

Templom ének (bhadzsan)

1. félév

-A bhajan minősége, követelmények

A bhajangban használt hangszerek részletes ismerete

A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán,
karatalon való játék elsajátítása. A hangszerek mantráinak gyakorlat
ismerete

2. félév

A Szent Nevet dicsőítő fontos versek

A Szent Név transzcendentális tulajdonságai és hatásai,A Szent Név gyakorlása,

A Szent Név terjesztése, Egyéb versek a Szent Névről

A bhajana füzetből a dalok ismerete , harmóniumon és a tmridangán,
karatalon való játék elsajátítása. A hangszerek mantráinak gyakorlat
ismerete

Történelem

1. félév Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése

Témák: A kétpólusú világ kialakulása. Az 1947-es párizsi békeszerződések. A kettéosztott Európa. A

NATO és a Varsói Szerződés születése. Egyezmények, szövetségek. Válságócok és fegyveres

konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte, arabizraeli és vietnami háborúk). Fogalmak:

hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom.

Személyek: Truman, Marshall, Hruscsov.

Topográfia: Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-

Kelet.

Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig

Témák: Magyarország 1945–1948 között. Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor.

A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapiak és ünnepek.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc

Fogalmak: népbíróságok, államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, tervgazdaság,

kollektivizálás, szövetkezet, tömegpropaganda,

Személyek: Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Mindszenty József, Nagy Imre,

Kádár János.

Topográfia: Debrecen, Recsk, Hortobágy.

Évszámok: 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (a második köztársaság és az új forint),

1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956.

november 4. (a forradalom leverésének kezdete).

A két vilárendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása

Témák: A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság. Az életmód változása, a populáris kultúra

kialakulása és terjedése a világban. Öltözködés, divat. Tudományos és technikai forradalom.

Fegyverkezési verseny és űrprogram. Felfedezők, feltalálók. A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei.

államférfiak. Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása. Birodalmak. A rendszerváltó Közép-Kelet-

Európa. Németország egyesülése. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása

Fogalmak: tervgazdaság, piacgazdaság, beat-korszak, olajárrobbanás, atomkatasztrófa, mamutcégek,

nemzetközi pénzvilág, csúcstechnológia.

Személyek: Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, II. János Pál.

Topográfia: Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország,

Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil.

Évszámok: 1962 (a kubairakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini

fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999

(a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és

Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).

2. félév

A Kádár-korszak jellemzői

Témák: Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka. A kádári konszolidáció. Élet a

„legvidámabb barakkban”. A pártállam csődje. A rendszer megváltoztatása kezdetei.

Fogalmak: munkásőrség, konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam,

szamizdat, demokratikus ellenzék.

Személyek: Kádár János.

Topográfia: Salgótarján, Százhalombatta, Bős-Nagymaros, Monor, Lakitelek.

Évszámok: 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1989

(Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése

Témák: Az Európai Unió létrejötte és működése.

Egyezmények, szövetségek. A közelmúlt háborúi, válságócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán). A

globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai. Történelemformáló eszmék. Fogalmak:

multikulturalizmus, terrorizmus, migráció, integráció, euró, internet, tömegkommunikáció. Topográfia: az

EU tagállamai.

Vaisnava etikett és életmód

- A megfelelő hangulat elsajátítása: alázatosság és hódolatfelajánlás (*trinád api szunicséna* elv)
- A tisztaság elvei
- A vaisnavák viselkedése
- A *szádhana-bhaktival* kapcsolatos etikett
- A *Vaisnava* társulás etikettje

- A guru és a tanítvány közti etikett
- A szent helyeken követendő elvek
- A fesztiválokkal kapcsolatos etikett
- Férfiak és nők közötti társulás
- Etikett a prédikálásban
- A *Vaisnava* vendégfogadás etikettje

Védikus irodalom

A tantárgyi osztályozó vizsgán való számonkérés, teszt, esszé, bemutató vagy egyéb beadandó, az alábbi témakörökből való felkészülést igényli.

1. félév

BG. 17.fejezet: A hit, lemondás, áldozat, adományozás ételek a 3 kötőerőben
 BG. 18.fejezet: Tökéletes lemondás, Sankhya és vedanta, a tett ösztönzői és tényezői, 3 kötőerő: tudás, tett, cselekvő, értelem, eltökéltség, boldogság, A 4 varna és kötelességeik végzése: tökéletességhez vezet, Önmegvalósítás elérése, AZ odaadó szolgálat elérése és eredménye, Krisna legfőbb utasítása

ISO:

A mű felépítése, helye a védikus irodalomban, szerkezete. Bevezetés
 ISO 0-2.mantra: A Legfelsőbb Úr mindennek a birtokosa
 ISO 3-5.mantra: A lélek gyilkosának sorsa, Az Úr tulajdonsága
 ISO 6-8.mantra: Egy mahábhágavata helyezete, az Úr további jellemzői
 ISO 9-11.mantra: A tudatlanság, a hamis tudomány és a transzcendentális

tudás

ISO 12-14.mantra: A félistenimádók, a Brahman-imádók és Krisna hívei sorsa
 ISO 15-18.mantra: A bhakta imája az Úrhoz

2. félév

Tanítások nektárja:

Rupa Goswami munkássága, a mű felépítése, helye a védikus irodalomban, szerkezete. Bevezetés
 TN.1-4. A versek összefoglalója, fontosabb filozófiai pontok érintése (6-féle készlet, akadály, kedvezőség, szeretet 6 jele
 TN.5-8.Viszonyulás a 3-féle bhaktához, Akadály a tiszta hívő felismerésében, a Szent névhez fűződő íz kifejtése, A Szent helyek imádata
 TN.9-11. A versek összefoglalója, fontosabb filozófiai pontok érintése (Szent helyek fontossági sorrendje, Az Úr imádoinak fontossági sorrendje, AZ élet tökéletessége.

Odaadás Nektárja (NOD)

A Bhakti-rasamrta sindhu felépítése, helye a védikus irodalomban, szerkezete.
 Bevezetés

A tiszta odaadó szolgálat jellemzői, Az odaadás első szintjei, A jelölt alkalmassága az odaadó szolgálat elfogadására, Az odaadó szolgálat felülmúl minden felszabadulást
Az odaadó szolgálat tisztasága, Hogyan végezzünk odaadó szolgálatot?, Bizonyítékok az odaadó elvekre vonatkozóan, Elkerülendő sértések
Az odaadó elvek további vizsgálata, A hallás és az emlékezés technikái, A transzcendentális szolgálat aspektusai és további aspektusai
Az odaadó szolgálat öt hatékony formája, Képesítések az odaadó szolgálatra, Spontán odaadó szolgálat, A spontán odaadás további leírása, Az eksztatikus szeretetet elért személy jelleme, A tiszta istenszeretben végzett odaadó szolgálat.

Szanszkrit nyelv

I.félév

Az „a” tövű főnevek, melléknevek egyes számú ragozása
Egyszerű mondatok alkotása
Többes számú ragozás táblázat segítségével
A többi magánhangzóra végződő főnév ragozása táblázat segítségével
I. coniugatio jelen idő

II. félév

Fordítás szótárral: Ramasya carita
Hasonulások
Hasonulások alkalmazása táblázat segítségével
Ismert Bhagavad Gita vers fordítása
Mondatalkotás egyénileg

9. évfolyam

Magyar nyelv

Kommunikációs alapismeretek (tényezői és funkciói)

A tömegkommunikáció műfajai (nyomtatott sajtó, elektronikus médiumok)

A tömegkommunikáció hatása a nyelvhasználatra

A nyelvi szintek grammatikája I. (hangtan; szóalaktan; mondattan)

Helyesírási ismeretek

2. félév

A nyelvi szintek grammatikája II. (mondattan)

Szövegtan I. (szövegtípusok kommunikációs jellemzői; szerkezete)

Szövegtan II. (szövegkohéziós elemek; szövegpragmatika)

Az esszé műfaji jellemzői Az esszéírás folyamata az anyaggyűjtéstől a végleges megformálásig

Helyesírási ismeretek (egybe és különírás)

Magyar irodalom

Írásbeli: esszéírás, szövegértés teszt

Szóbeli témakörök: Mítosz, mitológia – mítoszok az istenek születéséről és az ember keletkezéséről Az

ókori görög irodalom Homérosz eposzai A görög líra és műfajai, alkotói A görög dráma kialakulása, egy

mű elemző bemutatása A római irodalom A középkor irodalma és világképe A középkor vallásos és

világi irodalma Dante életműve Villon költészete Az európai reneszánsz irodalma A magyar reneszánsz –

Janus Pannonius költészete Balassi Bálint életpályája és költészete Az angol reneszánsz – Shakespeare A

barokk irodalma Magyarországon A kuruc kor költészete – Mikes Kelemen pályaképe
A francia

klasszicista dráma

Digitális kultúra

Szövegszerkesztés

Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása (betűformázás, bekezdésformázás)

Nagyobb terjedelmű dokumentum szerkesztése.

Élőfej, élőláb.

Stílusok alkalmazása.

Tartalomjegyzék készítése.

Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.

Körlevél

A törzsdokumentum és az adattábla fogalmának megismerése.

Dokumentum készítése körlevél funkció felhasználásával.

Egyénileg készített, letöltött elemek (zene, fénykép, film, animáció stb.) elhelyezése közös multimédiás dokumentumban.

Szöveg, kép elhelyezése a dokumentumban.

Képszerkesztés: pixelgrafika, vektorgrafika

Adott pixelgrafikus program kezelőfelületének ismerete (Gimp vagy Photoshop)

Alakzatok készítése, kijelölések.

Rétegek használata.

Szöveg elhelyezése a képen, képszerkesztés mobiltelefonnal.

GDPR ismerete, adatvédelem, ismertebb pixelgrafikus kép és videó fájlformátumok.

Videó készítése, szerkesztése

Vektorgrafika alapfogalmai, adott vektor grafikai program kezelőfelületének ismerete (Inkscape, CorelDraw)

Vektorgrafikus alakzatok készítése, elrendezése

Színek, kitöltés, szegélyek

Unió, metszet, különbség, útvonal

Szövegek használata a képen

Geogebra program ismerete, használata

Algoritmizálás és programozási nyelv használata

Egy programozási nyelv ismerete (Python vagy C#)

Adattípusok, változók, kiíratás, adatbekérés

Műveletek számokkal, szövegekkel
Számok és karakterláncok
Elágazások, ciklusok, véletlen szám generálás
Ciklusok egymásba ágyazása
Listák kezelése, listák bejárása

Mobiltechnológiai ismeretek

Mobil eszközök ismerete: okostelefonok, táblagépek, okosórák, e-book olvasók
Okostelefonok biztonság használata
Tanulást segítő alkalmazások
Kép, filmkészítés, -szerkesztés mobilon
AppInventor ismerete
Mobilalkalmazás készítése

Az internet és a web kapcsolata

IP cím, email, chat, fájlátviteli szolgáltatások, weboldal címének felépítése
Böngészőprogramok használata
Hivatkozás elérendő dokumentumra
Útvonal tervezés
Domain név, hosztnév, állomásnév
Reszponzív weboldalak
Akadálymentesség weboldalakon
Statikus weboldalak készítése HTML segítségével
Stíluslapok (CSS) használata

Táblázatkezelés

Táblázatkezelés alapjai: cella, cellatartomány, képletek, cellahivatkozások: abszolút és relatív
Függvények használata
Táblázat formázása, diagramok beszúrása
Számformátumok használata, egyéni számformátum készítése
Szöveges adatok kezelése
Feltételes formázás használata
Komplex feladat megoldása
Adatok importálása

Információs társadalom, e-világ

Felhőalapú adattárolás

Online kommunikáció

Online kommunikációs szolgáltatások ismerete
Böngészőprogramok.
Online keresés, kulcsszavas keresés
Elektronikus levelezés
Elektronikus levéllel végezhető műveletek

Digitális eszközök használata

Számítógép kialakulásának története

Neumann-elvek

A számítógép részei, működési elvük.

Operációs rendszerek

Védekezés a digitális kártevők ellen: kártevők típusai

Fájlkezelés,

Tömörítés

Felhőszolgáltatások használata

Angol nyelv

1. félév

Nyelvi szerkezetek:

Present Simple vs Present Progressive

Stative verbs

Questions (subject-object)

Indirect questions

Past simple, used to

Past progressive

Past Simple vs Past progressive

Present Perfect Simple vs Past simple

Present Perfect Simple vs Present Perfect Progressive

Comparisons

Adverbs of manner

Modal verbs + have + past participle

must / have to / need / should / ought to / had better / may / might / could / can't

Relative pronouns : who / which / that / whose

Relative adverb: where

Relative clauses: defining, non-defining

Future (will, going to)

Future Perfect Simple

Conditional sentences type 1, 2

Íráskészség:

Baráti e-mail írása

Történet írása megadott szereplőkkel

Újságcikk írása, szerkesztése
Hivatalos és félhivatalos e-mail írása
Előnyök és hátrányok kifejezése

Témakörök:

Otthon, lakás, ház
Extrém sportok, rekordok
Újságcikkek
Világjárás, utazás a Föld körül
Állásinterjú, munkalehetőségek
Kommunikáció
Újságcikkek
Siker az életben

2. félév

Nyelvi szerkezetek:

Past Perfect Simple vs Past Perfect Progressive
Articles
Passive voice I, II
Full / bare Infinitive
-ing form
Prefer, would prefer, would rather
Reported speech
All / both / neither / none / either / both ... and / neither ... nor / either ... or ...
Conditional sentences Type 3.
Wishes and Unreal Past

Íráskészség:

Történetírás megadott mondatokból
Vélemény megírása
Könyvajánló írása
Újságcikk írása egy eseményről

Témakörök:

Földrajzi megnevezések
Öko - háztartás
Vásárlói vélemény, tapasztalat

Egészség és fitness
Éjszakai tevékenységek, érdekességek
Véletlen találmányok

Spanyol nyelv

Témakörök Tartalmak Nyelvtan

Első kontaktus a spanyol nyelvvel A spanyol ábécé; betűk és kiejtésük;
hangkapcsolatok kiejtési

szabályai

Számok 0-20-ig; a tanórán használatos alapvető utasítások

Bemutakozás: név, életkor és ezek kérdezése

Igék ragozása kijelentő mód jelen időben: ser, tener, -ar végű igék, llamarse
visszaható ige. Személyes

névmások alanyesete (yo, tú...). Tagadás a 'no' tagadószóval.

A szavak kiejtésének gyakorlása, a hangsúlyjelek értelmezése

Köszönés, elköszönés, legalapvetőbb kommunikációs helyzetek Köszönő, elköszönő
formulák tegező és

magázó formában

Gyakori tárgyak nevei Országnevek, nemzetiségek, családtagok, spanyol
személynevek, keresztnév és

azok becézett alakjai

Bemutakozás: nemzetiség, munka/tanulás, beszélt nyelvek, lakóhely és ezek
kérdezése.

Hogylét kérdezése és udvarias válasz.

Igék ragozása kijelentő mód jelen időben: '- er' végű igék, '-ir' végű igék, estar.

Főnevek és melléknevek neme, helye, egyes és többes száma, kivételek, általános
írányelvek a főnevek

nemével kapcsolatban a végződésük alapján.

Határozott és határozatlan névelők egyes és többes száma Kicsinyítőképző

Prepozíciók: de, en Kiejtés: b

– v

Dátum, napok, hónapok, időpontok, óra, napi rutin

A hét napjai, hónapok és évszakok nevei, dátum kifejezése és kérdezése. Néhány időjárással kapcsolatos

kifejezés (hace frío, sol, calor...) Tantárgyak nevei, néhány tanulással kapcsolatos kifejezés. Töszámnevek

21-1000-ig, sorszámnevek 1-12-ig Napi rutin szavai és kifejezései

A 'ser' ige alkalmazásai. Az 'hacer' ige ragozása kijelentő mód jelen időben. Visszaható ige kijelentő mód

jelen időben: despertarse, levantarse, acostarse Néhány egyéb rendhagyó ige: salir, volver Rövidülések:

veintiún, primer, tercer Kiejtés: c – q, c – z

Szabadidő Szabadidős tevékenységek és hozzájuk kapcsolódó ige, tárgyak; állatok a környezetünkben

Az 'ir', 'venir', 'ver', 'jugar' ige ragozása kijelentő mód jelen időben. Összevonások: al, del Kérdő

névmások és a kérdő mondatok megfogalmazásának szabályai, tárgyesetű névmások, mutató névmások

(este/esta/estos/estas), a hangsúlytalan birtokos névmások Gustar ige és a személyes névmás részes

esetének hangsúlytalan alakjai 'con' prepozíció Kiejtés: g - j

Személyleírás, család, személyes adatok, bemutatkozás

Legfontosabb külső és belső tulajdonságok, foglalkozások megadása, legfontosabb személyi adatokra

való rákérdezés és válasz, a tanuló önmaga és közvetlen családtagjai, valamint lakóhelyének bemutatása,

bemutatkozás Országok, nemzetiségek, színek, családtagok, néhány személyleírással kapcsolatos

kifejezés.

A hangsúlytalan birtokos névmások Ismétlés: ser, tener, estar, -ar -er -ir végű ige kijelentő mód jelen

időben. Haber (hay) létige használata, az estar-étől való különbözősége. Melléknevek

rövidülése (buen,

primer, tercer, gran, mal); a 'muy', 'un poco' és a 'mucho' használata Az 'a' prepozíció használata,

amennyiben a mondat tárgya személy Kiejtés: h mint írásjel, ch Hangsúly: a spanyol szótag,

magánhangzók és diftongusok

A városban, útbaigazítás, vásárlás, óra

Legfontosabb városban található szolgáltató egységek, boltok, hivatalok, tárgyak (pl. közlekedési

eszközök) nevei; vásárlás Útbaigazítás és segítségkérés; alapvető instrukciók adása az útbaigazítással

kapcsolatban Tanácsadás (tener que és poder igei körülírással) Óra kifejezése, napszakok, nyitva tartás

Számnevek ismétlése, ár

Diftongáló igék ragozása kijelentő mód jelen időben: tener (ism.), poder, costar, querer, empezar,

comenzar querer + infinitivo poder + infinitivo para + infinitivo tener que + infinitivo Tőhangváltó igék

ragozása kijelentő mód jelen időben: seguir Idővel kapcsolatos prepozíciók: de, a, desde, hasta, entre,

sobre Helyhatározók: aquí ahí allí Mutató névmások: este ese aquel

'por' és 'de' prepozíció a napszak megadásakor 'en' ill. 'a' prepozíció a közlekedésben Kiejtés: l – ll – y

Hangsúly: magánhangzóval, s-sel vagy n-nel végződő szavak

Lakóhely, otthonunk

Lakóhelyek típusai, a lakás/ház részei, bútorok, dekorációs elemek és használati tárgyak, saját ház/lakás

bemutatása Lakásbérlet, lakáshirdetések, telefonon való érdeklődés Tőszámnevek, sorszámnevek

ismétlése

Ser, estar, haber (hay), tener igék ismétlése és használata Dar ige ragozása kijelentő mód jelen időben

Birtokos névmások hangsúlytalan alakjainak ismétlése 'de' prepozíció birtokviszony, illetve jelzős

szerkezet kifejezésére, Helyhatározók és prepozíciók: sobre, entre, delante (stb.) de, junto a Mutató

névmások: este kontra esto (...) Kiejtés: ñ, s – c – z Hangsúly: mássalhangzóval (nem s-sel vagy n-nel)

végződő szavak

Levélírás

Egyszerű levél, képeslap vagy email írása, illetve megválaszolása egyszerű szerkezetek felhasználásával

Az eddig tanult nyelvtani jelenségek ismétlése 'para' prepozíció saber + infinitivo Hangsúly:

megkülönböztető ékezet

Matematika

1. negyedév:

Véges és végtelen halmazok. Részhalmaz, komplementer halmaz. Halmazműveletek (unió, metszet,

különbség). Számhalmazok: természetes, egész, racionális, valós számok. Intervallum.

Egyszerű kombinatorikai feladatok: leszámlálás, sorbarendezés, gyakorlati problémák.

Oszthatósági szabályok. Prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös

többszörös. Relatív prímek. Kettes számrendszer.

A hatványozás értelmezése egész kitevővel. A hatványozás azonosságai. Számok normálalakja.

Nevezetes azonosságok: $(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$, 2^2 ba szorzat alakja. Egyszerű feladatok polinomok,

illetve algebrai törtek közötti műveletek. Tanult azonosságok alkalmazása. Algebrai tört értelmezési

tartománya. Algebrai kifejezések egyszerűbb alakra hozása.

2. negyedév:

Lineáris függvény, a meredekség jelentése.
Abszolútérték-függvény, másodfokú függvény, racionális törtfüggvény és ezek legalább 3 lépéses transzformációi. (Másodfokú függvénynél: transzformált alakra hozás teljes négyzetté alakítással)
Függvények tulajdonságai (értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, monotonitás, szélsőérték, paritás).

3. negyedév:

Algebrai törtes egyenletek, hamis gyök, ekvivalens és nem ekvivalens egyenletek.
Elsőfokú egyenlőtlenség.
Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer. (Behelyettesítő módszer, egyenlő együtthatók módszere, grafikus módszer, új ismeretlen bevezetése)
Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladatok.
Egy abszolútértéket tartalmazó egyenletek. baxcx . (Grafikus és algebrai módszerrel is.)

4. negyedév:

Nevezetes pontthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).
A háromszög nevezetes vonalai, körei. Oldalflező merőlegesek, belső szögfelezők, magasságvonalak, középvonalak tulajdonságai, súlyvonal. Körülírt kör, beírt kör. Speciális háromszögek.
Területszámítási feladatok.
Thalész tétele. Alkalmazások (körhöz húzott érintő külső pontból).
Pitagorasz-tétel alkalmazásai.
Speciális négyszögek tulajdonságai, csoportosítása, szimmetriái (trapéz, szimmetrikus trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet). Területszámítási feladatok.
Konvex sokszögek általános tulajdonságai. Átlók száma, belső szögek összege.
Szabályos sokszög belső szöge.
A tengelyes és a középpontos tükrözés, az eltolás, a pont körüli elforgatás és tulajdonságaik. Az egybevágóság fogalma. Háromszögek egybevágósági esetei. Sokszögek egybevágóságának feltétele.
Egyszerű szerkesztési feladatok.
Vektorok összege, két vektor különbsége. Vektor szorzása valós számmal.

Fizika

I. FÉLÉV

I. TÉMAKÖR: A TESTEK MOZGÁSA

Mozgások fajtái és leírása. A sebesség fogalma, a sebességvektor. Helymeghatározás.

Egyenes vonalú egyenletes mozgás. Egyenes vonalú egyenletes mozgások összegződése

Az egyenletes mozgás értelmezése út-idő grafikonon

A változó mozgást végző test sebessége

A gyorsulás fogalma.

Szabadesés

A függőleges hajítás

A vízszintes hajítás

Az egyenletes körmozgás

A centripetális gyorsulás

A körmozgás és a forgómozgás szögjellemzői

II. témakör: A NEWTONI DINAMIKA ELEMEI 1. A TÖMEG ÉS AZ ERŐ

A tehetetlenség törvénye és az inerciarendszer.

A tömeg fogalma.

A sűrűség fogalma és kiszámítása

Lendület, lendületmegmaradás

Az erő fogalma

Erő-ellenérő. A kölcsönhatás. Több erőhatás együttes eredménye

Különbféle mozgások dinamikai feltétele

Kényszererők és meghatározásuk

Erőhatások lejtőn

II. FÉLÉV

III. témakör: A NEWTONI DINAMIKA ELEMEI 2. ERŐFAJTÁK, EGYENSÚLYOK

Rugalmas erő. Lineáris erőtvény

Súrlódás

Közegellenállás

A nehézségi és a gravitációs erőtvény

A földi gravitáció

Bolygók mozgása

A tehetetlenségi nyomaték. A perdület fogalma

A forgatónyomaték

Emelő típusú egyszerű gépek

A párhuzamos hatásvonalú erők eredője

Tömegközéppont, súlypont. Egyensúlyi helyzetek

IV. témakör: ENERGIA, MUNKA

A munka kiszámítása

A mozgási energia kiszámítása. A munkatétel

Feszítési munka. Rugalmas energia

Az emelési munka és a helyzeti (magassági) energia

A mechanikai energia fogalma és megmaradási tétele
Teljesítmény, határfok

V. témakör: FOLYADÉKOK ÉS GÁZOK MECHANIKÁJA

Nyugvó folyadékok tulajdonságai

A légnyomás

Arkhimédész törvénye, úszás, lebegés, süllyedés

Kohézió, adhézió, közlekedőedények

Folyadékok és gázok áramlása

Kémia

1. félév

- laboratórium
- atom szerkezete
- anyagmennyiség
- periódusos rendszer
- molekulák
- kovalens kötés
- ionok
- kristályrács
- oldódás
- oldatok

2. félév

- kémiai reakciók
- savak és bázisok
- kémhatás
- elektrokémia
- galvánelemek

Biológia

☐

Biológia az élet tudománya

- ☐ Az élet eredete és feltételei
- ☐ Az élővilág egysége, felépítése és működési alapelvei
- ☐ Sejtek, szövetek, szervek
- ☐ Az élőlények jellemzői
- ☐ Viselkedés és környezet
- ☐ Az emberi test arányai, a testkép a testalkat és a mozgás
- ☐ Az emberi szervezet felépítése és működése-Anyagforgalom
- ☐ Az emberi szervezet felépítése és működése-érzékelés, szabályozás
- ☐ Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai

- ☐ A lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése
- ☐ Egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás

Földrajz

1. negyedév:

A Föld kozmikus környezete A csillagászati ismeretek fejlődése A Világegyetem A Naprendszer I., II A Föld mint égitest A Hold Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében A földi tér ábrázolása A térkép Tájékozódás a térképen és a térképpel Távérzékelés és térinformatika

2. negyedév:

A Föld, mint közetbolygó szerkezete és folyamatai A közetbolygó gömbhéjainak szerkezete és ásványtani összetétele A kőzetlemez mozgása I-II. A kőzetlemez mozgásának következményei I-II. Ásványkincsek I., II. (kőzetek, érc, energiahordozók) Földtörténet A talaj

3. negyedév:

A légkör földrajza A légkör anyagai és szerkezete A levegő felmelegedése A felhő- és csapadékképződés A levegő mozgása I., II., III 112 Időjárás, időjárási frontok A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége A légszennyezés következményei A vízburok földrajza A vízburok tulajdonságai A vízburok mozgásai I-II A felszín alatti vizek A karsztosodás A felszíni vizek A folyóvíz felszínformáló munkája A jég felszínformáló munkája A jég felszínformáló munkája A vízburok, mint gazdasági erőforrás A vízburok környezeti problémái

4. negyedév:

A földrajzi övezetesség A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet (I-VI.) A függőleges övezetesség Társadalmi folyamatok a 21. század elején Demográfiai folyamatok a 21. század elején I-II. A népesség összetétele Településtípusok Urbanizáció Írásbeli vizsgát tartunk negyedévenként. Adott témákhoz topográfiai követelmények, kulcsfogalmak és fogalmak is tartoznak, amelyeket a tanulónak el kell sajátítani, ezek a helyi tantervben találhatóak meg.

Ének-zene

1. félév: Öt dal éneklése kottából, vagy emlékezetből:

Apámért s anyámért – népdal ,Dobog a szívünk – gregorián „Nyár kánon
,Tavaszköszöntő

Tinódi: Ti magyarok már Istent imádjátok

Öt zenei részlet hallás utáni felismerése:

Hangszeres népzene , ,Lassus: Visszhang, Tinódi: Summáját írom

Bakfark Bálint: Lantfantázia ,Vivaldi: Fuvolaverseny

Zenetörténeti korszakok, szerzők és műveik kronologikus ismerete:

Ókor, középkor, reneszánsz, magyar népzene

2. félév: Öt dal éneklése kottából, vagy emlékezetből:

Eljött a szép tavasz – korál, Bach: Ha köd lepi be a tájat ,Händel: Halleluja kórus dallama

Haydn: Szép nyári reggel ,Beethoven: Örömhála

Öt zenei részlet hallás utáni felismerése:

Bach: Máté passió , Händel: Messiás ,Haydn: Oxford szimfónia ,Mozart: Figaro házassága

Beethoven: V. Sors szimfónia

Zenetörténeti korszakok, szerzők és műveik kronologikus ismerete:

barokk, bécsi klasszicizmus ismeretek, hangszerek.

Vizsgáztatás formája: szóbeli

Vizuális kultúra

képesség az egyéni munka kidolgozására az elejétől a végéig

Festés, akril, olaj és akvarell festékekkel

rajztechnikák alkalmazása

A minták használatának és a kreatív gondolkodásnak a képessége

Testnevelés

- Rendgyakorlatok
- Gimnasztikai gyakorlatok
- 8 perces futás
- Váltó futás
- 12 szabályos fekvőtámasz
- Állórajt hangjelzésre, ingafutás
- Labdavezetés lábbal, pattogatás egy kézzel
- Célbadobás, kislabdadobás

- 10 szabályos négyütemű fekvőtámasz
- Szabályos bukfenc
- Mászás, függeszkedés

Történelem

Írásbeli: Teszt, esszé

Ókori Kelet az ókori Kelet államai és kulturális örökségük

Az ókori Hellász (az athéni demokrácia, a görög hitvilág és művészet, Nagy Sándor)

Az ókori Róma (a köztársaság és a császárság kora, kulturális örökség és a kereszténység)

A középkor (birodalmak, egyházszakadás, az iszlám, a rendiség, humanizmus, reneszánsz, városok)

Magyarország története a kezdetektől (Árpád-házi királyok, vegyes házbeli királyok, a Hunyadiak kora,

kulturális örökség)

64 művészet

1.félév:

Gyakorlati vizsga/projektmunka az alábbi témakörök egyikéből:

1. A 64 művészet helye a védikus irodalomban és területei

Tabló vagy szemléltető ábrakészítés

- digitálisan (mindmap, X-mind vagy egyéb gondolattérkép készítő alkalmazás használatával)
- kézzel írva: 2 db (1.oldal: védikus irodalom felosztása, 2.oldal: a 64 művészet területei – ld. Krisna-könyv) A/4-es formátumban, tetszőlegesen dekorálva, eszközzel készítve

2. Képzőművészeti témakör

Az alábbi témákból 1 kiválasztása, elkészítése:

- természetes tinta készítése, tusrajz készítése a segítségével (A/4 formátumban)
- kép elkészítése egy tetszőleges festési technikával - pl. miniatúra, madhubani motívumok- (A/4 formátumban)

3. **Iparművészeti témakör**

Az alábbi témákból 1 kiválasztása, elkészítése:

- Váltarisznya varrása tetszőleges díszítéssel (textilrajz, hímzés, stb)
- Valamely ékszer elkészítése (fülbevaló, karkötő, nyaklánc, stb)

4. **Előadóművészeti témakör**

- Zeneszerzés, versírás egy védikus hőstethez, hőshöz, jeles személyhez kapcsolódóan, ennek előadása (hangfelvétele)
- Koreográfia készítés valamely védikus témájú dalhoz, bhajanhoz, filmzenéhez, ennek előadása (videofelvétele)

5. **Szépirodalmi témakör**

- Dráma, elbeszélés írása egy védikus hőstethez, hőshöz, jeles személyhez kapcsolódóan

2.félév

1. Konyhaművészeti témakör

- Ayurvedikus táplálkozás alapelvei, ételei
- Népek konyhái vegetáriánus ételei

Formai követelmény:

- ppt formátumban,
- min.5-6 szöveges dia (plusz kezdő és záródia), képekkel gazdagítva vagy
- kézzel készített A/4-es formátumú 4 oldalas leporelló, rajzokkal, képekkel gazdagítva

2. Építészeti témakör:

A Vastu-alapelvek alapján házterv készítése, a tervrajz elküldése

3. Szépség és egészség témakör:

Az alábbi területekből 1 kiválasztása, ismertetése

- Illatok és hatásaik az Ayurveda besorolása alapján (vata. pitta, kapha)
- Ásványok és hatásaik az Ayurveda besorolása alapján (vata. pitta, kapha)
- Gyógynövények és hatásaik az Ayurveda besorolása alapján (vata. pitta, kapha)

4. Túlélőtechnikák

- tabló készítése kis ismertető leírással, képekkel vagy rajzzal változatos túlélőtechnikák bemutatásával

5. Állatgondozási ismeretek témakör

Egy házikedvenc gondozásának bemutatása, tetszőleges formában: fotókkal illusztrált leírás, kitalált történet, stb

Védikus tűzceremónia (jadznya)

Témakörök:

Yajna célja
Különböző áldozati formák
Védikus tüzek fajtái
A tűz megtisztítása
A szertartás résztvevői
A szertartás előkészítése
A szertartás végrehajtása
Avatás
Esküvő
Házszentelés

Gyakorlat:

Az áldozathoz szükséges előkészületek elvégzése
Egy egyszerű áldozat végrehajtása

Tanulandó versek:

- brahma yajna himnuszai (4)
- guru parampara versek

Templomi liturgia (púdzsa)

Témakörök:

Az odaadó szolgálat (folyamata, lépcsőfokai, felosztása)

A tisztaság fontossága
A murti meghatározása
A murti imádat elemei
A murti imádat kellékei
A szabályok fontossága
A templomi imádat szabályai és elvei
A seva-aparadhák
A murti imádatkal járó áldások
Murti imádat otthon
Árati szertartás
Bevezetés a konyhai sztenderdekbe

Gyakorlat:

Tisztaság, takarítás
Teljes ácamana bemutatása
Kellékek fényezése
A murti fényezése
A megfelelő murtiruha és ékszerek kiválasztása

Tanulandó versek:

- *anyābhilāṣitā-śūnyam*.... BRS. 1.1.11-12.
- *sarvopādhi-vinirmuktaṁ* CC Madhya 19.170
- Minimum 10 versszak a Brahma samhítából
- *namo mahā vadānyāya*...
- *namo brāhmaṇya-devāya*...

Szanszkrit nyelv

I.félév

Devanagari szöveg folyékony olvasása
Hasonulások felismerés és alkalmazása
Egyszerű mondatok alkotása
Ismert versek részletes elemzése a Bhagavad Gita első fejezetéből

II. félév

Az igeragozás medium, activum ismerete, alkalmazása
Kijelentő, óhajtó és felszólító mód
Múlt idő

Egyszerű mondatok alkotása

Védikus imák (mantra)

Témakörök:

Hangtani ismeretek
A védikus hang
Versmérték
Védikus recitációk kiejtésének írásban jelölt formái
Sama véda éneklés

Gyakorlat:

Ismeretlen szöveg recitálása a megadott hangsúlyjelek alapján
Himnuszok éneklése sama véda dallammal

Tanulandó versek:

- Srimad Bhagavatam legfontosabb versei a főiskola által kiadott útmutató szerint

Védikus tudományok

első félév:

A teremtés védikus tanítása

Prakriti és Purusa

Elemtan

A Zodiákus

A Planéták

Az Avatárok

Az asztrológiai házak (Bhava yogák)

A Zodiákus jegyei

A Planéták egymáshoz való viszonya (barátság, ellenségeség stb.)

Ismerkedés a Jaganatha Hora software-rel

A Horoszkóp elemzés menete

második félév:

Harmónia horoszkópok

Időlekövető módszerek

Vimshottari dasa – Bolygó korszakok

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Program nyilvánossága, megismerése

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala a szülői értekezleten történik, s az intézményben kifüggesztésre kerül. A Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját az intézmény vezetője *jóváhagyta*.

Kelt: Somogyvámos, 2022.09.01.

.....
intézményvezető

Nyilatkozat – Szülői Szervezet

A Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda Szülői Közösségének képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk.

Somogyvámos, Krisna-völgy, 2022.09.01.

.....
Szülői Közösség elnöke

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

A Krisna-völgy Indiai Kulturális Központ és Biofarm, mint a Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda fenntartója, az intézmény Pedagógiai Programját jóváhagyja.

Somogyvámos, Krisna-völgy, 2022.09.01.

.....
fenntartó képviselője

Alkalmazotti közösség nyilatkozat

A Srí Prahláda Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda alkalmazotti közösségének képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk.

Somogyvámos, Krisna-völgy, 2022.09.01.

.....
alkalmazotti közösség képviselőjében